

35 převážně francouzských historiků, politologů, ekonomů a právníků: Černá kniha kapitalismu, přel. Miloslav Vrážel, odb. editor: V. Vasko, vyd. Milan Havlíček - Orego 2000, Praha 2005, ISBN 80-86117-24-3 560 stran, vázaná, 400.- Kč

Originál Černé knihy kapitalismu vyšel ve Francii jako reakce na podobně laděný vícedílný pamflet Stephane Courtoise a jeho týmu *Černá kniha komunismu*. Jde o analýzu kapitalismu "a jeho nespravedlnosti od počátku až do dnešních dnů". Knihu najdete převážně pouze v odborných knihovnách. Do širšího povědomí se nedostala. Český překlad totiž vyšel pouze v nákladu 500 ks. Přinášíme výtah z této jistě velmi zajímavé knihy.

Černá kniha kapitalismu

Úvod k Černé knize kapitalismu

Šťastný kapitalismus! Nic neohlašuje ani neslibuje. Žádný manifest ani prohlášení o dvaceti bodech s programem dodávky štěstí na klíč. Drtí vás, páře, zotročuje, trýzní. Klame vás? Máte právo být nešťastni, ale nikoliv zklamání, protože zklamání předpokládá zrazený závazek. Ti, kdož ohlašují spravedlivější zítřky, se vystavují obvinění z klamání, jestliže ohlašovaný záměr propadne do strašlivého nesouzvuku. Kapitalismus se rozvážně zaměřuje na přítomnost. Je tomu tak. Ale budoucnost? Tu milerád přenechává snílům, ideologům a ekologům. A tak jsou jeho zločiny téměř dokonalé. Žádný písemný důkaz či stopa nedává důvod k rozmyšlení.

Hrůzovláda z roku 1793 ? Je snadné pro ty, kteří nemají rádi revoluce, aby si představili ty, jež jsou za ni zodpovědní - osvícence s pošetilou vůlí uspořádat společnost podle rozumu.

Pokud jde o komunismus, knihy se hroubí pod tíhou žalujících spisů. Ty se však netýkají kapitalismu. Jemu nelze vytknout, že by produkoval neštěstí, neboť nepředstírá, že přináší štěstí. Nepřipouští, že by měl být souzen z něčeho jiného než z jediné pohnutky snahy o dosažení maximálního zisku v minimálním čase. Jiní se zajímají o člověka, on se zabývá jen zbožím. Copak někdo kdy viděl šťastné nebo nešťastné zboží? Jediná bilance, která zde platí, je účetní rozvaha.

Mluvit o zločinech ztrácí v této souvislosti na průkaznosti. Připomeňme raději přírodní katastrofy. Stále se vám vtulou do hlavy, že kapitalismus je přirozený stav lidstva.

Lidstvo je v kapitalismu jako ryba na vzduchu. Chtít však změnit uspořádání věcí, k tomu je třeba arogance ideologů, jež se stejně ukáže zbytečná. Jsou známy její sklíčující cyklické důsledky - revoluce, represe, zklamání, lítost.

Takový je opravdový prvotní hřích člověka - onen věčný neklid, který jej nutí, aby setřásl jho. Ona lyrická iluze budoucnosti zbavené vykořisťování, požadavek změny přirozeného řádu: Nehýbejte se - kapitalismus se hýbe za vás.

Nuže dobrá, příroda má své katastrofy, kapitalismus také. Šli byste hledat ty, jež jsou odpovědní za zemětřesení, bouři, ničivou vlnu? Zločin přesto předpokládá zločince.

U komunismu se antropometrické záznamy snadno sestaví - dva vousatí, jeden z bradkou, jeden se skřípcem, jeden s knírem a též jeden, který přeplaval Jang-tse Tiang, jeden jenž rád kouří doutníky atd. Jsou to symboly, které je možné nenávidět.

Co se kapitalismu týká, jsou zde jen ukazatele a značky - Dow Jones, CAC 40, Nikkei atd. Zkuste nenávidět ekonomický ukazatel nebo značku.

Říše Zla má vždy zeměpisný prostor, hlavní města. Lze je označit, je o co se opřít. Kapitalismus je všude a nikde. Komu pak adresovat obsílku s předvoláním dostavit se před eventuální Norimberský soud?

Co je tedy kapitalismus? Zmatený archaismus! Zalistujte ve stránkách naučných slovníků a použijte odpovídající výraz - liberalismus.

Slovník Littré definuje "liberální" jako "to, co je hodno svobodného člověka". Nezní to dobře? A slovník Petit Robert nám poskytuje přesvědčivý seznam antonymů, slov s opačnými významy "lakomý, autokratický,

diktátorský, dirigista, fašista, totalitář". Našli byste si snad důvod k tomu, abyste se definovali jako antikapitalista? Ale přiznejte, že by bylo zapotřebí dost zvrácenosti k tomu, abyste se prohlásili za antiliberálního.

Jaký je tedy tento příběh černé knihy kapitalismu?

Nevidíte, že extrémní plodí podnikatelská ztřeštěnost a nadmíra úkladů?

Nejhorší masový vrah Historie, to se dá říct. Ale vrah bez tváře, bez genetického kódu, působícího beztréstně po staletí v pěti kontinentech?

Přejeme vám pěknou zábavu.

A k čemu je to dobré?

Neslyšeli jste úder gongu oznamující současně konec zápasu i Historie? Vyhrál. Shromáždí ve své robustní mafiánské verzi kořist svých nepřátel. A jaký je na obzoru jeho věrohodný protivník?

Jaký protivník?

Obrovské zástupy lidu zastupující v daném procesu občanskou stranu. Mrtví i živí. Bezpočet těch, kteří byli odvlčeni z Afriky do Ameriky, rozsekáni na cucky v zákopech stupidních válek, upálení zaživa napalmem, utýraní k smrti v žalářích hlídacích psů kapitalismu, zastřelení u zdi Komunardů, zastřelení ve Fourmies, zastřelení v Setifu, zmasakrování po statisících v Indonésii, téměř vyhubení jako američtí indiáni, masově povraždění v Číně, aby se zajistil volný oběh opia...

Z těch všech převzaly pochodeň revolty člověka popřeného ve své důstojnosti ruce živých. Ruce záhy bezvládné, ruce dětí Třetího světa, které podvýchava zabíjí každodenně po desetitisících. Ruce vyhublé na kost, ruce národů odsouzených k tomu, aby splácely úroky z dluhů, jimž loutkoví představitelé ukradli jejich kapitál. Třesoucí se ruce stále početnějších vyděděnců společnosti, kteří živoří na pokraji hojnosti. Jsou to ruce tragicky slabé a prozatím nespojené. Ale musí se jednoho dne spojit.

A onoho dne pochodeň, kterou nesou, zapálí svět.

Gilles Perrault

francouzský spisovatel, scénárista, kritik a novinář

Zločiny imperialismu

Marxismus nikdy nezveličoval úlohu násilí v dějinách. Apologie násilí je příznakem ideologie vykořisťovatelských a reakčních tříd. Marxismus však nikdy ani nepodceňoval úlohu násilí, chápe, že na násilí vykořisťovatelů mají a musí utlačovaní odpovídat násilím sebeobrany. A bránit se bylo a je před čím. Kapitalismus se rodil v procesu tzv. původní akumulace. Hřízy původní akumulace jsou navěky zapsány v dějinách krvavými písmeny. Kapitalismus se zrodil pokrytý zcela krví a špínou. Jeho historie dává masu důvodů pro pokání. K tomu, aby se upevnil ve své vlasti, v Anglii, bylo třeba zcela rozvrátit a likvidovat svobodné rolnictvo. Zavést proti zemědělské chudině, zbavené půdy, teroristické zákony, trestající smrtí sebemenší přestupky proti „svatému právu“ soukromého vlastnictví, široce využívat otrockou práci těchto chudáků, uvězněných v trestaneckých pracovních koloniích. Liknavá, dvě a půl století se táhnoucí buržoazní revoluce v Německu, několikrát doslova zpusťovala zemi a snížila počet obyvatel o více než polovinu.

Spojené státy Americké vybudovaly svou civilizaci za cenu velkých obětí Indiánů a černých otroků.

Sytá Evropa je dodnes zavázaná za svou sytost krutému vykořisťování včerejších kolonií a dnešních polokolonií.

Nesmazatelnou skvrnou v evropských dějinách jsou kruté války z epochy utváření kapitalismu. Mezi nimi – Třicetiletá válka v 17. století, v jejímž průběhu byla vyhubena téměř třetina obyvatelstva Německa a v níž hrál rozhodující úlohu královský režim Gustava Adolfa ve Švédsku.

Severní válka rozpoutaná švédským králem Karlem XII. Válka za „španělské dědictví“ mezi Francií, Španělskem a Rakouskem. Sedmiletá válka, zahájená pruským králem Bedřichem II. Napoleonské války, které uvrhly do chaosu celou Evropu a způsobily záhubu mírového obyvatelstva, vraždy a popravu milionů lidí.

Za historický zločin považují komunisté jakékoliv násilí namířené na útlum společenského pokroku. Takovými zločiny je už dávno pošpiněn imperialismus.

Imperialismus existuje ve dvou variantách: liberální a totalitární – fašistické. Odlišují se od sebe formou politického zřízení, avšak ekonomický základ mají stejný – zajištění vlastního blahobytu na úkor jiných zemí a národů. Jak dosvědčuje historie, liberalismus se snadno mění ve fašismus německého či italského typu nebo v jeho odrůdu – americký maccartismus. Fašistické režimy se nezdá shodují s liberální ekonomikou a těší se všestranné podpoře liberálů, čehož příkladem je pinochetovský fašismus v Chile.

Zločiny fašismu a nacismu byly odsouzeny a potrestány mezinárodním společenstvím. Avšak zločiny tzv. liberálních režimů nebyly dosud náležitě zhodnoceny a světová veřejnost je často špatně informována o spáchaných jimi zločinech.

Kapitalismus se vždy snažil s krajní krutostí potlačit povstání pracujícího a vykořisťovaného lidu. Stačí poukázat na krvavé vypořádání se s pařížskými komunardy, na střelbu do demonstrantů o Prvním máji v Chicagu, na hrůzy občanské války v Rusku.

Katastrofální jsou důsledky politiky imperialistické globalizace. Sociální a ekologické náklady tzv. liberální tržní politiky západních zemí jsou přenášeny na celý zbývající svět, což způsobuje ostré zvýšení utrpení miliard obyvatel naší planety. Prohlubuje se do nebe volající nespravedlnost v mezinárodních vztazích, především v dělbě práce nucované diktátem západních mocností. To přivedlo během posledních deseti let k bezpříkladnému zostření problému hladu. Ukazatelé dětské úmrtnosti v důsledku hladu dosáhly, podle údajů OSN, dříve nevídané výše – 17 tisíc úmrtí denně. Celkem umírá denně v důsledku hladu 25 tisíc lidí. Podvýživou dnes trpí 777 milionů lidí v zemích, závislých na liberálních režimech a 38 milionů v těch zemích, kde byly ustaveny liberální režimy podle vzoru západních demokracií. V „nejsvobodnějších a nejdemokratičtějších“ Spojených státech amerických umírá ročně nejméně 18 tisíc Američanů pouze v důsledku toho, že nemají nemocenské pojištění.

Jako rozsudek nad imperialismem zní údaje Zprávy OSN z roku 2005 o rozvoji člověka. Celkové příjmy 500 nejbohatších lidí světa převyšují příjem nejchudší části obyvatel planety, která čítá 416 milionů lidí. Mezi těmito dvěma póly se nachází 2,5 miliardy lidí, kteří žijí za méně než 2 dolary denně. Je to 40% obyvatel Země, ale na ně připadá pouze 5% světových příjmů. A na 10% nejbohatších obyvatel Země připadá 54% světových příjmů. Politika západních režimů vede k tomu, že více než 1 miliarda lidí na Zemi žije v podmínkách chudoby. Každým rokem se 10,7 milionů dětí nedožívá 5 let. A přitom podle propočtů expertů OSN by bylo možné při vynaložení pouhých 4 miliard dolarů snížit dětskou úmrtnost o dvě třetiny v 75 nejchudších zemích.

Zavádění „demokracie“ a liberálních modelů v Rusku pod tlakem USA a jimi kontrolovaných mezinárodních institutů způsobilo na lidských ztrátách na území Ruské federace na 10 milionů lidí, z nichž bylo 9 milionů Rusů. Fakt genocidy ruského národa a dalších národů žijících na území Ruska v důsledku takovéto politiky byl zafixován v materiálech Komise na odvolání prezidenta B. N. Jelcina a našel podporu většiny poslanců Státní dumy RF v roce 1999.

Kapitalismus široce praktikoval a praktikuje rozvracení základů života a genocidu původního obyvatelstva, masové vraždy a popravy:

- národů zemí Afriky, Asie a Latinské Ameriky nynějšími státy EU a USA v XIX. , XX. A na začátku XXI. století
- genocidu ruského, ukrajinského, běloruského, evropských a dalších národů
- v období okupace SSSR vojsky Německa a jejich posluhovačů

Od poloviny XIX.století USA, řídíce se tzv. Monroeovou doktrínou, vedou nekonečné ozbrojené intervence proti zemím Latinské Ameriky. Věznění a popravy, bez řádného soudu, takových revolucionářů, jako byl Ernesto Che Guevara, se už dávno staly neoddelitelným rysem americké „demokracie“ a „právního státu“. Vojenský převrat v Chile, inspirovaný CIA, a zavraždění prezidenta Allenda, vešly do historie jako jeden z nejzvrhlostnějších zločinů imperialismu. Dnes pokračují blokáda Kuby a neustálé provokace proti Venezuele, jejichž národy si vybraly socialistickou cestu rozvoje.

Pod záminkou nastolení demokracie je vedena nemilosrdná válka proti lidu Iránu a Sýrie, je poskytována podpora uchvatitelské politice Izraele, je organizováno surové vypořádání se všemi, kdo se postaví na odpor nárokům USA a jejich spojenců na hegemonii v dnešním světě.

V Evropě (v Litvě a Estonsku) je za mlčenlivého souhlasu EU obnovován systém apartheidu, zbavující politických práv na etnickém základe téměř polovinu obyvatelstva ruského původu.

Imperialismus nese odpovědnost za rozpoutání dvou světových válek, majících za následek smrt okolo 100 milionů lidí. Největším vojenským zločinem v historii lidstva je americké jaderné bombardování Hirošimy a Nagasaki.

Války byly doprovázeny deportacemi, mučením a likvidací lidí v koncentračních táborech kde byli věznění a likvidováni stoupenci jiných názorů, komunistických idejí bojovníci za svobodu a spravedlnost.

Na nucených pracích, v důsledku hladu, válečných útrap a masových poprav zahynulo 20 milionů civilních obyvatel SSSR likvidovaných v době okupace území Sovětského svazu vojsky Německa, Itálie, Maďarska, Rumunska, Slovenska a rovněž nacionálními legiemi SS, včetně z Finska, Norska, Lotyšska, Estonska a Litvy. Blokáda Leningradu, během níž zemřelo více než půl milionu civilních obyvatel, je jedním z nejhrůznějších zločinů proti lidskosti.

Pouze socialismus může dát namísto reakčního globalismu a „nového světového řádu“ reálnou alternativu.

H. Charfo, příspěvek z mezinárodní konference 25. - 26. 11. 2006

Totalitní liberalismus

Svět ovládaný kapitalismem, to je Svět svobodný. Kapitalismus, který se nyní nazývá jen liberalismem, to je moderní Svět.. Je to jediný model společnosti, ne-li ideální, tedy aspoň uspokojivý. Neexistuje a nikdy nebude existovat jiný. To je stále stejná píseň, kterou zpívají nejen činitelé odpovědní za ekonomiku a většina politiku, ale také intelektuálové a novináři, mající přístup k hlavním médiím -televizi, rozhlasu, tisku, velkým vydavatelstvím, jež jsou vesměs v rukou průmyslových nebo finančních skupin. Disidentská myšlenka není sice zakázána (liberalismus zavazuje!), ale je zahnána téměř do ilegality. Taková je svoboda projevu, jíž se holedbají stoupenci našeho liberálního systému.

Působnost kapitalismu spočívá v jeho ekonomické účinnosti. Ale ku prospěchu koho a za jakou cenu? Posuďme skutečnosti v západních zemích, které jsou výkladní skříň kapitalismu, zatímco zbytek světa je spíš jako prostory za krámem.

Po té, kdy skončilo období jeho velkého rozmachu v XIX. století v důsledku industrializace a krutého vykořisťování pracujících, vedlo hnutí, které se prudce rozvíjelo v průběhu posledních desetiletí, téměř k vymizení drobného zemědělství. Drobné zemědělce pohltilo velké agrární vykořisťování s následným znečišťováním a destrukcí krajiny a zhoršením kvality výrobku. (A to na úkor daňových poplatníků, neboť zemědělství nepřestalo být subvencováno.)

Došlo k téměř úplnému zmizení maloobchodu zvláště v oblasti potravin ve prospěch velkodistributorů a hypermarketů. Došlo ke koncentraci průmyslu do velkých národních a pak nadnárodních společností, které nabývají takových rozměrů, že mají často větší finanční prostředky než státy a představují zákon (nebo se aspoň o to snaží). Přičemž činí opatření k tomu, aby posílily svou nekontrolovatelnou moc nad státy, jak je tomu v případě Mnohonárodní dohody o investicích. (Např. United Fruit Company vládne nad mnoha státy Latinské Ameriky).

Vůdcové kapitalismu se mohli obávat, že zmizení drobných zemědělců, řemeslníků i drobné průmyslové a obchodní buržoasie by posílilo řady proletariátu. Ale "modernismus" jim poskytl možnost čelit tomu s pomocí automatizace, miniaturizace, informatiky. Po vylidnění polí jsme svědky vylidnění továren a kanceláří. Jelikož kapitalismus neumí, ani nechce se dělit o zisk a práci (vidíme to na sprostých a hysterických reakcích zaměstnavatelů vůči 35 hodinové pracovní době, což je ostatně opatření značně nesmělé) dospíváme neodvratně k nezaměstnanosti a k nahromadění sociálních pohrom.

Čím je víc nezaměstnaných, tím menší berou podporu a po kratší dobu. Čím méně je pracujících, tím více se pocítá se snížením důchodu. To se zdá logické a nevyhnutelné. Ano, pokud zůstáváme ve sféře rozdělování. Ale pokud vezmeme v úvahu hrubý národní produkt, který se zvětšil o více než 40 % za méně než dvacet let, zatímco objem mezd neustále klesal, je tomu zcela jinak!

Ale to nezapadá do kapitalistické logiky! Téměř dvacet milionů nezaměstnaných v Evropě - taková je pozitivní bilance kapitalismu! A to bude ještě hůře. Velké evropské a americké firmy, jejichž zisky nikdy tak nerostly, ohlašují propouštění statisíců pracovníků. Je přece třeba "racionalizovat výrobu", konkurence zavazuje! Projevuje se uspokojení nad zahraničními investicemi ve Francii. Mimo nebezpečí pro národní nezávislost se lze ptát, zda to není pokles mezd, který povzbuzuje investory. Francouzští opěvovatelé liberalismu -"modernismu" (podívejte se na Alaina Madelina!) se zaštiťují Anglií a Spojenými státy, které prý jsou přeborníky v dosahování ekonomického úspěchu a v boji proti

nezaměstnanosti. Pokud zrušení sociální ochrany, nedostatek pracovních příležitostí, nízké mzdy a neposkytování podpor v případě krátkodobých nezaměstnaných, jež je vyřazuje ze statistiky, jsou ideálem pana Madelina, budiž, ale nemyslím si, že by tomu tak bylo v případě pracujících této země.

V USA, jež jsou rájem kapitalismu, žije 30 milionů obyvatel (více než 10 % obyvatelstva) pod hranicí chudoby. Většinu z toho tvoří černoši.

Převaha Spojených států ve světě, imperialistická propaganda a uniformizace jejich způsobu života a kultury, která ji charakterizuje, může uspokojovat jen lidi servilní. Evropa by udělala dobře, kdyby se měla na pozoru a zareagovala, pokud má ještě ekonomické prostředky. Ale k tomu by musela mít také politickou vůli. Aby kapitalismus napomohl též produktivním investicím v průmyslu a službách, má vůli je učinit konkurenčními vůči krátkodobým finančním a spekulativním investicím. A jak? Tím že je zdaní? Vůbec ne, sníží se mzdy a sociální dávky!

I to je způsob, jak učinit Západ konkurenčním vůči Třetímu světu. Ostatně ve Velké Británii se novodobě započalo s tím, že se opět umožňuje práce dětí. Velká Británie, nikoliv suverénní stát ale vazal Spojených států, ani neratifikoval chartu zakazující dětskou práci.

Tím, že je Třetí svět zapojen do onoho pekelného kruhu konkurence, bude muset ještě dál snižovat náklady a uvrhnout své obyvatelstvo do ještě větší bídy a pak bude Západ opět na koni.

Pokud bude svět ve svém celku v rukou několika nadnárodních, povětšinou amerických společností, a nebude téměř potřebovat pracující kromě určité elity techniků, pak bude mít kapitalismus problém najít spotřebitele mimo tuto elitu a své akcionáře... a udržet zločinnost rodící se z bídy.

Akumulace peněz - která je jen abstrakcí - brání vyrábět strojní zařízení a základní produkty užitečné všem. Černá kniha kapitalismu je před námi a je napsána v jeho "ráji". Ale jak je Třetímu světu v jeho "pekle"?

Spoušť způsobená kolonialismem a neokolonialismem za půldruhé století se nedá vyčíslit. Stejně tak nelze vyčíslit miliony mrtvých, jež má na svědomí a jež mu lze přičíst. Vinu mají všechny velké evropské země i Spojené státy. Otročtí, nelítostné represe, mučení, přivlastňování, krádeže pozemků a přírodních zdrojů velkými západními, americkými nebo nadnárodními společnostmi, nebo v jejich žoldu jednajícími místními hodnostáři, umělé slučování nebo drobení zemí, vnucování pěstování monokultur náhradou za obvyklé pěstování potravinářských plodin, destrukce tradiční kultury a způsobů života, likvidace lesů a přeměna krajiny v poušť, ekologické katastrofy, bída, exil obyvatelstva do velkoměst, kde je čeká nezaměstnanost a bída, to jsou přednosti neokolonialismu.

Struktury, jimiž se vybavilo mezinárodní společenství na regulaci vývoje průmyslu a obchodu, jsou zcela v rukou a ve službách kapitalismu - Světová banka, Mezinárodní měnový fond, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj i Světová organizace obchodu.

Tyto organizace posloužily jen k zadlužení zemí Třetího světa a vnutily jim liberální krédo. Pokud umožnily, aby se rozvinul místní "pornoprůmysl", zvětšily tím jen bídu obyvatelstva. Za několik desetiletí mezinárodní kapitalismus nebude téměř již potřebovat pracovní sílu, vždyť automatizace je neúprosná! Americké laboratoře studují zemědělské kultury in vitro, což definitivně zruinuje zemědělství Třetího světa. (Možná i zemědělství francouzské, které je druhým největším světovým vývozcem). Místo rozdělování výrobků, budou si pracující celého světa definitivně rozdělovat nezaměstnanost. Přitom základní služby týkající se vzdělávání, zdraví, životního prostředí, kultury, vzájemné pomoci již nebudou zajišťovány, protože netvoří zisky a nezajímají soukromý sektor, neboť je mohou poskytovat jen státy nebo společenství občanů, jimž liberalismus hodlá odejmout veškerou moc a veškeré prostředky. Jaké jsou prostředky expanze a akumulace kapitalismu? Válka (nebo ochrana po způsobu mafie), represe, loupež, vykořisťování, lichva, korupce, propaganda. Války proti neposlušným zemím, které nerespektují západní země. Ty byly kdysi výsadou Anglie a Francie v Africe a v Asii. Poslední křečovitě projevy kolonialismu v Indii, na Madagaskaru, v Indočíně, v Alžírsku si vyžádaly miliony mrtvých. Nyní to jsou Spojené státy, národ, který si činí nárok na poručníkování světu. USA neustaly v praktikování politiky nadměrného zbrojení, kterou jiným zakazují. Viděli jsme, jak se tento imperialismus provozuje v praxi ve všech přímých i nepřímých intervencích USA v Latinské Americe, a to především ve Střední Americe (Nikaragua, Guatemala, Salvador, Honduras, Grenada), v Asii, ve Vietnamu, v Indonésii, na Timoru (genocida poměrně rozsáhlejší než v případě rudých Khmerů v Kambodži - postihla téměř dvě třetiny obyvatelstva - genocida spáchaná s lhostejností, ne-li za spoluúčasti Západu), válka v Zálivu atd.

Válka se nevede jen zbraněmi, ale může nabýt netušených forem. Například neváhaly Spojené státy pomáhat sektě Moon v Koreji v boji proti komunismu, fašistům v poválečné Itálii, neváhaly vyzbrojovat a podporovat islámské fundamentalisty, jako Musulmanské bratrstvo nebo Talibany v Afghánistánu. Válka může nabýt též formy embarga proti neposlušným státům (Kuba, Libye, Irák). Kolik jen vražd je tak spácháno na obyvatelstvu (několik set tisíc, dokonce milionů mrtvých v Iráku).

Loupež prokazatelně nutí použít síly. Jestliže někdo chce vykrást dům, kde jsou obyvatelé, je lépe mít zbraň. Praktiky kapitalismu jsou blízké praktikám mafie. Bezpochyby Proto se jí v něm daří jako v kompostu.

Po způsobu mafie chrání kapitalismus poslušné vedoucí činitele, kteří nechávají bezostyšně vykořisťovat své země velkými americkými a nadnárodními společnostmi. Konsoliduje tak - pokud je rovnou nenastoluje - diktatury, jež jsou mocnější a spolehlivější při ochraně majetku než demokracie.

Jeho zbraně jsou stejné tak demokracie jako diktatura, obchod nebo gangsterství, zastrasování nebo vraždy. A tak CIA je bezpochyby největší zločineckou organizací na světě.

Dalším mafiánským postupem kapitalismu je lichva. Podobně jako mafie půjčí obchodníkovi, který nikdy nemůže vyrovnat svůj dluh, a nakonec ztratí svůj obchod (nezřídka i život), jsou země vybízeny, aby investovaly. Často uměle. Prodají se jim zbraně, aby pomáhaly v boji proti neposlušným státům a musí pak věčně splácet kumulované úroky ze svého dluhu. Takovým způsobem se ovládne jejich ekonomika.

Represe a vykořisťování jdou ruku v ruce. Protiodborářská (kdysi legální) represe, se sice dnes nepřiznává, ale neustále se v podnicích, kde funguje represivní dohled, kde působí zločinecké milice majitelů podniků, odborové organizace zřizované z popudu zaměstnavatelů (CFT) a represe proti jakémukoliv radikálnímu odporu dělníků, uplatňuje.

Možnost vykořisťování existuje jen za tuto cenu. A my víme již od doby Marxovy, že vykořisťování pracovní síly je motorem kapitalismu. Západní ekonomiky těží ve Třetím světě z nejhorsího vykořisťování - z otroctví, a ve svých zemích z poroby ilegálních přistěhovalců.

Korupce. Nadnárodní společnosti disponují takovým vlivem nebo finančním či politickým tlakem na všechny veřejné nebo soukromé odpovědné představitele, že ve svých chapadlech jako chobotnice zardousí jakýkoliv odpor.

Propaganda. Aby kapitalismus prosadil své krédo a ospravedlnil nadměrné zbrojení, trestné činy a krvavé zločiny, dovolává se stále ušlechtilých ideálů - obrany demokracie, svobody, západních hodnot, boje proti "komunistické" diktatuře, apod. Ve skutečnosti brání jen zájmy třídy vlastníků. Snaží se zmocnit surovin, poručníkovat petrolejářské produkci nebo kontrolovat strategické oblasti. Tato propaganda je šířena ekonomickými a politickými vládci, podlézavým tiskem a servilními médii. To jsou oni Hlídací psi, souzení již Nizanem a Zrada vzdělanců (Trahison des clerics), jak ji na pranýř postavil Julien Benda.

Stoupenci liberalismu, velebitelé USA, neslyšel jsem váš hlas proti ničení Vietnamu, proti indonéské genocidě, proti krutostem páchaným ve jménu liberalismu v Latinské Americe, proti americké pomoci Pinochetovu převratu, který byl jedním z nejkrvavějších v historii, ani proti popravě tureckých odborářů. Vaše rozhořčení bylo ponekud selektivní, Solidamosc, ale ne Disk, Budapešť, ale ne Alžír, Praha, ale ne Santiago, Afghánistán, ale ne Timor. Neviděl jsem vás rozhořčené, když byli zabíjeni komunisté nebo ti, kteří chtěli dát moc lidu nebo chránit chudé. Neslyším jak žádáte o omluvu za vaši spoluúčast na těchto zločinech nebo za to, že jste k nim mlčeli.

Maurice Cury

Maurice eury je básník, romanopisec, esejista, filmový a televizní scénárista, rozhlasový a divadelní autor. Jeho poslední publikované práce: Les orgues de Flandre (Varhany z Flander - román), La Jungle et le désert (Džungle a poušť - básně a texty), E. C. Editions, Le Libéralisme totalitaire. Předseda Permanentní rady spisovatelů, místopředseda národního syndikátu autorů a hudebních skladatelů.

Poznámka:

Ve slovníku XX. století (Fayard) uvádí Jacques Attali údaj, že jedna osoba ze čtyř žije v USA pod hranicí chudoby. Ve světě téměř 3 miliardy jednotlivců mají k dispozici méně než 2 dolary na den, 13 milionů umírá každoročně hladem a dvě třetiny lidí nemají žádnou sociální ochranu.

Počátky kapitalismu I.-(XV.-XIX.století)

V průběhu XIX. století se kapitalismus spočívající na námezdní práci stal převládajícím výrobním způsobem a to nejprve v západní Evropě a v USA. Postupně si podřídil veškerý svět přímými (kolonizací) či nepřímými formami

nadvlády. Jeho geneze vyplňuje v podstatě tři předchozí (XVI., XVII. a XVIII.) století. Použijeme-li terminologii Adama Smitha převzatou Marxem, jde o „prvotní akumulaci“ nebo lépe k upřesnění termínu používaného Adamem Smithem „previous accumulation“ - předchozí akumulace.

Jaký postoj vůči sobě zaujmou kapitalisté vlastníci majetek, který se může přeměnit ve výrobní prostředky (stroje, suroviny atd.), a „proletáři“ zbavení veškerých prostředků nezávislé existence a nucení k tomu, aby vůbec přežili, stát se jejich námezdními pracovníky? Buržoasní ideologie, jak ji vyjadřují političtí „myslitelé“ a vulgární ekonomové XIX. století, vysvětluje, že na začátku se společnost rozdělila do dvou kategorií. Ti první byli pracovití, inteligentní, šetrní, a ti druzí líní darebáci, kteří všechno prohýřili. Je zřejmé, že jedni si nahromadili bohatství, zatímco ti druzí nakonec neměli nic. Karel Marx cituje mezi autory, kteří rozvíjejí tuto tezi, M. Thierse. Ve XX. století ctihodný doktor Alexis Carrel, nositel Nobelovy ceny za medicínu a stoupenec Pétainuv, vysvětluje v díle „Člověk tvor neznámý“, že ti první byli geneticky nadřazeni těm druhým. A Karel Marx k tomu všemu poznamenal: „V letopisech skutečné historie je to výboj, poroba, vláda hrubého násilí, které zde vždy vítězily.“ Ke studiu tohoto období, které se otevírá velkými zámořskými objevy na konci XV. století použijeme dva hlavní prameny. Jeden, který nabízí Marxův Kapitál výkladem „původní akumulace“. a druhý novější, zajisté bohatší na informace i „aktuálnější“, jež naskýtá rozsáhlé dílo Fernanda Braudela, „Materiální civilizace, ekonomika a kapitalismus. XV. - XVIII. století“ Braudelovo i Marxovo hledisko věnuje obzvláštní pozornost sociálně ekonomické základně historie, ale Braudel na rozdíl od Marxe nestaví do popředí rozdělení společnosti na protichůdné třídy. Konfrontace těchto dvou hledisek by mohla být vzrušující, žel chybí v Braudelově díle, který zřejmě Marxe nečetl (alespoň tu část Kapitálu, která pojednává o stejném předmětu).

"PŘEDPOTOPNÍ" FORMY KAPITÁLU

Třídní společnosti, které předcházely kapitalismu, byly charakterizovány osobním poutem mezi vládnoucím a ovládaným (otrokem, poplatníkem, nevolníkem, atd.) Ovládaný byl zajisté vykořisťován a často nejhrubším způsobem. ale toto vykořisťování bylo „ospravedlňováno“ aspoň ideologicky určitou vzájemností - povinností ochrany ze strany vládnoucího. dokonce i jeho pomocí, často pod patriarchální maskou. S kapitalismem nabývají společenské vztahy stále více abstraktní, anonymní charakter. A tím se odlidšťují. Kapitalismus se vyvíjí na základě zbožní výroby, kterou zevšeobecňuje. Na rozdíl od předchozích výrobních způsobů, jež se více méně zakládaly na samozásobování, kapitalistická výroba se od začátku zcela zaměřuje na trh - kapitalista vyrábí, aby prodal. A samotný vztah mezi kapitál i stou a námezdně pracujícími se projevuje jako směna zbožní. Kapitalista vystupuje jako nákupčí pracovní síly, námezdně pracující jako její prodavač. Trh, zboží, zbožní výroba se objevují velmi záhy v nejrůznějších společnostech, aniž by to byly nutně výlučné nebo počáteční formy směny. Starobylé společnosti vykazují „nezbožní“ formy směny. Jasně na to poukázal již Durkheim a Karlu Polanyiovi patří zásluha, že podtrhl jejich specifičnost ve vztahu ke zbožní směně. U „prosté“ zbožní směny zemědělský nebo řemeslný výrobce, vlastník svých výrobních prostředků, vyrábí zčásti nebo zcela již nikoliv, aby pokryl přímo své vlastní potřeby, ale aby prodal na trhu. kde se výrobky směňují prostřednictvím peněžních ekvivalentů výrobci se specializují v závislosti na společenské dělbě práce. S výrobním kapitalismem pak kapitalista. vlastník výrobních prostředků (pudy, strojů, surovin atd.) „nakupuje“ u pracovníka použití jeho pracovní síly za mzdu. která zhruba odpovídá částce potřebné obnově a reprodukci této pracovní síly. Částce, která je nižší než ta, která byla vyprodukována uplatněním této pracovní síly. Takto uvolněný přebytek (Marxova "nadhodnota") zůstane kapitalistovi. Zálohovaný kapitál, jenž byl uplatněn kapitalistou ve výrobě, se takto nachází na konci cyklu reprodukován a zvýšen o přebytek, který může kapitalista použít pro svoji osobní potřebu, ale který může rovněž „akumulovat“, aby zvětšil masu svého kapitálu. To je „rozšířená“ reprodukce. V předchozích společnostech produkt vykořisťování (otroka, poplatníka, feudálního nevolníka nebo sedláka) byl hlavně spotřebován privilegovanými třídami a byl poměrně málo „znovu investován“. Výrobní cyklus se opakoval více méně na stejné úrovni. „Růst“ tou měrou, jak existoval, byl velmi pomalý a téměř nepominutelný, V současném (výrobním) kapitalismu, který se prosazuje díky průmyslové revoluci se zevšeobecněním používáním mechanické energie, pokrok v produktivitě práce umožní „rozšířenou“ reprodukci ve stále širší míře, zkratka „růst“. Tento produktivní kapitalismus se objevuje od středověku v zárodečné formě, v italských městech v podobě „manufaktury“ („továrny“ uplatňující na stejném místě dělbu rukodělné výroby nebo využívající práci domáckou, kdy kapitalista dodává surovinu, ku příkladu tkalci přízi, a odkupuje od něho zpracovaný výrobek). Ale až do konce XVIII. století vystupuje kapitál hlavně v podobách, které Marx nazývá „předpotopními“, jako zbožní kapitál nebo kapitál finanční (lichvářský) objevující se již od starověku.

U těchto forem existuje rovněž akumulace, ale nevytváří bohatství. Kapitál se zde spokojuje s vybíráním desátků ze stávající výroby. Nástup výrobního, v podstatě průmyslového kapitálu, předpokládá mimo již vyvolaných technických podmínek určité ekonomické a společenské podmínky

Počátky kapitalismu II. - "Osvobození" pracovní síly-zbídačení a vykořisťování rolnictva

První podmínkou je existence „svobodné“ pracovní síly, to jest síly zbavené feudálních nebo panských povinností a poddanství. Zbavené ale rovněž jakýchkoliv prostředků pro samostatnou existenci (zvláště pak pudy). Toto „osvobození“ se děje v Anglii od konce XIV. století a končí během první revoluce, revoluce Cromwellovy, v XVII. století. Ve Francii k němu dojde za Revoluce z roku 1789 a později pak ve zbytku Evropy pod přímým i nepřímým vlivem revolučních a napoleonských výbojů.

Toto „osvobození“ je neoddelitelné od masového zbídačování a vyvlastňování drobného rolnictva. V Anglii začíná tento jev za vlády Tudorovců a sílí v XVIII. století. Pomalejší a omezenější je na pevnině. Takto „osvobození“ a vyvlastnění rolníci tvoří rostoucí masu tuláků a ubožáků, vystavených divoké legislativě týkající se chudiny („Poor laws“ - zákony o chudých). Pracovní síla byla na světě. Přišel okamžik pro kapitalistické průmyslové podnikání. Vylidňování venkova podnítí v XIX. století rozvoj měst, průmyslový růst i emigraci do Ameriky a do kolonií ležících v mírném pásmu. Vraťme se k anglickému příkladu, který prozkoumal Karel Marx. Nevolenství tu začalo mizet již koncem XIV. století. Většinu venkovského obyvatelstva zde tvořili malí nezávislí, poměrně zámožní pachtýři půdy. Ukončení války „dvou Růží“ (občanské války mezi feudálními klany) a nástup dynastie Tudorovou provázely dva jevy, rozpouštění feudálních „družin“, které si šlechta (nyní již zdegenerovaná nebo zchudlá) vydržovala, vyhnalo ze svých domovů první masu lidí. Na druhé straně se povýšenci, kteří zaujali místo po zchudlé nebo vymřelé šlechtě, pustili do podnikání, aby zhodnotili svá panství. Začali hromadně vyhánět ze svých pozemků nájemné rolníky, kteří je měli propachtované. Půdu proměnili v pastviny a na nich zavedli pěstování ovcí. Tuto spekulativní horečku vyvolal jednak rozmach manufaktur ve Flandrech, kam Anglie již dlouho exportovala surovinu, jednak zvýšení cen vlny, což bylo důsledkem tohoto rozmachu.

Marné zákony Jindřicha VII. (1489) a Jindřicha VIII. zakazovaly bourání rolnických stavení a snažily se omezit rozšiřování pastvin. Reforma a konfiskace statků duchovenstva - zvláště zrušených řeholních řádů - čtvrtiny až třetiny pozemků království, jež byly rozděleny Jindřichem VIII. mezi jeho oblíbence, přivodily zrychlení tohoto jevu. Všichni tito povýšena, kteří se stali „gentlemany“, se předháněli v tom, kdo vypudí víc rolníků. Malí a střední rolníci, „yeomen“ (svobodní sedláci) tvořili hlavní část oddílů Cromwellovy anglické revoluce. Ale v roce 1750 bylo po revoluci drobné anglické rolnictvo prakticky vytlačeno ve prospěch „landlordů“, velkých majitelů pozemků, kteří pak byli nahrazeni kapitalistickými statkáři nebo v Irsku dočasnými nájemci, kteří mohli být kdykoli vyhnáni „Vytváření proletariátu bez přístřeší a jakýchkoliv prostředků - lidí vyhnanych velkými feudálními pány a pěstiteli - oběti násilného a nekolikrát vyvlastňování - probíhalo nutně rychleji, než jeho pohlčení vznikajícími manufakturami. Stali se z nich hromadně žebráci, lupiči, zloději, tuláci...“ Tady je počátek zákonodárství proti chudým, jež se datuje koncem XV. století. Jeden zákon Jindřicha VII. počítá s tím, že robustní tuláci budou odsouzeni k bičování. Přivázání za káru, budou mrskáni, až z jejich těla poteče krev proudem. A pak budou uvězněni. Další zákon téhož krále činí tresty těžšími dodatečnými doložkami. V případě recidivy má být tulák znova zbíčován a má se mu uříznout polovina ucha. Při druhé recidivě bude pověšen. V roce 1572 královna Alžběta toto zákonodárství obnovuje. Za její pseudomateřské vlády „Queen Bess“ byli tuláci věšeni v celých řadách. Neminul rok, aby nebylo pověšeno tři až čtyři sta osob na tom či onom místě, uvádí Strype ve svých Análech. Podle něho samotný Somersetshire napočítal za rok na čtyřicet pověšených, třiceti pět bylo vypáleno znamením žhavým železem, třicet sedm zbíčováno a sto osmdesát tři „nenapravitelných ničemů“ bylo propuštěno...“ „Díky nedbalosti smírčích soudců a v poštilém soucitu lidu“ dodává kronikář. „Zákon o chudých“ vydaný touž královnou v roce 1597, dává na starost nuzné lidi farám. „Pomoc“ far spočívala v tom, že chudáci byli zavřeni do chudobinců neboli „workhouses“ (pracovních domů), opravdových to galejí, kde byli nuceni k vyčerpávajícím pracím při bídné stravě. Zákon o chudých byl zrušen až v roce 1834. A to proto, že anglická buržoasie považovala za nepřijatelné, aby platila daně na vydržování „povaleců“. Chudáci byli nadále posíláni do chudobinců, kde pracovali minimálně 18 hodin denně a kde se dbalo na to, aby nebyli šaceni a živeni lépe než nejhůře placení dělník

Počátky kapitalismu III.-Otrokářská a obchodní kolonializace

Další předběžnou podmínkou nástupu kapitalismu bylo rozšíření a zevšeobecnění obchodních vztahů. K tomu došlo počínaje XVI. stoletím s rozšířením evropského námořního obchodu na celý svět, kdy se obchod poprvé v historii stal opravdu světovým. Objevení Ameriky Kryštofem Kolumbem (1492) ve prospěch španělské koruny vyústí v dobytí kontinentu. Dva hlavní státy, které tam existovaly, říše Aztéků v Mexiku a říše Inků v Peru, jsou postupně v roce 1519 a 1532 zničeny.

Dobyvatelé, kteří se domnívali, že nalezní Indii, hledali koření (které nenalezli) a zlato. To našli, ale v malém množství. Skončilo loupění místních pokladů, rýžování vynášelo málo a jeho zdroje se vyčerpaly před rokem 1550.

Ale brzy objevují Španělé v Mexiku (Nové Španělsko) a v Peru (dnešní Peru a Bolívie) velmi bohatá ložiska stříbra, která začínají vytěžovat. Obchod s Amerikou je královským monopolem. Je přenechán jedné společnosti privilegovaných obchodníků sídlící v Seville. Provozuje se přes flotilu válečných trojstěžníků (galeón) seskupených z bezpečnostních důvodů (byly často napadány a plněny korbáry, zvláště anglickými). Flotila vyplouvá každým rokem ze Seville, pak z Cádiz do Havany, opevněného místa, které slouží jako první zastávka. Následně do Vera Cruz (aby udržovala spojení s Novým Španělskem), nebo k Panamské šíji, kde jsou lidé i výrobky překládáni na tichomořský břeh. Odtud je flotila odváží do Caiaa pro přepravu po Peru a po andských zemích. Některé lodě pokračují do přístavu Cartagena, aby udržovaly spojení s Novou Granadou (nynější Kolumbií a Venezuelou). Tato flotila přiváží ze Španělska tovary a zásoby. Veškerý dovoz jinými prostředníky byl považován za pašování (podloudnictví). Přes Ameriku komunikuje Španělsko se svou jedinou asijskou državou - Filipínskými ostrovy. Každoročně jeden galeón vyplouvá z Acapulca na tichomořském pobřeží Mexika do Manily. Dováží tam stříbro a zpět přiváží produkty z Číny. Amerika vyváží málo, mimo stříbro. Španělští osadníci se snaží rychle zbohatnout. Aniž by sami pracovali žijí „noblesně“. Indiánskou populaci podrobují krutému vykořisťování. Provázeno je barbarským zacházením - mučením a mrzačením. Vládne teror. Obyvatelstvo Antil, které byly prvním územím postiženým objeviteli, nemohlo snášet otroctví a nucené práce. Bylo decimováno špatným zacházením, což často vedlo ke

kolektivním sebevraždám, a nemocemi zanesenými sem Evropany, vůči nimž nemělo dostatečnou imunitu. Obyvatelstvo Hispanioly (Haiti) odhadované na půl milionu v roce 1492 se zmenšilo na 30 000 v roce 1514. V průběhu XVI. století bylo prakticky vyhlazeno. Celkem vzato bylo obyvatelstvo Antil předmětem téměř úplné genocidy. V XIX. století bylo několik posledních desítek Karibů deponováno najeden z ostrovu Dominiku. Tak přišli o tradiční způsob života i svůj jazyk. Na pevnině nebylo indiánské obyvatelstvo vyhubeno, ale bylo ze stejných příčin strašlivě postiženo. V Novém Španělsku (Mexiku) obyvatelstvo, odhadované na 25 milionů v roce 1520, pokleslo na 7 milionů v roce 1548. Jeho počet se v letech 1595-1605 snížil na méně než jeden a půl milionu. To je snížení o 95 % za tři čtvrtě století. Práce ve stříbrných dolech v Potosí (Peru) byla zajišťována systémem nucených prací „mita“, což byl druh roboty převzatý ze staré říše Inků. Později těžba stříbra pod zemí vedla k deportacím do vzdálených míst a do výšek více než 3000 metrů. Pracovní podmínky byly takové, že málo kdo se vrátil. Osoby nasazené k takovým pracem byly před svým odchodem vyzývány, aby se zúčastnili „mše za mrtvé“. Demografické zhroucení zde bylo snad menší než v Novém Španělsku, ale i tak v letech 1530 až 1660 dosahovalo 20 až 30%. Celkem obyvatelstvo španělské Ameriky, které čítalo na konci XV. století zhruba 50 milionů, se v roce 1570 zmenšilo na 9 až 10 milionů a uprostřed XVII. století mělo jen 4 až 5 milionů. Bylo nutno počkat až na konec XVII. a na XVIII. století, aby došlo k pomalému demografickému vzestupu.

V Severní Americe, v zemi umírněné kolonizace, byl útlak a vyhlazování indiánů již od počátku podmínkou evropského pronikání. Puritáni Nové Anglie vypláceli v roce 1703 na základě dekretu premii 40 liber šterlinků za skalp indiána nebo za každého uvězněného rudocha. V roce 1720 byla tato premie zvýšena na 100 liber.

Počátky kapitalismu IV.-Obchod s černošky

Biskup Bartolomé de las Casas, popuzený zacházením, jemuž byli indiáni vystaveni a jež odsoudil zvláště ve své práci Brevissima Relación de lo Destrucción de las Indias dosáhl v roce 1542 zákazu zotročování indiánů. Mnoho se na jejich osudu ale nezměnilo. Navrhl, aby byli indiáni nahrazeni v práci africkými otroky, čehož následně musel litovat. Používání černých otroků dovezených z Afriky ve skutečnosti již začalo. V průběhu XV. století Portugalci postupně poznávali západní břehy Afriky, Zlata tam našli málo. To bylo předtím vyváženo saharskými cestami do arabského světa. Přiváželi odtud také otroky. Ale tento export dosáhl svého rozmachu teprve tehdy, až byl zaměřen na Ameriku.

Černoši ve skutečnosti nahradili indiány jen v oblastech, kde ti byli prakticky vyhubeni. To znamená na pobřežních planinách Mexického zálivu, v Antilách a především na brazilském severovýchodě kolonizovaném Portugalci.

Rozvoj afrického otrokářství je úzce spojen s rozvojem plantáží cukrové třtiny. Pěstování a zpracování cukrové třtiny dovezené z Indie se rozšířilo na konci středověku na ostrovech Středozeří kolonizovaných Benátkami a Janovem (Chios, Kypr, Kréta), pak na Sicílii a v Andaluzii. Na konci XV. století bylo zavedeno na ostrovech v Atlantiku - Madeirc, Kanárských ostrovech, Sao Torné. Produkce třtinového cukru je hned od začátku opravdovým agrárním průmyslem - sázení a sklizeň třtiny, drčení v cukrových mlýnech, čiření a koncentrace cukru v kotlích, krystalizace. pak rafinování zanechávající jako vedlejší produkt melasu konsumovanou jako takovou nebo destilovanou na výrobu alkoholu (rum a kořalka „tafia“). To se nesrovnávalo s řemeslnou výrobou. Vyžadovalo to velké množství pracovníků a přísnou pracovní disciplínu. To mohlo v té době poskytnout jen otrokářství. A byli to právě otroci, kteří byli zaměstnáni na středozemních plantážích, Na začátku XVI. století je třtina pěstována i na španělských Antilách, ale její rozvoj je omezen nedostatkem pracovních sil, První dováží africké otroky ve velkém rozsahu portugalská Brazílie. Stává se tak kolem roku 1580 předním producentem třtinového cukru. Na Malých Antilách, zčásti opuštěných Španěly a kolonizovaných Angličany, Francouzi a Holanďany, je kolonizace zpočátku věcí Evropanu, kteří zaměstnávají pracovní sílu najatých pracovníků. Ti tak splácejí svou přepravu pracovním „závazkem“ po dobu 3 až 7 let ve prospěch těch, kteří je najali. Tento systém funguje špatně. Poddanství, i když dočasné, již mizí z evropských návyků. Pracovníci najímaní mezi lidmi na pokraji společnosti měli malé předpoklady pro práci v zemědělství a ještě menší v zemědělství tropickém. V průběhu XVII. století jsou nahrazeni černými otroky. Pěstované kultury (tabák, indigo) se dostávají na okraj zájmu ve prospěch pěstování cukrové třtiny. Během přechodné okupace Brazílie Holanďany jsou ti zasvěceni do cukrovarského agrárního průmyslu. Když byli vypuzeni Portugalci, kteří znovu dobyli Brazílii, zavádějí cukrovou třtinu na Malých Antilách V průběhu druhé poloviny XVII. století otrocké obyvatelstvo převládá. Na (britském) Barbadosu jsou např. v roce 1645 běloši ve většině (tři čtvrtiny obyvatelstva). V roce 1667 je poměr obrácený. Běloši tvoří jen desetinu obyvatelstva.

Pěstování cukrové třtiny je od počátku kapitalistický podnik. Vyžaduje značné investice na zpracování půdy, průmyslové zařízení (mlýny, kotle atd.) a nákup otroků. Vzhledem k dlouhým dopravním vzdálenostem byla návratnost kapitálu dlouhodobá. Kapitalista je zde obchodníkem (často i rejdařem), který investuje přímo do plantáží, nebo financuje plantážníky zálohami. Plantážní ekonomika je zcela závislá na zahraničním obchodě. Téměř vše, co produkuje (hlavně cukr, přidružené též tabák, indigo a káva), je určeno pro export do Evropy. Naopak téměř vše co spotřebovává - zařízení, oděvy, dokonce i potraviny - je dováženo. Parcely přidělené otrokům, aby na nich pěstovali potravinové plodiny, na což se jim povolovalo maximálně jeden den v týdnu, nestačil na jejich obživu. Z Evropy se dováží mouka a víno, ze Severní Ameriky pak suché nebo solené tresky. Americká poptávka po otrocích spojená s rozvojem plantážní ekonomiky vyvolává rozmach obchodu s otroky. Tento obchod nabírá zčásti formu obchodu „trojúhelníkového“. Loď určená pro černé otroky nejprve doveze na africké pobřeží „zboží“ (textil, železářské potřeby, hračky, alkohol, střelný prach a palné zbraně). Všechno je určeno pro spotřebu privilegovaných vrstev africké společnosti, které organizovaly a těžily z obchodu s otroky.

Z afrického pobřeží odplouvá následně loď s nákladem černých otroků do Ameriky. Otroky tam vyměňuje za koloniální zboží (cukr, tabák, kávu atd.). Nicméně, jelikož cena nákladu otrokářské lodi se rovná nákladu čtyř lodí s koloniálním zbožím, značná část obchodu se děje „přímo“, náradí a zboží z Evropy proti koloniálnímu zboží. Výjimkou byla portugalská Brazílie, která směňuje přímo své dovezené otroky za tabák a rum. Za rychlého růstu v druhém pololetí XVIII. století se stává obchod s černými otroky až do první čtvrtiny XIX. století převládající formou obchodu mezi Evropou a Afrikou. Evropané rychle upouštějí od záměru proniknout do nitra Afriky. Pobřežní státy se specializují na úlohu zprostředkovatelů. Dodávají lidské zboží a chrání svůj výnosný monopol jak proti Evropanům, tak proti vnitroafrickému obyvatelstvu. Teprve koncem XVIII. století začíná průzkum vnitrozemí kontinentu s představou přímého přístupu na africký trh

Počátky kapitalismu V.-Pouštění žilou v důsledku obchodu s otroky

Kolik Afričanů bylo dopraveno přes Atlantik od začátku XVI. století do poloviny XIX. století. (Obchod s otroky pokračoval po několik desetiletí i po jeho zákazu severně od rovníku v roce 1815 a v jižním Atlantiku po roce 1842.). Nejnovější odhady vyčíslují počet přepravených mezi 10 až 15 miliony. Ale k tomuto demografickému pouštění žilou je třeba připočítat všechny lidské oběti vyplývající z honu na otroky a z jejich dopravy.

Hon na otroky se stal pro vedoucí vrstvy afrických států nejvýnosnější činností. Kolik jen mrtvých připadlo na jednoho uvězněného zajatce během razíí ve vesnicích? A pak kolik mrtvých přibýlo během cesty v konvojích vedoucích zajatce často stovky kilometrů k pobřeží? Kolik jich zemřelo v pobřežních „shromaždištích“ Kolik jich zemřelo během dopravy na moři? Mnoho, zvláště když na palubě vypukla epidemie v důsledku jejich natlačení do malých prostorů, neúnosných hygienických podmínek a stravování během mnohatýdenní plavby. Přičítá se i důsledky trvalé nejistoty jež existovaly v samotné Africe a vyplývaly z honu na otroky. Kdy obyvatelstvo odsouzené - po zboření jejich vesnic a zničení jejich úrody - do bídy, bylo přinucené prchat do obtížně přístupných oblastí zbavených zdrojů obživy. K vyhodnocení této situace by bylo třeba násobit počet přepravených koeficientem, který nelze přesně určit. Padesát milionů, sto milionů? V samotné Americe až do konce XVIII. století byl demografický vývoj populace otroků negativní. Ve francouzské části Santo Dominga (dnes Haiti) bylo za 50 let, do roku 1789, dovečeno 2,2 milionu otroků. Zbylo z nich 500 000. Fenclon, guvernér Martiniku, se ve svém dopise ministru z 11. dubna 1764 podivuje nad tímto negativním vývojem a vyzvedává příčiny tohoto vyliďnění, které nutí k neustálému dovozu nových otroků - špatná strava, nadměrná práce ukládaná dokonce i těhotným ženám, velmi časté nemoci dětí. Otrokář Degrandpré citovaný R. P. Dicudonné Rinchonem uznává: „Je třeba přiznat, že jsme spekulovali s nadměrnou prací otroků a neobávali jsme se ani toho, že je necháme zahynout únavou, bude-li se cena, kterou jsme získali z jejich potu, rovnat ceně za jejich nákup.“ Hilliard d'Aubertcuíí (citovaný Gastonem Martinem), který bydlel dvanáct roků na Santo Domingu, v roce 1776 píše: „Třetina černochů z Guiney umírá obvykle během prvních tří let po svém přesazení a obtížný život černocha prožitý v zemi se dá odhadnout ne na víc než patnáct let.“ Ve francouzštině přežívá výraz „pracovat jako černoch“. Bylo nutno čekat až na konec XVIII. století, aby se otrocké obyvatelstvo stabilizovalo a začalo přirozeně přirůstat. K tomu vedly různé faktory. Zvýšení ceny otroků, přerušování obchodu s otroky během napoleonských válek, velký strach vyvolaný mezi otrokáři povstáním v Santo Domingu (Haiti) Majitelé otroků se začínali zajímat o zachování a reprodukci jejich pracovní síly. Aby udrželi disciplínu svých otroků, museli vlastníci zavést režim diskriminace a teroru. „Černý zákoník“ vyhlášený pod vládou Ludvíka XIV, byla sbírka pravidel týkajících se vlády, justiční správy, policie, disciplíny a obchodu s černochy ve francouzských koloniích, které (s výjimkou kolonií, kde od roku 1794 až 1802, bylo otroctví zrušeno dekretem Konventu) platily až do roku 1848. K němu stanovil oficiální pravidla. Smrtí se trestá každé vztažení ruky otroka vůči jeho páni nebo vůči svobodným osobám, jakož i krádeže koní a hovězího dobytka. Otroku uprchlému po více než jeden měsíc byly uřezány uši a byl označen na rameni vypálenou značkou květu lilie. Při recidivě, se mu uřezou nohy až pod kolena a značka se vypálí na druhé rameno. Potřetí bude potrestán smrtí. Mučení (vypalování značek a mrzačení) bylo zrušeno až v roce 1833. Pán má právo dát spoutat otroka do řetězů a zmrskat, „pokud si myslí, že si to otrok zaslouží.“ Mimo stanovených případů je v zásadě pánům zakázáno mučit, mrzačit nebo zabíjet své otroky. Ve skutečnosti ale nebyli páni, ať udělali cokoli - trestáni. Soudy byly v rukou osadníků a dbaly zásady, že pán nemohl být odsouzen na základě stížnosti otroka, a to z obavy, že by se narušila vážnost otrokářského zřízení. Ve své zprávě o Nepokojích v Santo Domingu člen Konventu Garran poznamenává, že neexistuje případ, že by byl pán postaven před soud za to, že zabil nebo zmrzačil otroka. Nařízení z roku 1784, které omezovalo počet ran bičem, které mohl pán uštědřit otroku na 50, bylo „zaregistrováno se značnými obtížemi“, ale neprovádělo se.

Sňatek a sexuální vztahy mezi osadníky a otroky jsou v zásadě zakázány. Ve skutečnosti si osadníci berou otrokyně jako konkubíny a velmi rychle se vytváří vrstva míšenců s hierarchií podle podílu „bílé“ v krvi. V roce 1789 bylo napočítáno ve francouzské části Santo Dominga (dnes Republika Haiti) 35 440 bílých, 509 642 otroků a 26 666 propuštěnců a „barevných“. Propuštěnci a svobodní barevní mohli vlastnit plantáže i otroky, ale byli vystaveni přísné diskriminaci. V roce 1789 jim osadníci odmítli politická práva. V jednom spisku vydaném v roce 1814, Vastey, sekretář krále Kryštofa (Jindřich I. zvětčený v divadelní hře Aimé Césaireho) vypočítává způsoby mučení, jimž osadníci trestali otroky, zvláště ty, kteří povstali - upálení zaživa nebo nabodnutí na kůly, uřezané údy, jazyk, uši, vyražené zuby, uřezané nebo vyrvané rty, pověšení hlavou dolů, utopení, ukřižování na deskách, pohřbení zaživa, uvázání nad mraveništi, hození zaživa do kotlů s cukrem, svržení ze svahu do sudu s naježenými hřebíky uvnitř nebo pohození zaživa k sežrání psům cvičeným k tomuto účelu. Rochambeau velitel

expedičního sboru vyslaného Bonapartem, aby znovu dobyl Santo Domingo a nastolil tam opět otrokářství, dal zakoupit na Kubě psy cvičené speciálně k tomuto účelu. Je samozřejmé, že uvedený příklad z francouzských kolonií o zacházení s otroky může být rozšířen na všechny ostatní kolonie

Počátky kapitalismu VI.-Obchod s otroky v XIX.století

Zákaz obchodu s otroky přes represe britských eskader nebyl uplatněn a teprve kolem roku 1860 se s jejich přepravou skončilo. Poté co otrokáři zažili „velký strach“ v důsledku povstání otroků ve francouzské části Santo Dominga, které vyústilo v roce 1804 v nezávislost Černé republiky Haiti, došlo v první polovině XIX. století k novému rozmachu amerického otrokářského plantážnictví. Tentokrát již nikoliv v rámci merkantilismu, ale trhu ovládaného moderním průmyslovým kapitalismem. K rozmachu bavnářského otrokářského plantážnictví na jihu Spojených států; pro zásobování anglických továren v Manchesteru a okolí surovinou; a k rozmachu otrokářství na Kubě (při výrobě cukru) a v Brazílii (cukr a kakao) pro evropskou spotřebu.

V anglických koloniích je otrokářství zrušeno v roce 1833, ve francouzských v roce 1848, V USA je otrokářství zrušeno po porážce Jižanů ve válce Severu proti Jihu v roce 1866, na Kubě (španělská kolonie) v roce 1886 a v roce 1888 v Brazílii. Když bylo otrokářství zakázáno v Atlantiku, doznalo nového rozvoje v XIX. století ve východní Africe, zvláště v Súdánu (závislém na Egyptě) a v Zanzibarském sultanátu vytvořeném Araby z Omanu, který z ostrovů Zanzibar a Pemba ovládal celé pobřeží Indického oceánu od Somálska až po Mozambik. Tento „arabský“ obchod s otroky byl často kladen do popředí ve snaze „omluvit“ evropský obchod s otroky na téma „nebyli jsme sami“. Potíž je v tom, že hybnou silou tohoto „arabského“ obchodu s otroky byla poptávka evropského kapitalistického trhu. Měla totiž za hlavní cíl hledání slonoviny - vyběháním slonů, ale především loupením špičkových sloních pokladů nahromaděných náčelníky střední Afriky. V částech Nilu nebo Zanzibaru ničily loupežné výpravy celé vesnice. Masakrovaly nebo odváděly obyvatelstvo do otroctví. Zajatci byli určeni pro úlohu nosičů na dopravu slonoviny. Otrokářství představovalo svým způsobem „vedlejší produkt“ loupeže slonoviny. Otroci, kteří přežili, byli prodáváni na Střední východ, kde přetrvávalo domácí otroctví, nebo byli používáni jako pracovní síla na plantážích hřebíčkovců v Zanzibaru, který byl hlavním dodavatelem hřebíčku na světový trh ovládaný Brity. Evropský trh byl odbytištěm pro slonovinu, jež byla požadována vzhledem ke spotřebě zámožných vrstev - kulečnickové koule, klapky pian, rukojeti na nože pro nožářskou výrobu v Sheffieldu apod. Počet otroků vyvezených do Asie přes Indický oceán v XIX. století lze odhadnout na 400 000. Počet otroku „vyprodukovaných“ súdánským trhem s otroky lze odhadnout na 750 000 plus 10 až 30 % na „ztráty“ během dopravy a určitá neodhadnutá část ztrát v momentě zajímání

Počátky kapitalismu VII.-Indická cesta a kolonizace Asie

Zatímco Španělé, poté co věřili, že dosáhli Indie přes západ, kolonizovali Ameriku, prozkoumávali a otevírali Portugalci zhruba ve stejném čase východní cestu. Když na jihu obepluli africký kontinent dosáhl Vasco de Gama v roce 1498 tč skutečné Indie. Východní kolonizace byla tedy, podle zákona královského monopolu, především dobytelským činem Portugalců, později též Holanďanů, Angličanů, Francouzů, kteří je následovali. Až na výjimky, aspoň do druhé poloviny XVIII. století, se územní državy kolonizátorů omezovaly na pobřežní obchodní osady. Evropané přicházeli hledat do Indie, v menší míře i do Indonésie, Číny a Japonska nedostatkové zboží. Koření (pepř, skořice, muškátový oříšek atd.), výrobky orientálního řemesla, luxusní textil, mušlín. kašmířské a indické bavlněné barvené látky, hedvábí, lakované výrobky a čínský porcelán.

Bylo nemožné na oplátku vozit výrobky zhotovené v Evropě. Asiáté je dělali lépe a levněji. Bylo nutno se spokojit s hrazením nákupů stříbrem. A bylo to americké stříbro, které vyrovnávalo nákupy asijského obchodu. Od XVI. do XVIII. století třetina, možná i polovina stříbra dodaného Amerikou pohltila Čína. Ta kontrolovala bedlivě své vstupy a jedině Portugalci zde mohli založit svou osadu Macao. Co se týká Japonska, to se v roce 1638 uzavřelo evropskému obchodu s výjimkou omezeného a kontrolovaného přístupu v přístavu Nagasaki vyhrazeného jen Holanďanům. Nicméně od XVII. století Holanďané, aby si zajistili monopol s kořením, přebírali přímo nebo přes místní vládců kontrolu nad Molukami, pak nad Jávou, kde založili hlavní město své obchodní říše Batávii (dnešní Djakartu). V průběhu XVIII. století se Francouzi a Angličané snažili upevnit své osady územní nadvládou. Dupleixův francouzský pokus, považovaný za osobní iniciativu neschválenou ze strany Východoindické francouzské společnosti, je vzhledem k porážce Francouzů v Sedmileté válce (1763) opuštěn. Iniciativu přebírá Anglická indická společnost. Vítězství u Palásí v roce 1757 mělo za následek zabránění Bengálska touto společností. Styl kolonizace a obchodních vztahů se od té doby radikálně mění.

V obchodě společnost připojuje zdroj zisků z daňového využívání dobytých území. Začíná fakticky „repatriace“ stříbra a jiných bohatství nashromážděných v Indii. Na přelomu XVIII. a XIX. století se objevuje hnutí, které přemění Indii z dodavatele vyráběných a luxusních tovarů na dodavatele surovin pro britský průmysl (bavlna, juta) nakupujícího výrobky anglického průmyslu, což mělo za následek zruinování tradičního řemesla. V případě Číny dochází k obratu o něco později. Aby se vyrovnaly platby za nákupy čínských výrobků (hedvábí, čaj) je na začátku XIX. století stříbro postupně nahrazeno opiem dováženým do Číny Indickou společností.

„Opiová válka“ (1839-1842) vnutila Číně otevření pěti přístavů, postoupení Hongkongu a především dovoz opia, který chtěla čínská vláda zakázat. Rekněme to slovy Braudelovými „Čína, zaplacená kouřem a jakým kouřem!“

Počátky kapitalismu VIII.-Důsledky pro národy

Pro nizozemskou Indii (Indonésii) historie koloniální správy Holanďanů je „...dějinami neslýchané zrady, úplatnosti, vraždění a podlosti.“ Autor tohoto výroku je guvernér, kterého tam jmenovali Angličané za své okupace během napoleonských válek. Loupeže, zotročování, vydírání, všechny prostředky jsou dobré k zajištění rekordních zisků pro Holandskou indickou společnost, která až do konce XVIII. století vykořisťuje Indonésii. Stát v XIX. století tak činí ještě lépe. Počínaje rokem 1830 guvernér Van den Bosch zavádí „systém“, který nese jeho jméno - nucené plodiny, nucená práce. Rolníci musí dodat pětinu ze svých nejlepších pozemků, pětinu ze své pracovní doby, aby dodávali zdarma výrobky pro export. Nucené pěstování plodin a nucená práce často přesahují oficiální hranice - požaduje se až třetina, dokonce polovina pozemků, z pracovní doby pak 66 až 240 dní v roce.

Souběžně s tím se zdvojnásobuje pozemková daň Pozdější zřizování plantáží (tabák, hevea, olejová palma atd.) povede k náboru „smluvní“ pracovní síly, ve skutečnosti donucených pracovníků, s nimiž se zacházelo hůře než s otroky. V Indii nacházejí Angličané oporu v některých společenských vrstvách - především obchodníků a bankéřů - z nichž se stávají prostředníci pro britský obchod. V roce 1793 pouhým nařízením učinila správa Indické společnosti ze „zamindarů“, kteří byli v Mogulské říši pouhými výběřčími daní, velké pozemkové vlastníky, landlordy po britském způsobu na pozemcích, kde dříve byli pověřeni vybírat dané. Rolníci se dostali do postavení dočasných nájemců. Monopoly soli, opia, betele a jiných výrobků byly postoupeny vysokým zaměstnancům společnosti, kteří tak rychle zbohatli. Ale to nejhorší mělo teprve přijít s likvidací řemeslné výroby. Ekonomická rovnováha se totiž zakládala na spojení zemědělství a řemesla (zvláště textilního). Od roku 1814 až do roku 1835 se „indický“ dovoz do Velké Británie snížil o tři čtvrtiny. V opačném směru se dovoz bavlněných látek britského průmyslu do Indie znásobil padesátkrát! Zruinování řemeslníků museli utéci k práci na již přeplněné půdě a jeden generální guvernér Indie mohl říci, že kosti tkalců se bělí na pláních Indie. Pro Indii se staly charakteristickými periodické hladomory. Osmnáct hladomorů od roku 1875 do roku 1900 mělo za následek 26 milionů mrtvých. Další hladomory byly ve XX. století. Hladomor v Bengálsku v roce 1943 způsobil 3 až 4 miliony úmrtí. Po první opiové válce, v případě Číny, následovaly další evropské vojenské intervence. Byly určené k tomu, aby vnutily zákon velkých kapitalistických mocností, které si nechají přidělit přístavní „koncese“. Od roku 1842 uložily Číně, aby omezila na 5 % celní sazby na dovážené zahraniční zboží. Jsme svědky rozpadu tradičních ekonomických okruhů, prohloubení bídy, které vede k povstání rolníků, z nichž nejvýznamnější bylo povstání Tai-Pingů (1851-1864). Můžeme shrnout s Marxem: „Objev naleziště zlata a stříbra v Americe, vyhubení, zotročení a pohřbení domorodého obyvatelstva do dolů, začátky dobývání a drancování Východní Indie, přeměna Afriky v loviště pro obchodní hony na černochoy - to byly červánky éry kapitalistické výroby. Tyto idylické procesy jsou hlavními momenty původní akumulace.“

Počátky kapitalismu IX.-Východní Evropa a "druhé nevolnictví"

Uvržení do závislosti a vykořisťování prostřednictvím světového trhu Ameriky, Asie a Afriky se dotklo též Středního východu a východní Evropy. Do otomanské říše postupně proniká obchod Západu a od XVI. století Francouzi následovaní Angličany požívají pro své obchodní základny (kontory) v levantských přístavech právo extentoriality. Ve východní Evropě (zhruba od Labe na východ) místní aristokracie, aby si opatřila luxusní výrobky ze západní Evropy (oděvy, nábytek, víno atd), zesiluje vykořisťování rolnictva. Přitom si присvojuje vlastnictví pozemků a zevšeobecňuje nevolnictví.

To nazývají historikové „druhým nevolnictvím“. Rozvíjí se ve východní Evropě (Rusku, Polsku, Prusku) ve chvíli, kdy nevolnictví v západní Evropě mizí. Svého vrcholu doznalo na konci XVIII. století za vlády Kateřiny II. v Rusku. Nabylo formy blízké čistému otroctví. V petrohradských novinách bylo možné číst následujícího znění: „Prodá se lazebník a kráva dobrého plemene“. Toto zesílené vykořisťování rolnictva umožňuje velkým vlastníkům vydělávat peníze vývozem potravin a surovin (obilí, len, dřevo atd.) do západní Evropy. Přímořská hansovní města (německá a baltická, později holandská a nakonec anglická) se stávají prostředníky majícími prospěch z tohoto obchodu

Počátky kapitalismu X.-Od merkantilismu k liberalismu

Koloniální systém XVI. až XVIII. století spočíval na monopolu. Z počátku na královském monopolu Španělském a Portugalském, následně pak na monopolu privilegovaných společností, jako byly různé (holandská, anglická, francouzská) indické společnosti. Doktrínou v oblasti zahraničního obchodu je merkantilismus hlásaný Colbertem - růst bohatství krále (a království) závisí podle něho na možnosti získat maximální množství

peněžních hotovostí. Proto je třeba co nejméně dovážet a co nejvíc vyvážet. Z toho vyplynula ochranná celní politika.

Konkurence mezi obchodními národy nabyla často násilného charakteru. Pirátství („loupeživé“ války) a vydírání všeho druhu. To často vedlo k válkám - válkám XVII. a XVIII. století. Po boku dynastických rivalit zaujímají stále významnější místo motivace ekonomické. Tak tomu bylo ve válce vedené Holandskem („Spojené provincie“), které povstalo proti Španělsku; ve válce anglo-holandské a francouzsko-holandské v XVII. století; ve válce o španělské následnictví; v Sedmileté válce, anglo-francouzském konfliktu za revoluce a císařství. Nástup průmyslového kapitalismu doprovází prosazování „liberální“ ideologie. Průmyslový kapitalismus vstupuje do konfliktu s předchozími institucemi - kritikou monopolů, stavovských řádů, koloniální „výlučnosti“ (pravidla, které zakazovalo koloniím obchodovat s cizími národy a vyrábět tovary; jejichž dodávka musela být vyhrazena mateřské zemi), kritikou ochranného obchodu s otroky a otrokářství. Nicméně tato liberální ideologie má proměnlivý rozměr. V roce 1846 vítězí v Anglii zrušením ochranných zákonů na obilí, které vyhovovaly zájmům „landlordů“, ale byly na překážku průmyslníkům, neboť zvyšovaly cenu chleba a úroveň mezd. Ale v rozporu s principy „volné směny“ samotná Anglie vnucuje Indii diskriminační celní politiku, která penalizuje indický export vyráběných tovarů a podporuje dovoz britských průmyslových výrobků. Bojuje proti obchodu s otroky svou eskadrou atlantického dohledu, ale podporuje otrokářské Jižany, jejich dodavatele bavlny během války Severu proti Jihu. Spojené státy a Německo provádějí svou industrializaci pod střechou ochranné politiky a konec XIX. století bude svědkem (včetně Anglie) vítězství imperiálního protekcionismu. Od XVI. do XVIII. století živil koloniální obchod finanční (lichvářský) kapitál. Banky totiž v té době neproftovaly produktivní ukládání kapitálu, ale půjčovaly státům (panovníkům). Ti, kteří na to doplácují, jsou poddaní vystavení daňovým povinnostem, a to jsou konce konců rolníci. Finančním střediskem je postupně Janov, který směňuje stříbro španělského krále za zlaté mince potřebné k vyplácení jeho žoldnéřů, ale který bude nakonec obětí Španělského státního bankrotu. Pak se obchod s koloniálními produkty soustředí do Antverp, které jsou až do roku 1575 prvním finančním místem v Evropě. Povstání Holanďanů proti španělskému králi je zruinuje a středisko velkého obchodu a financí se přesouvá do Amsterdamu. V XVIII. století přechází tato funkce na Londýn. V koloniálním obchodě jsou monarchistické a zajisté i buržoasní státy jako Nizozemí spojeny svými zájmy s obchodní a finanční buržoasií. Koloniální politika je řízena státními prostředky.

Toto často konfliktní sdružování se projevuje též vývojem veřejného dluhu a daňovým systémem, což značně zesiluje vykořisťování a zbídačování rolnictva a tvoří jednu z pák původní akumulace. Panovníci ve snaze získat ihned peníze, jež potřebují, a aby si ušetřili výdaje a lhůty spojené s vybíráním daní, pronajímají finančníkům výběr určitých daní podle praxe, která pochází ještě ze starověku. Tak to činí ve Francii „generální nájemci“, kteří dodávají ihned králi peníze, které potřebuje a odměňují se tím, že na svůj účet vybírají některé daně se ziskovým rozpětím, které někdy dosahuje 100 % a nikdy není pod 30 % (což je zřejmě lichvářské rozpětí). Ostatně státy si půjčují nejdříve u bankéřů a pak i u veřejnosti. František I. vyhláší v roce 1522 první veřejnou půjčku státu. Žádá pařížské měšťany, aby mu půjčili 200 000 liber prostřednictvím úroků. To jsou první „renty na radnici“, za něž se ručí příjmy z některých městských daní. Veřejný dluh se stává jednou z nejmocnějších pák původní akumulace. Tato metoda vylupování státních zdrojů ve prospěch bohatých dnes vzkvétá více než kdy jindy, Pmayovy a Giscardovy půjčky jsou toho dnešním příkladem. Koloniální systém, daňová vydírání, veřejný dluh, zbídačování a vyvlastňování rolníků připravují z různých důvodů nástup průmyslového kapitalismu. Všechny tyto prostředky ale zpočátku nestačí dodat pracovní sílu, kterou rodící se průmyslový kapitalismus potřebuje. Tu si v Anglii opatří v řadách dětí z „workhouses“ (pracovních domů). Lancashire potřeboval pro své prádelny a tkalcovny „malé a obratné prsty“. Okamžitě se zrodil zvyk opatřovat si tzv. „učně“ z chudobinců patřících různým londýnským, birminghamským i jiným farnostem. Tisíce těchto malých bezmocných stvoření ve věku od sedmi do čtrnácti let bylo takto odvezeno na sever. Stalo se zvykem, že zaměstnavatel (tj. zloděj dětí) své učně oblékal, živil a ubytoval v učňovských domech blízko továrny. Mel najaté dozorce, aby dohlíželi na jejich práci. Tito poháněči měli zájem na tom, aby donutili děti co nejvíce dřít, protože jejich plat závisel na množství výrobku, které dokázali vyždímat z každého dítěte. Přirozeným důsledkem toho bylo surové zacházení. V mnoha továrních obvodech, zejména v Lancashire, prožívala tato nevinná a bezbranná stvoření, vydaná na milost a nemilost továrníkům, srdcervoucí muka. Nadměrnou prací je často utýrali k smrti. Bičovali je, svazovali řetězy a mučili s nejrafinovanější krutostí. V mnoha případech byly děti dlouhým hladověním vyzáblé až na kost, přičemž je nutili do práce bičem. Tyto praktiky rozšířil „liberalismus“ na desítky milionů dětí v Brazílii, Pákistánu, Thajsku i jinde. Tak přišel na svět vítězící kapitál, „prýšticí krev a špinu ze všech pórů“.

Jean Suret-Canale

Jean Suret-Canale, bývalý dobrovolník bojující v rámci hnutí odporu, vězněný odbojář, ilegální pracovník komunistické mládeže od roku 1939 do 1944, bývalý člen Ústředního výboru Francouzské komunistické strany, mimořádný profesor na universitě v Paříži. Zeměpisec a historik. Je autorem desítky prací o černé Africe a Třetím světě

Otrokářská ekonomika a kapitalismus I.-bilance

Ve svém 118. Perském listu z roku 1721 Montesquicu poznamenává, že břehy Afriky „musí být strašně zpuštěny za dvě stě let, kdy králíci nebo náčelníci vesnic prodávají své poddané evropským vladařům, aby je

ti odvezli do svých kolonií v Americe". Ve svém pozdějším díle „O duchu zákonů“ (1748) ironizuje lenost evropských národů, které „když vyhubily národy Ameriky, musely zotročit národy Afriky, aby je použily na obdělávání tolika pozemků“. Na stejném místě (XV, 5) zaměřuje pozornost na ekonomickou dimenzi problému: „Cukr by byl příliš drahý, kdyby se nenechala pracovat rostlina, která jej produkuje přičiněním otroků.“

Jedenáct let později Voltaire vysvětluje ve své hře Candide (kap. XIX) ústy jednoho zmračeného otroka: „Za takovou cenu jíte cukr v Evropě. Vše je řečeno v několika málo slovech. Bohatství dobyvačné Evropy, kolébky kapitalismu, se budovalo na vykořisťování a vyhubení indiánů. Jejich populace klesla za tři století ze 40 na 20 milionů osob. Přičemž v některých případech - jako na Bahamách a na Velkých Antilách, jakož i na východním pobřeží Severní Ameriky - došlo k jejich úplné likvidaci. Bohatství dobyvačné Evropy se budovalo také na vykořisťování pobřežních národů západní Afriky. Tyto doznaly za tři století obchodu s otroky, to jest od roku 1510 do zhruba roku 1850, ztrátu min. 20 milionů osob. Deset milionu mrtvých a deset milionu deponovaných. Příjmy z otrokářské ekonomiky, které představovaly pro evropské velmoci v roce 1800 více než polovinu zisku z exportu, stály životy více než třicet milionů lidských bytostí. V Americe žilo v době evropské invaze čtyřicet milionů lidí. Více než pět milionů v Severní Americe (Kanada a Spojené státy), ostatní stejným dílem ve Střední Americe (hlavně v Mexiku) a Jižní Americe v andských oblastech, v rovníkových pralesích a na jižních pampách.

Zasněme nad nejnovějšími výsledky sčítání lidu. V USA je méně než 2 miliony indiánů! Kdyby přirozená demografie fungovala (ku příkladu jako v Evropě během posledních tří století), muselo by indiánů v USA žít aspoň třicet milionů. Co se stalo v Peru, v Kolumbii, v Chile nebo v Argentině, kde jsou indiáni podobně jako v Mexiku v mírné většině i když by měli tvořit, pokud by nedošlo ke genocidě, 90 % celkového obyvatelstva? A to nezávisle na křížení a jiných „asimilacích“, o nichž jsou mnozí přesvědčeni, že je mohou použít k zmatení daných počtů. Případ indiánů lze shrnout do neblahého účtování. Nejméně dvacet milionů osob bylo jejich zmasakrováním, zbídačením, deportacemi a oloupením, přímo obětováno Bohu Zisku. Podrobnosti chybí. Celkový obraz je však strašlivý a poučný zároveň. Umínění indiáni, tvrdohlaví a ďábelsky alergičtí na nucenou práci, kterou jim osadníci ukládali, byli prohlášeni za cizince ve své vlastní zemi. Byli evropskými emigranty vrženi do nicoty. Ke svému neštěstí byla naopak Afrika obětována na oltář „civilizačního poslání“ evropského kapitalismu „aby zúrodnila velké množství pozemků“.

Otrokářská ekonomika a kapitalismus II.-Zhroucení Afriky

Ani Montesquieu, ani Voltaire se nemohli o nic takového pokusit, ale my můžeme nyní přijít s takovým příšerným výčtem a připsat jej k tíži ekonomickému systému založenému na přeměně nadhodnoty vyděné z nucené práce pracovníků-otroků v kapitál. Dvě stě padesát let po humanistech století osvícenství máme vše, co potřebujeme k tomu, abychom změřili barbarství rodícího se kapitalismu. Palubní deníky rejdařů; hlášení kapitánů; vyprávění cestujících; částky námořních pojistek, plány a počty plavidel; výpisy z účtů zbohatlých otrokářů; knihy osvobozených otroků; likvidace dědictví; hodnotu peněz; vyčíslené bilance trojstranného obchodu; záznamy lodních lékařů; prémie vyplacené lovcům uprchlých otroků; vyprávění o lynčování; zápisy ze soudních procesů a vyúčtování poprav.

Žádný seriózní historik tento výčet nepopírá. Žádný výzkumník dnešních dnů se nesnaží minimalizovat rozsah katastrofy, jíž byl pro Afriku střet s tápajícím kapitalismem evropských metropolí. Ten mohl dosáhnout své zralosti jediné díky mimořádným ziskům vytvářeným invazí na jeden kontinent - Ameriku, a zhodnocovaným populacemi vyrvanými jinému kontinentu - Africe. Je jasné, že deset milionů deponovaných Afričanů dosáhlo Nový svět v letech 1510 až 1860. Více než dva miliony zahynuly během přepravy. Osm milionů zmizelo mezi místem jejich zajetí v Africe a pobřežními stanicemi (kontory), kde byli naloděni ti, co přežili. Dospíváme tedy minimálně k dvaceti milionům osob, které byly odebrány africké demografii. Ve velkém období obchodu s otroky v letech 1650 až 1850 dosahovala deportace 100 000 Afričanů ročně. Předtím, v letech 1500 až 1650 bylo toto tempo menší - 15 000 až 40 000 osob naloděných za rok. Nejstrašnější období se časově shoduje s rozmachem pěstování bavlny v USA v letech 1800 až 1850, kdy bylo ročně deponováno až 120 000 osob. Je zřejmé, že nelze takto pouštět žilou kontinentu bez dramatických důsledků. Především ve statistické rovině přísného demografického „ušlého zisku je třeba poznamenat pravidelný pokles podílu Afriky na světové populaci. V roce 1600 představovala 30 % veškerého obyvatelstva Země. V roce 1800 počet klesl na 20% a pokles pokračoval až do roku 1900, kdy už jen 10 % lidstva žilo v Africe. Nejvíce bylo dotčeno západní pobřeží od Senegalu až po Angolu. Pobřežní lesy a savany jsou doslova pročesávány africkými „králíčky“, kteří se svými armádami chytají a následně posílají zajatce do oblasti směny. V těchto sektorech mužské obyvatelstvo slábne. Mezi Mauretánii a Senegalem bylo za tři století deponováno 20 % celkové populace. Demografický deficit na pobřeží Guiney, Beninského zálivu, Kamerunu a Angoly je takový, že ve většině krajín Sahelu a pralesů Konga dochází k strašné nerovnováze. Sotva 50 mužů na sto žen v Beninu, 70 mužů na sto žen v Biafrě, méně než 50 mužů na sto žen v Kongu, Shaba a v Angole. Více na severu, mezi střední Afrikou a Mali, na Pobřeží slonoviny a dále až do Gambie bylo sotva šest mužů na deset žen. Neustálý pokles populace západní Afriky v průběhu tří století se vysvětluje tzv. každoročním pouštěním žilou. V průměru byli odvečeni tři obyvatelé z tisíce. To se zdá být bez následků, asi je třeba říci, že to sice činí 3 % za deset let ale 30 % za sto let! S přihlédnutím ke krajním výkyvům a kolísání v průběhu doby se odborníci shodují, že minimálně 15 % obyvatelstva bylo v letech 1700 až 1850 z Afriky deportováno. Vzhledem k této skutečnosti není možno v průběhu téhož období zaznamenat žádný vzestup celkové africké populace. Ve stejné době evropská demografie exportuje svůj přebytek do Nového světa a připravuje se na zabydlení světa celého. Ekonomický dopad má neslýchanou prudkost. Království, která

razila své mince, jsou uvržena zpět do kmenového stadia. Federace kmenů se rozpadají do kočovných společenství. Vybudované říše se drobí, města jsou opuštěna, pole ponechána ladem pro nedostatek rolníků. Všeobecná nejistota blokuje obchod, mezikontinentální směna se smršťuje na regionální úroveň. Dlouhodobá ekonomická stagnace doprovází demografický pokles. Ekonomika loupežení a razíí vyvolává nechuť k práci. Snadněji se zbohatne nebo jen přežije, jestliže se unese syn souseda, než obděláváním pole. Souběžně s tím ideologické a politické důsledky zhoršují stagnaci kontinentu. Otrokářští králové prosazují násilím osobní diktatury, jež jsou opakem tradiční vesnické demokracie, místo poslušného a oddaného podřízení se začíná s pohlavěm jednat a jako povinné poplatky se nabízejí zajatci.

Uprostřed této kolektivní dekadence se výrazně zhoršuje postavení žen, jež se v důsledku deportace mužů staly nadpočetnými. Vznikají ohromné harémy tvořené koupennými ženami, vdovami, prodanými děvčaty, jež se nemají za koho provdat a jsou zbytečné. Se zajatci, kteří jsou příliš sešlí, než aby je Evropané koupili a s nadpočetnými starci se doplňoval již tak hojný lidský materiál určený k lidským obětem. Tato praxe dozná v Africe neblahého a prudkého vzestupu počínaje XVII. stoletím. Kontinent se pomalu noří do barbarství, které doopravdy nikdy nepoznal. Obchod s otroky během afrického středověku byl vždy jen výjimečný, ne-li okrajový. Islámu se nepodařilo prosadit v Sa-helu polygamií. Lidské oběti byly vzácné a omezené na přesně stanovené příležitosti. Současně doznává „africký trh“ opravdové strukturální přeměny. Před příchodem Evropanů žila černá Afrika kolem toho, co se nazývalo „saharským mořem“. Centrální poušť, jíž procházely karavany jako plavidla od přístavu k přístavu, sloužila za ekonomický pól. Probíhal směnný obchod mezi západním pobřežím a východním Súdánem, a s islámskými civilizacemi Maghrebu. Naproti tomu oceán lemovaný hustými pralesy sloužil za pomezí, které neposkytovalo žádný skutečný ekonomický zájem. Jenže náhle se objevivší výstavba obchodních stanic (kontoni) evropskými mocnostmi, obrátila africkou ekonomiku jako pouhou ponožku směrem ven. Za necelé století se prosperující národy ze savan - savan porostlých stromy, staly zásobárnou otroků. Bojovná království z pobřežních pralesů získala převahu, když vytvářela opravdové říše „otrokářské ekonomiky“. Jejich jedinou činností bylo pronikání do pokojných oblastí, razi, zajímání, doprava a prodej zajatců. Poměrná prosperita v důsledku ekonomického rozmachu západní Afriky (citelná již od XII. století) nemohla přežít takové nárazy. V roce 1800 se celý kontinent vrátil o tisíciletí zpět.

Otokářská ekonomika a kapitalismus III.-Podíl v "původní akumulaci"

Zdá se být nepochopitelným, že dvacet milionů mužů, žen a dětí bylo vyrváno ze svých domovů a ze své země, aby odpověděli na problém produktivity. S ohledem na rizika transatlantického obchodu bylo třeba snížit mzdovou masu na nulu, aby se dosáhlo uspokojivého zisku, A tak výpočet nákladů na výrobu kávy, kakaa, cukru a bavlny mohl být příznivý jen při zrušení mezd, aby se vydřela maximální nadhodnota. Otokový pracovník, náklady na nějž se omezovaly na jeho nákupní cenu a na nejnütnější potravu, představoval živý zlatý důl. Produkoval pět až desetkrát větší nadhodnotu než námezdní pracovník v Evropě. Otok přispíval ke zbohatnutí bílých osadníků, obchodníků s otroky a obchodníků metropole vůbec.

Na konci XVII. století, tedy v době, kdy populace otroků v USA byla početně stejná jako populace bílých přistěhovalců, vytvářela 80 % hrubého národního produktu americké kolonie. Je tedy zřejmé, že populace otroků přispěla ke kolektivnímu bohatství (bez vlastního prospěchu) tak drtivým způsobem, že jakmile v roce 1800 dosáhla již dvou třetin celkové populace, opustili američtí běloši prakticky jakoukoliv produktivní úlohu. Omezili se jen na velmi výnosné obchody s Evropou. Teprve koncem století zastavili bílí přistěhovalci Evropané v postupných vlnách populaci afrického původu a zajistili poprvé významnou a pak větší část hrubé vnitřní produkce. Samozřejmě, aniž by se však podíleli větším dílem na rozdělování hrubého důchodu vzhledem k mzdovému vykořisťování, jehož byli - noví němečtí, polští, ruští, italsí a irští příchozí - obětí. Otokáři, počátkem XVI. století proší hidoigové a dobrodruzi bez zábran, byli schopni jen dopravit nějakou desítku tisíc zajatců ročně s určením pro britské kolonie na severu, na francouzských a španělských Antilách a v Brazílii obsazené Portugalci. Až do roku 1650 zůstal tento loupežný a zajisté výnosný obchod jen na okraji zájmu, neboť ještě nepředstavoval významný zdroj příjmu. Otroci se dali snadno nakoupit za poměrně nízkou prodejní cenu. Cena za zdravého muže ve věku 15 až 30 let byla v roce 1650 pět až deset liber. Rychle umírali a stejně rychle byli nahrazováni. Naději měli na jeden rok života v Brazílii a na Antilách a sotva dva roky ve francouzské Luisianě. Pět liber představovalo v roce 1650 čtvrtinu měsíčního příjmu amerického řemeslníka na východním pobřeží. Ku příkladu o jedno století později stejný otrok byl směnován za použitou pušku a čtyři soudky prachu. Opravdu skoro z ničeho bylo možné udělat majetek. Aby se otroctví stalo hlavním pilířem rodícího se evropského kapitalismu a již ne příležitostí k vedlejším příjmům pro feudální ekonomiku vzešlou ze středověku, bylo zapotřebí spojení několika prvků: 1. Budování trhu ex nihilo založeného na poptávce po výrobcích považovaných za vzácné a prodávaných draze přes nízké výrobní náklady. 2. Zavedení opravdového peněžního oběhu na základe obchodu s otroky přes Atlantik a tudíž racionalizace dopravy. 3. Jednotná regulace ceny otroků a nákladů na jejich údržbu. 4. Stanovení dohodnutých cen na výrobky pocházející z práce otroku a organizace návratnosti největší části zisků z investic do Evropy. Aniž by se tím bránilo opětným aspoň minimálním injekcím koloniálním ekonomikám na místní úrovni nezbytným k tomu, aby se mohly vyhnout neproduktivním tezuracím. Tyto prvky potřebné k maximálnímu vyždímání nadhodnoty produkované otrockými pracovníky Nového světa se všechny spojily dohromady až k roku 1800. Hospodářský boom, který z toho vzešel, byl takový, že lze bez váhání říci, že evropský kapitalismus by nedoznal svého nadměrného růstu v XIX. století bez rozhodujícího přínosu práce

otroků Nového světa. Za Ludvíka XIV. se objevila móda „snídaně po francouzsku“. Bílá káva nebo kakao s třtinovým cukrem se staly, počínaje rokem 1750, univerzálním jevem v celé Evropě. Brzy se upustilo od bylinných čajů slazených medem záměnou za novou snídani, a to v nejširších lidových vrstvách, dokonce i na venkově.

Poptávka byla taková, že Nový svět zesateronásobil svůj dovoz otroků a obrátil se k novým kulturám určeným pro dodávku módních exotických nápojů do Evropy. Francouzské Antily upustily například kolem roku 1700 od pěstování koření a vrhly se na produkci cukru. Brazílie se zaměřila na kávu a všude byla snaha aklimatizovat kakao a i tabák, který se také zásluhou francouzského dvora stal velkou módou. Jakmile byl vytvořen tento první trh, další po něm následovaly, zvláště když krátce po roce 1800 jeden americký inženýr našel prostředek, jak mykat, sprádat a tkát bavlnu. Najednou se celý jih Spojených států vrhl na pěstování této kultury. Poptávka po otrocích se prudce zvýšila ve všech výrobních oblastech. Kuba dovezla v letech 1800 až 1830 víc než 700 000 dalších otroků vázaných na pěstování třtiny. Jih USA si dal dovážet v letech 1810 až 1830 do „bavlníkového pásu“ více než 150 000 otroků ročně. Tak se zrodila opravdová „kapitalistická otrokářská ekonomika“, na hony vzdálená domácí počáteční malovýrobě a „kutění“. Překupnickví produkce kávy a cukru přicházejícího z Ameriky představovalo 50 % příjmů z exportu Francie v roce 1750. Co se týká oběhu peněz a přeměny nadhodnoty vyprodukované racionalizací přepravy otroku v kapitál, četné příznaky ukazují na zcela mimořádný charakter zisků vzešlých z práce otroků. Boom přístavních měst věnujících se tomuto obchodu, současný rozkvět bankovních společností žijících z obchodu s otroky i specializace některých rejdařů jsou hmatatelným znamením kapitalizace zisků z vykořisťování Afričanů deponovaných do Nového světa v Evropě. Stalo se zvykem říkat, že Bordeaux, Nantes nebo i Lisabon vděčí za své nejkrásnější čtvrtě a monumentální stavby kapitálu přivezenému zpět do země A co říci o Liverpoolu nebo Amsterdamu, aniž bychom opomněli Kodaň a Stockholm? Protože pokud je pravda, že Anglie (skončila s obchodem s otroky v roce 1812) dopravila sama polovinu deponovaných a Portugalci čtvrtinu, malé země pak jako Holandsko a Švédsko vděčí za svůj ekonomický vzlet černošskému „božím“ daru. Příjem na hlavu ze zisku z obchodu s otroky byl totiž desetkrát vyšší v severských zemích než kupříkladu ve Francii. Holanďané provozovali dopravu zajatců stejně jako Dánové a Švédové. Speciální úprava větracích přístřešků, umývání podpalubí, systematické sprchování vězňů. lepší dávky potravin a rychlejší lodě snížily úmrtnost dopravovaných zajatců na méně než 10 procent. Zatímco ve špinavých plavidlech francouzských, portugalských a anglických dobrodruhů, mohla úmrtnost dosahovat až 50 procent, dříve než se ustálila na 30 procentech. Málokdo si klade otázku, zda lze přisoudit deset milionů mrtvých z transatlantického obchodu s otroky rodícímu se kapitalismu. Tím méně čím je jasnější, že od počátku probíhal tento obchod na trhu vysoce organizovaně. Jeho struktura byla dána oblastními a dokonce mezinárodními dohodami ve snaze co nejlépe reagovat na kolísající poptávky plantážníků a evropských dovozců exotických potravin. Nikdy neexistovala „burza otroků“, ale soubor obchodních, zcela standardních praktik, se kterými se můžeme dnes seznámit z četných účetních dokladů. Otroci byli nakoupeni v Africe předkapitalistickou směnou, která byla málo racionální a nebyla riskantní. Zajatci, jakmile se ocitli v Americe, měli pevně stanovenou cenu. A to podle svého věku, pohlaví, zdraví a místních potřeb. Například jeden otrok mohl být v roce 1770 směněn za dvacet litrů kořalky nebo za dva kusy látky, nebo za dva klobouky a jeden náhrdelník z mušlí apod. Přeměna zisku v investice, převod nadhodnoty do Evropy nebo do velkých koloniálních měst, státní subvence rejdařům provozujícím obchod s otroky (Richelieu v roce 1635), anglické daně (od roku 1661), úprava trestu ukládaných otrokům, aby se snížila úmrtnost, jež byla v rozporu s rentabilitou (Colbert v roce 1685), to vše napovídá tomu, že od XVII. století otrokářská ekonomika Nového světa tvořila stejně významný pilíř původní kapitalistické akumulace jako hnutí zabírání pozemku nebo zakládání lombardských bank o několik století dříve. Španělský král dal svým dekretem z 12. ledna 1510 otrokářským lodím zelenou. První černošští zajatci byli vyloděni na Hispaniole o rok později. Po jednom století „kutění“, v jehož průběhu se ustálily prvky otrokářského kapitalismu, začaly oficiální burzovní záznamy týkající se exotických potravin dovážených do Evropy odrážet skutečný stav „trhu“. Více než sto nákupních stanic (kontorů) se na africkém pobřeží usadilo za cenu desky z „ebenového dřeva“. „Nákupní“ stanoviště nepotřebovala víc než představovaly dopravní náklady. Asi patnáct přístavů, od Rio de la Plata až po newyorskou zátoku, které zajišťovaly podstatnou část přejímky otroků, fungovalo ve vzájemném souladu. Přičemž průměrná prodejní cena zdravého dospělého otroka kolísala (ve stálých librách) od pěti až do dvaceti účetních jednotek v roce 1800. což jc jednou až dvakrát tolik jako tažné zvíře, vůl nebo kůň. Zůstala jen potřeba regulovat cenu potravin. Vezmeme-li v úvahu služby, kterých byl otrok schopen, byly to tři století skvělých příležitostí pro výnosnost investic v obou Amerikách. Na jedné straně se to, co přinášely zisky z otrocké práce dá měřit zvláštním vztahem produktivity. Pro něj je charakteristické následující - suma mezd směřující k nule, vztah mezi výrobou (jakoukoliv) a touto sumou dává nekonečnou hodnotu, a dostaneme matematický obraz možného maxima vydírání vyrobené nadhodnoty. Na druhé straně existence monopolu sdruženého s trhem zajatců zaručovala zisky, které umožnily Evropě upevnit solidní předprůmyslový kapitalismus. To jí umožnilo přejít do vyššího stadia v průběhu XIX. století, do stadia dobývání světa. Když se prosadila „snídaně po pařížském způsobu“, otrokářská ekonomika - tvořená systémem evropských bank, rejdařů, otrokářských králů v Africe, dopravců, amerických plantážníků, vývozců a evropských dovozců - zavedla módu bavlny. Když se vytvořila potřeba (poté, kdy přestala obliba medu, bylinných čajů, lnu a hedvábí), začala zpočátku tato ekonomika reagovat způsobem čisté merkantilní s daněmi a ochrannými bariérami. Později pak kapitalističtější způsobem v moderním smyslu přes výsady, dohody, akciové společnosti a konkurenci. Na konci století rovnováha cen dosažená regulací nabídky-poptávky doslova způsobila rozmach evropského kapitalismu. Připomeňme si obrovskou cenu za tento rozvoj. Sedm až osm milionů zabitých Afričanů v průběhu razií nebo zemělých během pochodu do otrokářských stanic ještě na území Afriky. Dva miliony mrtvých během dopravy. Další dva miliony mrtvých vyčerpáním v průběhu prvního roku na plantážích. Nevyčíslitelný počet úmrtí v důsledku špatného zacházení, sebevražd, vzpour, represí, lynčování a vyložených masakrů. Africe to vše způsobilo bezpříkladný historický a kulturní úpadek, demografický kolaps dostačující k tomu, aby vyvolal stagnaci africké populace, nevykořenitelnou nenávist, rozrušení ekonomické struktury, anulování růstu a zaostávání, které koloniální invaze jen ztížila. Přes tendenční historiky, kteří připisují iniciativu v obchodě s otroky africkým feudálním zřízením nebo obviňují arabské krále, že v ní setrvali, přes pochlebníky

liberalismu, kteří odmítají vyčíslit zisky z otrokářské ekonomiky a započítat je k položkám jimiž se zachránily a pak dosáhly rozmachu evropské ekonomiky, je třeba říci a nebát se to opakovat:

- Souhrn nepopíratelných faktů ukazuje, že rodící se kapitalismus nepustil žilou jen národům Evropy (takový výčet lze učinit jinde).
- Svůj rozmach postavil kapitalismus na obrovském množství mrtvých, jaké historie i tak již krvavá, dosud nikdy neviděla.
- Dvacet milionů indiánů vyhubených za tři století. Dvanáct milionů Afričanů zabitých a utýraných na plantážích otrokářů ve stejné době.
- Dva celé kontinenty byly obětovány aby se zavedl zločinný systém bez morálky s jediným platným zákonem - zákonem zisku.
- Víc než třicet milionů lidských bytostí zavražděných kapitalismem přímo a neoddiskutovatelně.

Philippe Paraire

Philippe Paraire autor „ Černých Američanů ", genealogie jednoho vyloučení, kol. „Pluriel inveníion", Hachette, 1993.)

Literatura:

Franz Tardo-Dino, Le collicr de servitude, Éditions Canbéennes, 1985 - Ibrahim Baba Kaké. La traitc négrière, Presence Africaine, Laro-use Nathan International. 1988 -Jean Meyer, Esclaves et négriercs, kol. „Découvrcs". Gallimard, 1986. - Hubert Deschamps, Histoirc de traite des Noirs, Fayard, 1972. - Kenneth M. Stramp, The pcculiar institution, Random House. New York, 1956. - Benjamin Quarlcs, The Ncgro in the making of America, Collier Books. New York, 1987. - Patrick Manning, Slavery and Afričan Life, Cambridge Univer-sitv Press, New York, 1990

Střílejte, jsou to jen dělníci I.

Ve dnech a měsících, které následovaly po dobytí Bastily, svrhlo velmi živé vření mezi dělníky, významnější a odhodlanější, než bychom si mohli představit o dvě století později, různé korporace a začalo, zajisté pod často zmatenými rysy, kreslit pravdivou tvář moderního třídního boje. Ale již dubnové vzbouření, namířené proti manufaktuře véhlasného výrobce papíru Jean-Baptiste Réveillonova jasně ukázalo, že určitá část pařížského obyvatelstva, kde bída čelila nadbytku, byla nervózní. Manufaktura zaměstnávala čtyři sta osob z toho čtvrtinu tvořily děti. Neví se ani zda mezi vzbouřenci vůbec děti byly.

Podstata je jinde Paradoxně je především ve zvěstech, které v poměrně krátké době zastihly předměstí Saint-Antoine. Réveillon prý vedl neúspěšná jednání s těmi, kteří byli špatně odměňováni a riskovali, že budou odměňováni ještě méně. Je nebo není to pravda? Bída přinesla odpověď sama. Vrhla se do ulic a pak za to zaplatila krutou daň. Viděla kácet se mrtvé při strašlivém potlačení, mnozí manifestující byli na druhý den oběšeni, jiní byli krutě zbiti a další pak uvězněni. A jak jsme již řekli, to byl teprve duben. Vítr chudákům nepřál. Proto měli po 14. červenci dojem, že se nakonec vše v dobré obrátí. Pro Jaurése bylo na dobytí Bastilly pozoruhodné to, že si lid prvně uvědomil svou sílu. Toto uvědomění se vskutku rozvíjelo ohromující měrou. Neutuchající elán, který je vlastní autentickým revolucím, ne-li jejich samotnou definicí, přetrvával u mnoha vykořisťovaných, nadmíru vykořisťovaných neboť ti byli zřejmě nejpohotovější. Například ševci, lazebníci, ale i ženy, jimž se říkalo „pařížské trhovkyně". Nejokázalejší a nejvášnivější symbolickou akcí byla ta, kterou podnikli krejčovští tovaryši. Co chtěli? Nejprve lepší mzdu a v každém případě čtyřicet souš v kterémkoliv ročním období. Pak by se nepovolovalo vetešníkům zhotovovat nové oděvy. Je třeba se zřejmě zeptat u tohoto posledního bodu, zda takový požadavek se až příliš nespojuje s požadavkem krejčovských mistrů snažících se vyloučit konkurenci, aby se jejich neutralita vůči svým námezdním pracujícím nezdála poněkud podezřelá. Snadno uhádneme vyděračství. Vždyť bez vetešníků by tovaryše mohli lépe platit. Co na tom však záleží, že je zde v tomto smyslu spojení zájmu, to neubírá nic na kvalitě iniciativy, na konkrétní formě mzdového požadavku a na vůli organizovat se, která zkrátka a dobře vycházela ze strany samotných dělníků Ale co je třeba dělat? Sejit se a diskutovat? Vybrali si trávníky naproti Louvrů. Brzy ale ztratili klid. Jak zabránit tomu, aby nežádoucí jedinci nepřekročili hranice? Nešlo o to mít členskou legitimaci. Na tu se ostatně nepomýšlelo ani v době horečnatých počátků odborového hnutí. Šlo o to zajistit, že se tři tisíce účastníků (tohoto čísla bylo skutečně dosaženo) bude nacházet jedině mezi lidmi svého řemesla? Nápad vytryskl spontánně. Bylo to zcela jednoduché - každodenní těžká ruční práce ničila v takové míře kůži, propichovala ji tak hluboko a trvale jednotlivými vpichy, že by stačilo pro vstup do odborů ukázat zmražené prsty. Vtom se nikdo nemohl mýlit, nikdo nemohl klamat. Pozorovatelé věděli příliš dobře, čeho se mají držet. Tento fyzický důkaz se stal první legitimací. Pro pracovníky svědčily pohmožděniny. Proti pracovníkům se hromadily vraždy. Nechceme sestavovat bilancí. Neoddáme se jako mnozí jiní na jiných místech mánií truchlivého účetnictví. Nebylo by dobré ctít paměti, které jsme se naučili velmi respektovat, jen proto, že jsou součástí nás samotných. Pokusíme se ale o pochopení toho podstatného, alespoň na bolestných, nezapomenutelných faktech, která tvoří dlouhý seznam obětí francouzské dělnické třídy, až příliš poznamenané kapitalismem. Vlastníci, jak víme, velmi rychle dali vztyčit přehradu ve formě zákonů, nařízení a kontrol. V roce 1791 byl vydán Le Chapclierův zákon. Byl namířen proti koalici a

právu na stávkou Samozřejmě ve jménu svobody a v nepříliš obratné snaze potlačit korporativismus jak u zaměstnavatelů, tak i u zaměstnanců. Byly situace, kdy korporativismus byl pociťován jako nežádoucí omezující prvek.

Zákon ve skutečnosti dopadl na ty, kteří, aby se užívali, mohli nabídnout jen své ubohé ruce, z nichž si krejčí učinili svůj průkaz totožnosti. Buržoasii, jež se právě formovala, postřehla oč jde a zákon přijala za svůj, To ale nestačilo. Zákon Le Chapelier nemohl poskytnout, přes své zdání, trvale zaručenou ochranu. Toto všeobecné opatření bylo zaměřeno na násilné, nebezpečné, ale příležitostné události. Nepřinášelo jistotu zachování pořádku, jak se říká, v každodenním rozvrhu úkolu zapsaných v kalendáři To se napravilo zavedením dělnické pracovní knížky v roce 1803. K tomu je zbytečné dlouze hovořit. Snadno si představíme, co mohla pro pracovníka znamenat negativní hodnocení zaměstnavatele zapsaná v takové knížce, která nadto mohla být vydána jen policií. Bez souhlasu zaměstnavatele nebylo možné opustit své zaměstnání. A obejít se bez knížky? V tom případě byl člověk považován za tuláka, což znamenalo šest měsíců vězení. A tak ve francouzské společnosti jedna jediná třída, velmi rozsáhlá společenská skupina, která se dále bude zvětšovat, se nachází vystavena ustavičnému oficiálnímu dozoru. Tón je udán, moc říká dělníkům - mám vás na očích. A v hledí pušky, na mušce. A tak to vždy bude. Dámy a pánové, delegovaní členové správních rad a společností s ručením omezeným, kompetentní humanisté, staromódní příčinliví žáci systému, který vám podstrčil své pedagogické metody selektivního rozhořčení. Vy, kteří přednášíte, protože jste se až příliš dobře naučili tu svou lekci, kterou rádi opakujete a v níž činíte narážku na starou sociální naději, podle níž jsou pušky stále zaměřeny a která tvrdošijně setrvává v nás jako jizva - pozor, vy jste dědici! Připusťme. Ale vy také. Vzhledem k tomu, že máte rádi účty, máme právo je po vás žádat. Proč, když přicházel rok 1830, jste nenašli nic jiného, co poslat mladým zedníkům z Creuse, než střelné koule? V hlavním městě, kde byli uznáváni a měli profesionální věhlas, se štváli v práci pro větší skývu chleba v poledne, polévku večer a pro shnilou matraci (pokud nějakou vůbec měli) it chamtivých bytných na noc. Tito chudáci již nemohli dál a opustili svá staveniště. Pal! Je to hrozné, co tato krátká slabika představuje a jaký spontánní půvab pro vás v sobě zahrnuje. Je v ní instinktivní poezie, která ospravedlňuje vaše povely: Pal na Paříži!, Pal na La Ricamaric!, Pal na Fourmics!, Pal na Le Havr! Pal! Pal! Pal

Střílejte, jsou to jen dělníci II.

A proč jste v roce 1834 dali v ulici Transnonain zamířit zbraně na podezdívky domů? Abyste stříleli přímo okénky do sklepu. Proč? Můžeme vám dat odpověď, pokud ji neznáte. Bylo to proto, že v těchto sklepech žily převážně dělnické rodiny. Pro nejasné povstání a několik barikád ve Čtvrti Saint-Merri, považovaly vojenské orgány za užitečné přejít bez otálení k represáliím. Ulice Transnonain v těsné blízkosti poskytovala námí zmíněné, ideální prostředí pro trestné komanda. A tak, bez větší možnosti uprchnout a bránit se, zemřeli v provlhlých zdech svého podzemí ženy, děti, starci. Daumier zobrazil otřesným způsobem tento hanebný čin 35. Šiku, jemuž velel generál Bugeaud, který se proslavil i na dalších místech.

Barikády v Saint-Merri, i když nevelké rozsahem, způsobily vážné potíže. V těžké době totiž, neoblomní dělníci v lyonských továrnách na hedvábí, uplatňovali znova svá práva. Tři roky po jejich prvním povstání v roce 1831, vyváděl tento nový hněv kapitalisty z míry proto, že podobně jako v Paříži nebyl bez vztahu k akci Společnosti pro lidská práva, z duše protivně vládě a zaměstnavatelům. Tentokrát Lyonští dělníci povstali proti nespravedlivému rozhodnutí, které je zbavovalo podpory a vzájemného pojištění.

Pal! Kolik mrtvých! Má se za to, že dvě stě. V roce 1831 jich mohlo být šest set a pak se stal onen rok pro některé pověřčivé svými čísly děsivý. Pro některé se stal plným obav z nových vzpour. Vládl zde strach! Představitelé města, jakož i civilní a vojenské úřady se stáhli (předobraz Komuny z roku 1871). Na radnici zřídili ze šestnácti lyonských dělníků radu. Povstalci však zpočátku neuvažovali o žádných bojových cílech. Ani zdaleka. Chtěli pouze, a toho se jim ostatně dostalo, minimální mzdový tarif.

Vyvrcholením v tomto střetnutí bylo stvrzení první orientace na třídní spolupráci.

Kdo ji tedy porušil? Všichni ji podepsali. Včetně továrníků a živnostenských soudců, náležitě pověřených zástupců Obchodní komory a samotného prefekta. A pak se dalo na vědomí, nejdřív oklikou a později otevřeně, že signatáři museli ustoupit nepřijatelnému nátlaku předdrážděné masy. Mnozí zaměstnavatelé, a pak další a další hodnostáři bez okolků odmítli dohodu. Podpořeni byli nakonec prefektem, který dokonce prohlásil: „Vždyť se jedná jen o čestný závazek.“ Opravdu, A dodal: „Nezávazný!“ Známa, ale stále aktuální písnička - každý nechť pak jedná, jak se mu zlíbí.

I Lyonští dělníci měli svůj smysl pro čest, tu skutečnou. Zatímco vedoucí dílen byli exemplárně propuštěni, ti pochopili velmi dobře, jakého se jim dostalo poučení - slovo dané námezdnímu pracovníkovi nic neplatí. Je obtížné dohnat pohrdání až tak daleko a tak došlo k výbuchu Zamíchal se do toho tisk, který rozvíjel útočnou horlivost. Dělnická hnutí jsou nakažlivá, napsal Le Temps a žádal okamžitě jejich potlačení. A byl vyslyšen. Prokurátor Lyonu si s určitým cynismem blahopřál, když přitom mimoděk zapomněl na důstojnost úřadu který zastával, a konstatoval, že spravedlnost nachází nyní oporu v ozbrojené síle. Ta mohla jednat. Nakonec předseda Rady Casimir-Périer vzkázal rebelům: „Ať si dělníci dobře uvědomí, že jediné co jim může pomoci, je trpělivost a odevzdanost.“

Dvě slova, která nezestárla. V těchto dobách masové nezaměstnanosti, bezdomovců, „nemocných předměstí“ s narkomany a prostitutkami, lidí pobírajících minimální podporu státu, lidí navyklých na dobročinnost druhých, mladých bez práce a bez perspektivy i když měli třeba i diplom v kapse. Co mohla znamenat tato slova v jakémkoli jazyce? Byla to snad mystifikace? Trpělivost. Rezignace, Nemylme se. Kapitalismus první poloviny devatenáctého století hovořil drsnou řečí. Kapitalismus druhé poloviny dvacátého století dává přednost kouřovým clonám a mlhavým frázím. Zásluhou rafinovaných intelektuálů dosáhla tato metamorfóza úspěchu.

A mezitím se pokračovalo i v jiných návycích. Tu seřadit vojáky, zde policisty, a stále častěji obojí společně.

Pal! Palte na proletáře června 1848. Byli zde sice i únoroví neméně početní, neméně odvážní vzbouřenci. O nich je lépe se nezmiňovat? Když už o tom mluvíme, je ještě nutno se na to dívat tak důkladně? Stateční proletáři zde úlohu oklamaneho naivky v určité míře sehráli. Přitom ale přemýšlejí, pozorují, kritizují. Zkrátka projevují se schopnými analyzovat situace s větší politickou bystrostí, než se o nich dosud předpokládalo. Shrnují a sestavují syntézy.

Co jim bylo ve skutečnosti navrhováno? Dát se najmout do armády (střílet na své bratry?), nebo dočasné pracovní přeložení, (zničit si rodinný život?). I takové, na první pohled pochybné náhrady nebyly ve skutečnosti zajištěny. Po únorovém projevení oddanosti čeká většinu z nich v červnu bída. Jak by se za takových podmínek neobjevily na ulicích opět barikády jako jediné útočiště.' Pal! Skutečně můžeme mít bolestný dojem, že revoluce se obrací proti sobě samé. Ale jen zde se projevuje estetika ducha zaměřená na romantické vidmy. Mnohem prozaičtější zde jde o uvedení absolutní moci vládnoucí třídy v soulad s větším posílením jejího zisku, a pokud to bude nutné třeba i s bídou.

Ve společensko ekonomické organizaci, která je na nespravedlnosti postavena, je velmi obtížné jednat jinak. Když byla v nestabilním období Louisi Blancovi učiněna od kdoví kterého ministerstva pokroková nabídka, aby přijal neuvěřitelně směšnou finanční částku, vyskočil a řekl: „Žádáte po mně, abych hladovým uspořádal kurs o hladu. Bylo by to vskutku zbytečné. Rychlejší a účinnější je jednoduše vyhladovělé zlikvidovat. Zvláště mají-H špatný zvyk -zlobit se.“

Skutečná čísla mrtvých nebudou nikdy známa. Čtyři tisíce? Pět tisíc? Vzbouřenci byli pronásledováni až na Montmartre do velkých lomů, kde samozřejmě narazili na svislé stěny, které uzavíraly terén a stali se tak pohodlnými terči. Jaké krásné cvičení. Padali salva za salvou. Nikdo nepřežil. Pomyslete jen, lomy! Zdálo by se ve srovnání s tím, že je terno žít v takové ulici s otevřeným nebem jako je Transnonain. Nicméně sklepy mají svou určitou přitažlivost. Vyplývá z přirozené tajemnosti i nostalgie - jinde byli nešťastníci uzavřeni v podzemí, kde nikdy nikdo nevěděl, jak dlouho trvala jejich agónie. Tyto fyzické detaily se ukázaly být podružnými a po třech letech Badinguct-Bonaparte provedl svůj převrat.

Zbývalo mu stát se císařem, což měl v rodině, a zařídit se tak, aby uzpůsobil vkusu doby určité vyznání víry. Cožpak neměl rád lid, nebyl přítelem prostých lidí, neměl zájem altruistické a lidumilné povahy? Dokonce se vyslovoval pro vymýcení zbedačování i když si z toho dělali mnozí legraci a hovořili o „vymýcení zbedačování po desáté hodině večerní“.

Bohužel se nezdálo, že by jeho povýšenecká manželka sdílela jeho názory. Když velící důstojník dal 16. června 1869 jednomu oddílu rozkaz bez vyzvání střílet do davu stávkujících horníků v La Ricamarie, bylo následné vzrušení lidí ze Saint-Étienne tak živé, že přímo nad oněmi třinácti mrtvými a četnými raněnými, žádali císařovnu Evženu uctivě o pomoc. Nežádali odsouzení vojáků, ale pomoc obětem. Vcelku velmi křesťansky.

A jakou jim dala odpověď tato velmi pobožná císařovna Francouzů? „Pomáhat rodinám, které se nebály urážet statečné vojáky, kteří konali jen svou povinnost, by byl ten nejhorší příklad v očích neposlušných obyvatel Saint-Étienne“

Střílejte, jsou to jen dělníci III.

Další podobná lekce byla uštědrěna jiným neposlušným občanům. Tentokrát v Aubinu, v okrese Aveyran. Zde obyvatelé zakoušeli stejné útrapy a byl zde po několika měsících od Saint-Étienne další mrtvý. 1. když předložili její Výsosti správnou a náležitě zpracovanou svou poníženou žádost, výsledek byl stejný. Podobné jevy jsou často motivovány neúprosným osudem sirotků. Soukromá charita se snaží prosadit tam, kde oficiální jednat neumí. A nebo nechce. Ta má přeci jiné, důležitější oblasti na starosti. Proč by měla zvládat děti, jejich věk, místo, časový rozvrh a všechny ty statistiky dotýkající se dětí.

Trvá celá desetiletí než se i proti umělým překážkám a čachrům podaří se zaměstnavateli o dětské práci jednat. Ale musí se opatrně, ohleduplně. Jak by vám to vyhovovalo? Že by děti pracovaly od osmi let? Nebo deseti? A co v dolech? Až od dvanácti? A práce v noci? Od třinácti let? Dětská pracovní síla, stejně jako ženská pracovní síla, obě špatně placené, přispívaly velmi účinně k rostoucí prosperitě továrního světa. Když se první inspektoři

práce, nejprve po roce 1874 nesměle a na začátku osmdesátých let již s větší podporou a odvahou objevili v podnicích, kde byly nezákonně zaměstnávány děti, vznikla hra na schovávanou. Ta hra, kterou nemohly děti provozovat ve škole. Pozor, jde inspektor! A malé nožky pádily k tomu, co měly mechanicky naučeno a co žaly - do vozíku plného špinavých pytlů, které si na sebe naházely. Co říci na adresu těchto ubohých analfabetů? Aby neumřeli hladem, dělali ze sebe spoluviníky těch, kteří je vykořisťovali, proti těm, kteří je chránili. Aspoň se najedli.

Děti? Udělali jste z nich po staletí opravdové mučedníky. A to v pravém smyslu, který vaši ctihodní autoři dávají tomuto slovu. Během krvavého týdne v květnu 1871, kdy ušlechtilá a velkolepá Komuna, odkazovala v momentě svého zániku své poselství, proběhl v některých čtvrtích opravdový hon nejen na věhlasné petrolejové „žhářky“, ale i na děti. A to proto, že si byli jisti, že tato dro-botina, la Gavroche, obratná a schopná proniknout všude, založila mnoho požárů. Versailles pochopila, že nesmí být nikdo ušetřen. Podle Maurice Dommageta, reakčního historika, se Dauban marně snažil na ulici de la Paix vyrvat smrti pětileté děvčátko. Čtyři děti byly zastřeleny se svou matkou, která přicházela, aby si obstarala petrolej na svícení. Svědek, přítel Camille Pelletana, mu později vyprávěl, jak jiné, zřejmě velmi chudé děti byly odvedeny do kasáren a tam zastřeleny. Poznamenal, že jedno z nich vzlykalo, mělo bosé nohy obuté do dřeváků. Pak se jen za ním zavřely těžké dveře, když ještě na adresu střelců stačilo vykřiknout - „Zabíjet kluky je hanba!“ a jak vážení lidé kolem řvali „Ano, ano, zbavme se jich, je to sémě lotrovské!“ Sémě lotrovské! Do této obávané a druhořadé kategorie lidí patřil i malý Emil Cornaille, jehož hubené tělíčko bylo 1. května 1891 ve Fourmies na severu Francie, provrtáno koulemi. Umíral v nekonečných bolestech a křečích před hospůdkou „Zlatý prsten“, v níž se chtěl ukrýt? Bylo mu deset let a měl u sebe onu tajemnou zbraň, kterou mu našli v kapse v momentě, když jej pohřbívali - dětskou káču. Střelba ve Fourmies nabyla v historii výjimečný charakter i když jiné byly stejné, ne-li ještě vražednější. Snad je to proto, že k ní došlo v momentě a za podmínek, kdy se tyto ukrutnosti zdály nepochopitelné. Ostatně, slavná „Republika republikánů“ zářila, byly zde velké zákony osmdesátých let, dělníkům bylo nakonec přiznáno právo zakládat své vlastní odbory a dokonce z tohoto titulu i jednat se soudy atd,

Ale bylo zde něco co tomu předcházelo. První 1. máj roku 1890, který když se ohlásil, způsobil takový strach mezi buržoasií, že Paříž byla doslova uvedena do stavu obležení. Několik pluků v plné zbroji přispěchalo rychlým pochodem do hlavního města z Versailles. Z Versailles byly rovněž přesunuty dělostřelecké baterie. Všechny policejní stanice, od nejmenší až po ty největší, byly trvale v pohotovosti. Bylo toho tolik, že i pravicový tisk projevoval určité znepokojení. Kronikáři napsali, že Francie mobilizovala víc vojáků v roce 1890 proti svým dělníkům, než v roce 1870 proti Prusům. A tak Blanqui popravu řekl, že heslem mnoha měšťáků bylo „Raději pruského krále než republiku“, což je zajímavá předehra dobře známého „Raději Hitler, než Lidová fronta“ z roku 1936. Ostatně zámožné rodiny opustily v roce 1890 Paříž a odešly na venkov. Podobně tak mnohé z nich učinily i v roce 1936, během okupace jejich dílen, skladů a strojírenských provozů. Ve skutečnosti ale, tento první 1. máj, až na menší srážky, proběhl v celku bez vážnějších střetů. Dokonce delegace, k níž patřil Jules Guesde, byla protokolárně přijata v Poslanecké sněmovně. A tak proč Fourmies? Věčná otázka. Lze nechat stranou směšnou epizodu místního komisaře, který se chvěl a třímal v ruce revolver a který se spíš zaměřoval na chlápky z továren. Proč si ale nepoložit vážnější otázky. Například na masovou přítomnost vojáků, důstojníků a poddůstojníků. Na způsob, jak byla armáda na zásah proti eventuelním stávkujícím připraven. Starosta Auguste Bemier a předseda průmyslové společnosti Charles Bělin zde také nebyli jen tak. Co bylo příčinou agresivního jednání podprefekta a rychlého příchodu prokurátora? Pa! Již zrána se shromáždili lidé před prádelnou „La Sans-Pareille“, s výzvou k tem, co se nacházeli uvnitř, aby se k hnutí připojili. V tom okamžiku začala ozbrojená vojenská skupina pod velením poručíka, bezpochyby více do situace zasahovat, než bylo třeba. Bylo zatčeno několik mužů. Pak, vzhledem k protestům jejich žen a přátel byli ujištěni, že budou v poledne propuštěni. Ale nestalo se tak, A hned se začínal narůstat.

I zde, podobně jako v případě lyonských dělníků před šedesáti lety, slib daný dělníkům - neplatil. Je pochopitelné, že odpolední průvod, pobouření z nesplněného slibu vyjadřoval Ale tak, že nic vážného nehrozilo. Dokonce se v průvodu projevovalo i veselí. Ale to už bylo moc. Mít radost. Pa! Dvacetiletá dívka Maric Blondeau kráčela v Čele průvodu a v ruce měla větévku hlohu. Pa! Maric byla zasažena přímo do obličeje a byla doslova skalpována. Její dlouhé rúse vlasy odletěly s hlohovou větévkou v krásném slunečním svitu. Chcete tento druh hodnocení? Vlasy se nikdy nenašly. Jen části mozku a kostí na rohu chodníků. Dost! Dost, řeknete vy, útlcitné duše, které se umíte tak dobře modlit za povznesení do nebe i za vzestup kursu na burze. Dost. Ale čemu věříte? Tyto podrobnosti se nám zajíždají stejně jako vám. Ale komu za to vděčíme? Bylo tam devět zabitých. Jejich jména jsou zapsána na náhrobku ve Fourmies - Louise Hubletová, dvacet let; Charles Leroy, dvacet jeden rok; Gustave Pestiaux, šestnáct let; Emile Segaux, třicet let; Félicie Tonnelier, sedmnáct let; Maria Blondeau, dvacet let; Emile Cornaille, deset let, Maria Diotová, sedmnáct let; Kléber Giloteaux, devatenáct let. Giloteau byl v onom roce odveden, vlála mu nad hlavou trojbarevná vlajka. Pa! Maria Blondeau a její hlohová větévka vstoupily do legendy. Co se týká velitele Chapuse, který dal opakovaně povel ke střelbě, tak ten byl později vyznamenán generálem Gallifetcm, stejným výtečníkem. Nebylo zahájeno žádné vyšetřování. Žádný odpovědný Činitel nebyl brán k zodpovědnosti. Nikdo nebyl stíhán s výjimkou Lafargue, který měl dobrý nápad být mezi řečníky na jednom mítinku v dubnu, a odboráře Culina z Fourmies, který během průvodu sepisoval článek na stolku jedné hospody. Zbývá dodat, že výsledek, a ne ledajaký, se dostavil. Byli odhaleni viníci. A to ne ledajací. Z jedné strany pohledu to byli vlastníci a ředitelé továren, kteří na severu Francie nenáviděli Culma. Z druhé strany pohledu to byl Paul Lafargue, zeť Karla Marxe, ale především velký představitel socialismu ve Francii. Šest let kázně pro prvního, jeden rok vězení pro druhého. Tito dva vůdcové, jak poznamenávají jednotlivé odstavce rozsudku, mohli vyvolat vážný rozvrat. Oněch devět lidí z Fourmies bylo asi zabito propagandou, a ne kulkami. V Poslanecké sněmovně byl dokonce na čas zjednáni parlamentu vyloučen poslanec Ernest Roche, který ukázal členům parlamentu zakrvácenou košili. Ve Fourmies byly pušky značky Lebel nahrazující těžkou chassepotku (francouzskou vojenskou pušku z té doby) poprvé vyzkoušeny na lidských terčích. Posloužily i na jiných 1. májích. Následovaly jiné pušky, a jiní muži za puskami, a jiní muži za těmito muži, a někteří další zastávající vysoká politická místa. Někdy dokonce skvělá místa. Radikál Clemenceau před

válkou 1914-1918, a socialista Julcs Moch po válce 1939-1945, byli jedni z nich. Ale je nutný výčet? Mrtví byli i u antifašistických aktivistů. V Le Havru v dvacátých letech, v Paříži 9. února 1934. Taková připomenutí s odstupem času jsou ohromující. Nebudeme na nich trvat? Možná! Ale nikdy je neztrácejme ze zřetele! Nelze zapomenout to tragické mrazení, které se plně nenávisti, v naší paměti stále ozývá: „Palte, vždyť jsou to jen dělníci!“

Roger Iordier

Roger Bordier je romanopisec a esejista. Mezi jeho díly: Les blės, cena Renaudotova, Un age d'or, Le Tour de ville. Meeting, La Grande vie. La Belle de mai. Poslední vydané dílo: Chronique de la citéjoyeuse (AlhinMichel, 1996)

Lyonské století 1744-1849 I.-Dělba práce

Dělníci z továren na hedvábí čelí kanibalům zisku. Velmi záhy, v 16. století, se Lyon začal stávat střediskem zpracovávajícím cenné látky. Vyvážel zboží do cele Evropy. Následně vyvážel až do Nového světa, díky rozvinutému bankovnímu a obchodnímu aparátu, podněcovanému již od renesance zaalpskými finančními makléři. Město v údolí Rhóny bylo tedy předčasně jedním pólem prvotní akumulace kapitálu, využívající jednu zvláštní okolnost. Rozšířená reprodukce zde byla usnadněna systémem, který uvaloval na řemeslníky, přeměněné na námezdní pracovníky, výdaje spojené s částkou potřebnou na zvýšení fixního kapitálu (nástroje, vybavení, zařízení).

Aby „vedoucí dílny“ pobírající mzdu mohl žít, dělil se se svými „společníky“ o část, jíž se odměňovala kolektivní práce. Přitom zajišťoval náklady na zařízení, modernizaci a údržbu svých tkalcovských stavu.

DĚLBA PRÁCE A VYKOŘIŠTĚVÁNÍ V LYONU V XVIII. STOLETÍ To byla příčina, pro kterou se v tomto městě, kde více než jedna třetina obyvatelstva /ila skromné od XVIII. století z výroby prestižních a drahých látek, prosadila „otázka mezd“ a ovládla všechny společenské vztahy. Ve své monografii o lyonském tkalci, nazvané „O hedvábnickém dělníku“, vyzdvihuje radikálně socialistický poslanec Justin Godart, kterým se stal postupně ministrem práce, odbojářem a v roce 1944 prozatímním starostou Lyonu, úlohu nařízení z roku 1744. Toto nařízení posvěcuje konečnou strukturu továrny na hedvábí v Lyonu. Hodnotí to, že text zde upřesňuje stav mistra dělníka, vyrábějícího z dodaného materiálu a to tak, že je mistrem, obchodníkem i výrobcem nebo i tím, který práci zadává. A dodává: „Veškerá historie manufaktury bude vyprávěním o boji mezi tkalci a mistry obchodníky. A ze studia předpisů vyplývá podrobení těch prvních, Svoboda práce byla jen slovem, dílo obchodníků bylo jen loupeží.“ Toto nařízení z roku 1744 uvedené ve známosti v červenci, "vyvolalo ve dnech 6. a 7. srpna v tomto městě dělnickou vzpouru v takovém rozsahu, že bylo hned zrušeno. Ale na začátku roku 1745, poté, kdy do Lyonu pronikly jednotky, jimž velel hrabě de Lautrec, bylo nařízení opět zavedeno a bylo přikročeno k represí. Dne 30. března 1745 byl Etienne Marichander odsouzen k tomu, aby požádal veřejně za odpuštění s tabulkou nesoucí poznámku „Buřičský hedvábnický dělník“. Poté byl pověšen a zardoušen na náměstí Terreaux. Byly uděleny další tresty, kde viníci byli odesláni na galeje v trvání od 4 let až na doživotí. Nejdříve jim ale bylo vypáleno znamení žhavým železem. V předvečer Revoluce, v srpnu 1786, během jednoho sporu o mzdy, se vynořuje první velký dělnický bojovník lyonské historie - Denis Monnet, inspirátor „Vzpoury 2 souš“ (zvýšení mzdy na 2 souš za jeden utkaný loket). Pozoruhodně organizovaná stávka, sdružující tkalce i kloboučníky, vypukla dne 6. srpna. Dne 8. srpna jízdní četnictvo napadlo šavlemi manifestanty. Výsledkem byli 2 mrtví a desítky raněných. Mezi jednotkami, seskupenými pro boj proti tomuto vzbouření, se nacházel též jeden pluk z Fere, Jedním z jeho podporčků není nikdo jiný, než mladý Napoleon Bonaparte. Nicméně dne 9. srpna, aby se hra uklidnila, zvýšení mezd je schváleno Radním sborem města. Ale již 3. září 1786 výnos krále toto rozhodnutí ruší. Je to signál pro novou represí. Dva kloboučníci a jeden tkadlec jsou pověšeni. Je zahájeno mnoho stíhání, mimo jiné i na Denise Monneta, který je zatčen a uvržen do vězení. Revoluce se profiluje. V roce 1787 je Monnet propuštěn dočasně na svobodu. Zahajuje opět boj. Obrací se v roce 1789 na Generální stavu a na krále Zpracoval překvapivý rozklad, ohlašující základy moderního odborového boje. Odhaluje praktiky obchodníků-výrobců, kteří prosadili po roce 1786 návrat k tzv. "Smlouvě po oboustranné dohodě" mezi zadavatelem díla a pracovníkem. „Mezi lidmi s rovnými prostředky a mocí, kteří z tohoto důvodu nemohou být podrobena blahovůli ani jedněch, ani druhých, svoboda, kterou stanovuje toto nařízení, může být jen pro jejich výhodu. Vzhledem ale k dělníkům-tkalcům, zbaveným veškerých prostředků, jejichž existence zcela závisí na jejich denní práci, je tato svoboda zcela vydává na milost a nemilost továrníka, kterým může, aniž by si uškodil, přerušit svou výrobu a tím donutit dělníka k platu, který se mu zalíbí stanovit, přičemž dobře ví, že ten je nucen naléhavou potřebou k tomu, aby se podřídil mzdě, kterou on mu chce přisoudit.“ V letech 1789 až 1793, na výsluní Revoluce, Monnet a jeho přátelé jsou úspěšní. Prostřednictvím zvolených obecních rad, prosadí paritní vyjednávání s obchodníky-výrobcí, při stanovení sazby od kusu, zaručenou skutečnou minimální mzdu, s její každoroční revizí v závislosti na životních nákladech. Předpokládala se pohyblivá stupnice mezd. V letech 1792/1793 byl systém uplatněn s podporou peticí podepsaných lidovými kluby. Ale Revoluce z roku 1789 je revolucí své epochy, kde převládá buržoasie dbalá toho, aby stanovila meze dělnickým požadavkům. Zbaví se stoupenců Bertranda a Chaliéra, těchto „křiklounů“, kteří bourají ekonomický řád a ohrožují její nadvládu. Paktuje se v roce 1793 se svými včerejšími protivníky v jednom jejich odštěpení, které je tvrdě potlačeno revolučními armádami. Po znovudobytí Lyonu dne 9. října 1793 Fouché a Collot d'Herbois, když odmítli Couchonovu obavu o selektivní zmírnění akcí pošlou na guillotinu dne 27. listopadu 1793 Denise Monneta, který byl vinen tím, že neodvolal své oficiální funkce ve své čtvrti. Mimo nejasné osobnosti Fouchého, služebníka

každého režimu, je zde dvojakost moci, která dne 17. března 1795 (27. Ventóse roku III), v jedné instrukci úřadům departementu Rhóne trvala na tom, aby se hovořilo tzv. sociálním jazykem. Revoluce by byla politickým a sociálním monstrem, pokud by měla za cíl zajištění štěstí několika stovek individuí a upevnění bídy 24 milionů občanů. Buržoasní aristokracie, pokud by existovala, by vyprodukovala finanční aristokracii a ta by dala vzniknout šlechtické aristokracii, protože bohatý člověk neotál s tím, aby se považoval za bytost z jiného těsta než ostatní lidé." Je to slovní přetvářka nebo stav pohotovosti proti možným zradám revoluce těmi, kteří se prohlašují být jejími vůdci? Zůstává jen zaměření, které bude dávat přednost vítězství kapitálu. V kulturní rovině vládne ekonomická myšlenka, jejíž základy položil Turgot a jeho fyziokrati, Adam Smith a Ricardo. Týká se fatalistického liberalismu, který odsuzuje jako velkou chybu veškerý' řídicí zásah státu. V očekávání optimisté, jako John Stuart Mill nebo J. B. Say, projeví naprostou důvěru v neviditelnou ruku trhu, při bolestném řešení sociálních dramát vývoje kapitalismu - pokud jsme dostatečně moudří. Takto hovořil Lyonský abbé Mayer v roce 1786 na posílení moralizujícího a potřebného rozumu v plném období „krize 2 sous": „Abychom zajistili a udrželi prosperitu našich manufaktur, je zapotřebí, aby se dělník nikdy neobohatil. Aby měl přesně jen to, co je mu zapotřebí. Aby se dobře nasytil a oblékl. V určité třídě národa přílišný blahobyt utlumuje průmysl, plodí zahálku a všechny neřesti, jež z ní vyplývají. Tou měrou, jak se dělník obohacuje, stává se náročným ve své volbě a mzdě za práci." Nikdo nepopírá, že hlavně díky levné pracovní síle lyonské továrny vděčí za svou udivující prosperitu. Jestliže potřeba přestává nutit dělníka, aby přijal ze zaměstnání nějaký plat, který se mu nabízí, jestliže se mu podaří uvolnit se z tohoto druhu poddanství, jestliže zisky přesahují potřeby v takové míře, že může vydržet po určitou dobu bez pomoci svých rukou, využije tohoto času, aby zakládal svaz. Jelikož ví, že obchodník se nemůže věčně bez něho obejít, odváží se ze své strany předpisovat mu zákony, které ho uvedou mimo stav schopný odolávat konkurenci zahraničních manufaktur. Z tohoto převratu, který způsobil blahobyt dělníka, vyplyne úplná zkáza továrny. Pro továrny v Lyonu je proto velmi důležité, aby udržovaly dělníka v potřebě neustále pracovat. Podporovat ho v přesvědčení, že nízká cena pracovní síly je výhodná pro jeho samého, mimo jiné i tím, že jej činí pracovitějším, uspořádanějším v jeho mravech, podřízenějším v jeho rozmarech." Text, který vysvětluje to, co napsal historik Maurice Garden ve svém pojednání Lyon a lyoňané v XVIII. století uvádí: „Čím více mají liberální teorie v zemi síly, tím více se upevňuje svrchovanost ekonomických zákonů nabídky a poptávky, zákonu, které více než samotná různá nařízení nutí k podrobení dělníku těm, kteří jim dávají práci a jim vyplácejí mzdu." Jaurés viděl dobře důsledek: „Třída lyonských dělnických mistrů je svým duchem odporu a organizace, nebo dokonce čistotou určitých sociálních vzorců, v popředí dělnické třídy XVIII. století".

Lyonské století II.-1831-Tkalci tváří ke kapitalismu

Vzpouřa tkalců v listopadu 1831 vzhledem ke svému národnímu i mezinárodnímu ohlasu, je nejlépe známa ve svých hlavních rysech. Na druhé straně dala vzniknout četným dílům. Povšimněme si těchto hlavních rysů. V Lyonu, jako v Paříži (kde Thiers vyzývá tiskaře k politické stávce!), byla akce světa práce rozhodující v roce 1830. Šlo o poslední střet s buržoasií na vzestupu a s aristokracií, ponechané u moci během Restaurace.

V rhónském městě stále vyvstává „otázka mezd", podporovaná střídáním krizí a oživení. Migrace řemesel na náhorní rovině Croix Rouse, této nezávislé obce (mimo lyonskou potravní čáru, kde se žije levněji), upevnila solidaritu tkalců Patolízalství tisku, který oslavoval úlohu „našich dobrých, našich výtečných dělníků", jim dodala odvalu. Liberalizace tiskového zákona umožňuje v říjnu 1831 vydávat dělnické noviny - „L'Echo de la Fabrique" - Ozvěna továrny). V roce 1828 vzniklo sdružení dělnických mistrů Le Devoir Mutuel (Vzájemný úkol) obratně rozdělené do sekcí po 20 členech, aby se neporušil zákon. Sdružení vytvořilo podmínky pro vypracování požadavků, které mohl tento týdeník zveřejnit. Postoj prefekta Bouviera du Molart otevírá možnosti příznivého rozhodování pro tkalce ve věci jejich požadavku na zvýšení mzdových sazeb. Tento prefekt poskytoval značné služby předsedovi Rady Perrierovi během Restaurace a měl za to, že disponuje značnou volností v samostatných rozhodováních. Snažil se prezentovat jako „otec dělníků". Dodejme, že tkalci v roce 1831 nezapomněli texty a zkušenosti Denise Monneta. Dokazuje to dokument, který byl objeven v roce 1973 na jedné půdě v Croix-Rousse. Šlo o zápisník Massona-Sibuta, jednoho z vedoucích činitelů Devoir Mutuel. Tento dokument obsahuje rozsáhlé výťahy z pojednání z roku 1789, týkajícího se boje z roku 1786 za požadavek mzdového tarifu. Tak se promítla zkušenost a úvaha, která inspirovala vystoupení v roce 1831. Ve faktografické rovině postačí několik orientačních bodů. Na začátku října 1831 se objevuje prospekt o vydávání Echo de fabrique. Je zde ohlášeno ustavení komise složené z vedoucích dílen. Komise je pověřena vypracováním mzdového tarifu, který byl určen k projednání, pod kontrolou prefekta, s obchodníky-výrobci. Dne 12. října první průzkumné setkání na radnici, za předsednictví zástupce Terma. posloužilo jen k tomu, že se odhalila hluboká zdrženlivost ze strany majitelů továren. Dne 21. října, na jednom ze setkání továrníků a komise, se prefekt snažil přesvědčit vyjednavče, zatímco jejich zástupci byli bouřlivě dotazováni manifestujícími dělníky. Dne 25.října v 10 hodin dopoledne mohl konečně prefekt dát dohromady vyjednavče zvolené oběma stranami. Diskuse dlouho narážela na odmítavý postoj továrníků až do chvíle, kdy ohromná manifestace vnikla do okolí prefektury. Podle výpovědi jednoho továrníka byly přítomny tisíce dělníků-tkalců v organizovaných skupinách, bez jakéhokoliv křiku, bez provokací. ..Bylo to žalostné vidět ty vyhublé, bledé tváře zlovolného a omezeného vzhledu většiny těch nešťastníků. Jednotlivě vzbuzovali zcela přirozený soucit, energie jakoby z jejich slabých, málo vyvinutých těl vprchala, ale tito jednotlivci byli pohromadě a organizováni, tvořili kompaktní těleso a masy měly pud své síly, moc své vůle, která se rozplyne, až když se rozptýlí." Když bylo oznámeno, že již nelze udržet tato shromáždění, bylo nutné vše ukončit nebo spíše vše akceptovat. Večer se převalila přes Croix-Rousse vlna optimismu osvětlená narychlo připravenými plesy. Ale delegátům strany se přičítala příliš velká důvěra. Ve městě zatím obíhala petice mezi majiteli textilních továren. Byla

namířena proti mzdovému tarifu jako nezákonnému rozhodnutí a zásahu do hospodářského zdraví země. Ministr obchodu a veřejných prací d'Argout ji podpořil v dlouhém dopise prefektovi ze dne 3. listopadu. Odmítl du Molartovu argumentaci, který se dovolával předchozích rozhodnutí z let 1789, 1793 a 1811, to jest z doby, kdy Napoleon rovněž povolil mzdový tarif pro textilní továrny. Vyzval jej, aby „vysvětlil dělníkům“ a dal jim na vědomí, že „to, co je nezákonné, nemůže být prospěšné“. Poradil mu: „Bylo by lepší nechat padnout tarif, než jej výslovně odvolávat. To je proto, abyste měl čas dospět k tomuto výsledku a aby to neodporovalo Vašemu úsilí, kde se omezím na to, že Vám vyslovuji své politování nad tím, co bylo dosud učiněno a doporučuji Vám k tomu nedodávat nic, co by mohlo ztížit nebo potvrdit opatření, které místní správa nemůže podpořit a nadřazená správa nemůže uznat.“ Za těchto podmínek se dal očekávat frontální úder. Dne 20. listopadu je velitel Národní gardy generál d'Ordonneau povýšen při velké přehlídce na náměstí Bellecour. Prapor z Croix-Rousse, v němž jsou přítomni též poměrně zámožní vedoucí dílen, se projevil svým neukázněným postojem. A těm, kteří šli hledat práci, bylo sděleno pomocníky obchodníků, že ji dostanou jedině za cenu nižší než podle tarifu. Jeden továrník jménem Olivier dokonce přijal jednoho žadatele s dvěma napraženými pistolemi. Dne 21. listopadu z popudu tovaryšů se stávkové hnutí rozšířilo na celou Croix-Rousse. Od rána jsou národní gardisté a vojáci, poslaní na hranice Croix-Rousse vítání vrhanými kameny. S ranním rozbřeskem dospěli tkalci k rozhodnutí obnovit manifestaci, která již uspěla dne 25. října. Sestoupili po tisících do města, když využili svahu na Grande Côte. Jedinou jejich zbraní byl onen černý prapor, na němž je napsáno heslo vytvořené tovaryšem Jean-Claude Romandem - Žít v práci nebo zemřít v boji. Na úpatí svahu se zdržoval 1. prapor Národní gardy tvořený obchodníky-výrobcí, kteří měli své kanceláře v této čtvrti. Se zalícenými puškami majitelé továren stříleli. Manifestanti se valili zpět na posinu a odnášeli své mrtvé. Povstání vypuklo Marně se odpoledne prefekt du Molart a generál Ordonneau snažili jednat Generál Rouguet obsadil úbočí Croix-Rousse. Povstalci pak zadrželi dva zplnomocněnce až do ranního rozbřesku. Sešikovaná jednotka, která nahradila odpadnuvší Národní gardu, postupovala ve směru na plošinu a budovala obranu. Generál Roguet vyslal ze svého sídla na radnici optimistické prohlášení o perspektivách nevyhnutelného vítězství. Rozmístil dělostřelecké baterie proti mostu Morand a v Brotteaux, aby zabránil překvapení ze strany dělníků, kteří nesouvisle stříleli z levého břehu Rhóny. Noc je však rozhodující. Mimo Croix-Rousse se zapojují další dělnické čtvrtě. Tvoří se oddíly, které obklíčí město a přicházejí posílit obránce plošiny. V Guillotiére se seskupují noví ojedinelí bojovníci, kteří jsou solidární s tkalci. Solidární jsou rovněž dělníci ve starém Lyonu na pravém břehu Saóny. Ohnivý kruh se postupně tvoří kolem středu a poloostrova. Obléhání se stávají oblehateli. Jean-Baptiste Monfalcon, kronikář města, v tomto momentě ideální karikatura měšťáka z doby Louise-Filipa, napsal: „Agrese dělníků nabyla vrchu. Všeobecné povstání dělníků všech tříd ve čtvrtích Lyonu rozhoduje o štěstí v boji.“ V noci z 22. na 23. listopadu, již na rozbřesku, dělníci přecházejí do útoku a nutí vojáky k chvatnému ústupu. Voják Guillot vyprávěl, že mezi raněnými protivníky byl malý človíček, který mohl mít deset let a kterému koule rozdrtila ruku... Mladík měl bezpochyby víc než deset let. Existenční podmínky těchto dělníků byly však takové, že jejich postava zůstávala značně podprůměrná. Toto zjištění konstatovaly revizní komise. Ústup „pořádkových sil“ zanechal jen čtyřúhelníkový útvar, ponechaný k obraně na poloostrově kolem radnice. Morální stav jednotek, úplné selhání Národní gardy a stále narůstající posila povstání, nechávaly jen jedno možné východisko -evakuaci Lyonu. Zrána, dne 23. listopadu, byla poslední kasárna obsazena po zmateném, obtížném a nákladném ústupu armády podél levého břehu Rhóny směrem na sever. Pak se stalo něco, co ohromilo četné pozorovatele té doby. Ve spolupráci s prefektem du Molardem, který zůstal ve městě a který se ohíral o vedoucí dílen z organizace Devoir mutuel, byl vítězi udržen pořádek. Žádné násilí, žádné drancování, jak se toho obávali bohatí občané poloostrova. Naopak. Dva zloději přistižení při činu byli zastřeleni povstalci, kteří zajišťovali v městě bezpečnost osob a majetku (s výjimkou domu továrníka Auriola, přeměněného armádou v bunkr). Mezitím vláda v Paříži vyslala proti městu čtyři řadové pluky. Dále dva pluky dragounů a tři dělostřelecké baterie, které se připojily k oddílům vypuzeným z Lyonu. To všechno pod velením maršála Soulta, pod zárukou hraběte Orleánského, syna krále (tak zvaná železná ruka v sametové rukavici). Cíle výpravy byly jasně stanoveny Casimirem-Périerem. Rozpuštění a zákaz všech „dělnických korporací“, odzbrojení a zrušení mzdového tarifu nahrazeného kurzovním listem, který stanovil mzdy od odvedeného kusu. „Vláda nemůže zasahovat a propůjčovat svou autoritu, aby schvalovala a dodávala trvalou platnost úmluvám, jež musí mít jen dobrovolný a volnější charakter, ale které svou povahou mohou být jen proměnné, podobně jako situace v průmyslu.“ Tato chvála mzdové „pružnosti“ je brána v úvahu v roce 1998 jen jako cynické haraburdí. Pro učené ekonomy „jednotné myšlenky“ je to dokonce recept na štěstí, jak jej nabízí kapitalismus... Dne 3. prosince 1831 pronikly armády vyslané proti dělníkům ze severu a jihu do Lyonu, aby opět zavedly **POŘÁDEK!**

Od 5. do 22. června 1832 se na Riomském procesu vedeném se vzorkem „odpovědných“, pečlivě vybraných osob, dostavilo 22 obviněných. 2 toho 13 dělníků obviněných ze vzpoury, vzbouření, výzvy k vraždění, drancování a násilnostem, mezi nimiž „černocho“ Antoine Stanislas, kterého popsal Monfalcon jako majícího: „oheň v oku, ústa zpěněná a zakrvácené paže, vyrážející barbarský křik pokaždé, když některá z jeho kulí zasáhla vojáka na mostu Morand“. Chyběla mezi nimi květinářka Antoinette Pascalova, puštěná na svobodu, kterou Monfalcon zařadil mezi: „dělnické ženy, opravdové fúrie, které nečuly raněné dragouny“. Oficiální kronikář městského úřadu, městský knihovník a současně chirurg, neváhal promítnout do „historické“ vidiny preludy své kasty! K těmto 13 obžalovaným přibýlo devět ctihodných občanů (mezi nimi advokát Michel-Ange Perrier a několik novinářů) obviněných z vyvolání vzpoury a snahy nastolit Republiku. Je ke cti poroty i soudců v Riomu, že se proces zvrátil ve zmatek mezi žalobci. Všichni byli osvobozeni s výjimkou Romanda, který byl odsouzen pro jiný menší delikt z doby před těmito událostmi. Měkký Monfalcon hanobí - „blahovolnost soudců, neuvěřitelnou měkkost prokuratury, veřejný projev doktrín neslučitelných se zachováním veškerého veřejného pořádku, politováníhodný rozsudek poroty v Riomu“ A uzavírá. „Jestliže porotci, elita země, vybraní mezi nejosvícenějšími a těmi, jež mají největší zájem o pořádek, jsou postiženi závratí, pak nezbyvá již nic jiného, než si zahalit čelo a čekat odevzdaně na poslední rány uštědřené veřejnému pořádku.“ Není znám skutečný počet obětí z oněch bouřlivých dnů. Odhad historika Steverta, konzervativce, málo nakloněného k tomu, aby přeháněl ztráty dělníků, uvádí 29 mrtvých v armádě a Národní gardě. Dále 60 mrtvých mezi dělníky, 150 raněných mezi represivními složkami a 100 mezi povstalci. Zajisté nepřesné cifry, co

se týká těch posledních. V klimatu represe nebylo příliš vhodné dostavit se k lékaři nebo do nemocnice, protože policie bděla. Tyto cifry nutno v každém případě vztáhnout na stav přítomných ozbrojených sil a na sníženou účinnost výzbroje jedněch i druhých. Tyto násilnosti doprovází opravdová sociální čistka. Pracovní knížka, zavedená císařstvím, poslouží k očištění světa od těchto dělníků - tkalců. Bez tohoto dokladu je dělník považován za tuláka. Obsahuje mimo údajů o občanském stavu též seznam jeho zaměstnavatelů a jejich potvrzení o věrnosti jeho závazkům, jež přijal při přijetí. Je opět zaveden komisařem policie ve čtvrtích, kde dotyční bydlí. Odmítnutí obnovení tohoto dokladu postihuje ty, kteří byli poznáni a kteří jsou tak donuceni opustit město. Jde o operaci „sociální čistky“.

Lyonské století -III. 1833-1834 Strategie Pavouka

Následujícího dne po povstání textilních dělníků zaznamenaly úřady celkový národní i mezinárodní ohlas. V Joigny, Auxerre, Chalon-Sur-Saône, Macon, vojenské represivní oddíly vyvolaly při svém průchodu projevy solidarity s povstalcí. Událost byla sama o sobě neslýchaná. Druhé francouzské město padlo na 12 dní do rukou svých dělníků. V noci z 25. na 26. listopadu byly vyvěšeny plakáty v předměstích Paříže s výzvami napodobit koňské dělníky. Sám Metternich, inspirátor absolutistické reakce v Evropě, prohlásil „Považuji událost v Lyonu za velmi vážnou“.

Byla to určité historická událost ve smyslu, jak jej definuje historik Pierre Viar: „Znamení nástupu do nového období, produkt více než čtyřicetiletého líhnutí spojeného se sociálními výsledky vývoje rozvinutého ekonomického střediska, faktor evropského nárůstu sociálních protikladů. Nakonec je to moment, kde účinek struktury mění stav věci a vyznačuje, vytváří a integruje se do významného historického „hnutí“. Dne 13. prosince 1831 ohlásil perem Saint-Marc de Girardina v Journal des Débats nazrání nové situace: „Barbaři, kteří ohrožují společnost, nejsou vůbec v tatarských stepích, jsou v předměstích našich manufakturních měst. Proletářská demokracie a Republika jsou dvě značně odlišné věci. Republikáni, monarchisté ze střední třídy i buržoasie M. M. bez ohledu na rozdílnost názoru na nejlepší formu vládnutí, je to přece jen jeden hlas dle mé představy za zachování společnosti. A je to útok proti zachování společnosti, jestliže se dají politická práva a národní zbraně těm, kteří nemají co bránit a chtějí vše brát“. 14. března 1832 Casimír Périer, kterého cholera měla vytrhnout z okruhu živých tři měsíce později, narýsoval v Gasparmu svůj budoucí úkol: „Zbývá Vám rozpusťit sdružení, ale vy dáváte rozumně přednost působit v malém rozsahu, místo abyste udeřili na masy a vyvolali nespokojenost a odpor. Tento rozvášňující krok slibuje dobré výsledky.“ To je strategie pavouka, který vrhá nitě na svou kořist a paralyzuje ji ve své pavučině, než ji usmrtí. Périer zmizel a je to Adolphe Thiers, který se stane přímým a neúnavným dopisovatelem Gasparinu, jak to dosvědčuje bohatý fond uložený v městských archívech Lyonu Tyto tajné fondy o korupci plynou jako zlatý důl do rhónské prefektury. Aby se podnítilo úsilí politické policie, navrhuje prefekt poukazovat komisařům odměny stanovené v závislosti na objemu dělnického obyvatelstva v jejich domovských čtvrtích. Účastníci na povstání jsou sledováni na každém kroku a pozorováni, s kým se stýkají, jaké mají vztahy. Je manévrováno s lidmi v naději, že se dají dohromady Michel-Ange a Perner nebo Lachapelle a Lacombe. Pierre Charnier neodolá a nakonec vstoupí do tajné policie. Jsou uvedeny do chodu jiné metody, protože vedle sdružení Devoir mutuel vedoucích dílen, kteří jsou pod pečlivým dohledem, druhou neděli v únoru 1832 tovaryši zakládají svou vlastní organizaci. Ferrandští tovaryši z Devoir vytváří nové seskupení za prosazování požadavků a spojují se s Devoir mutuel.

Prefekt dohlíží nyní na výrobce a odhaluje jim hrozby, které vyplývají z jednoty námezdních pracujících, zvláště v záležitosti první rady živnostenského soudu ve Francii, která byla zřízena v Lyonu. Lidé „na truhle zlata“, jak je nazývá Echo de la Fabrique, nevěnují dostatek pozornosti této „rodinné radě“, kterou zřídil v Lyonu Napoleon dne IX. března 1806. V tomto městě a v této textilní továrně, kde dochází občas ke konfliktům, bylo cílem císaře vytvořit smírčí orgán, kde by velkoobchodníci-výrobci měli většinu a disponovali předsednickým místem. Nicméně dne 15. ledna 1832 Ludvík Filip podepsal nařízení reorganizující tento živnostenský soud. Vyvolal dojem, že bere v úvahu přání dělníků, když sestavil skupinu zvolených tak, že bylo zastoupeno 9 továrníků a 8 vedoucích dílen. Odstranil rozdíl mezi vlastníky a zástupci. Dělníci se chopili příležitosti, aby navrhli v Echo de la Fabrique připuštění k rozhovorům jednoho advokáta nebo kvalifikovaného pověřence, který by převzal žádost vznášenou již od roku 1830 a podpořenou peticí o 5031 podpisech. V současné době se otázky vznášené na radu rozvíjely často k výkladu kursovnímu listu, který' dělníční zástupci chtěli aspoň přeměnit v povinný sazebník. Tyto obratné návrhy a využití slabosti majitelů továren směřovaly ke změně původního charakteru rady. Šlo o umožnění, v omezené míře, přisoudit předsednictvo dělnickému mistru. To vylekalo Thierse, který byl ustanoven ministrem obchodu a veřejných prací. Stal se novým rádcem prefekta Gasparina a dne 11. ledna 1833 mu sdělil své obavy: „Místo smírčího soudu z něj okolnosti učinily kompaktní orgán a Vy víte lépe než já, co z něho chtěl vytvořit odbojný duch. Vy víte, že se nyní žádá o zrušení jednoho hlasu navíc, který je přisouzen továrníkům, a tudíž i předsednictvo, které je jim vyhrazeno. Je zde snaha zbavit tuto instituci bratrské smířlivosti s tím, že by se zde nechali zasahovat advokáti, aby se mzdový tarif ponechal pod názvem kursovní list. Ostatně jste viděli na anarchických schůzkách, jejichž zápisy jsou vytištěny, že se zde linou ty nejneprátelejší projevy z úst řečníků, vedoucích dílen, kteří neopomíjejí ohánět se titulem člena rady živnostenského soudu.“ V souhlase s Gasparinem se Thiers zmocnil Státní rady a pověřil jednoho zpravodaje Státní rady (ředitele svého ministerstva), aby se rychle záležitosti ujal. Ten se zhostil svého úkolu. Počínaje 24. květnem informuje ministra, že Státní rada souhlasí, aby se usnadnilo využívání většinového práva továrníky a že byl navržen dodatek na podporu zachování tohoto využití - „člen živnostenského soudu, který je nepřítomen, by měl být po právu nahrazen náhradníkem ze své vlastní třídy, pokud by přítomnost takového náhradníka nebyla nutná pro doplnění zákonného dvoutřetinového počtu Rady.“ Dne 30. května, v minutách, které

následovaly po výroku Rady, zpravodaj Státní rady načmárá pro Thierse informaci stejně lakonickou jako triumfální: „Věc dopadla podle Státní rady“. Takto se dlouze hovoří o nezaujaté nezávislosti této instituce Dne 21. Června 1833 nové nařízení podepsané v Neuilly Ludvíkem Filipem stanovilo, že zvolení Členové živnostenského soudu budou rozděleni na vlastníky a náhradníky (článek 1 a 2). „V případě nepřítomnosti nebo překážky u některého člena živnostenského soudu, který je vlastníkem, bude vždy vyzván náhradník ze stejné továrny nebo ze stejné třídy, aby zasedal bez ohledu na počet přítomných členů“. Ale mimo těchto právně-administrativních peripetií je zde něco, co dalo vzniknout „zlému duchu“. V únoru 1833 Précurseur zveřejnil text, že prefekt považuje za zřejmé, že vedoucí dílny jsou v koalici s dělníky. Thiers souhlasí s Gasparinem, který toto kvalifikuje jako „systém nadiktovaný nepřáteli našeho průmyslu i země“. Při této příležitosti (a pro daný moment) považuje ministr za nutné nezaujmout žádnou aktivní úlohu ve stávajících rozhovorech. Nechce zadat záminku k jakémukoli výtce, taková mu připadá úloha administrace. Ale uchovat zdání neznamená zůstat netečným. „Je nutno co nejdříve zabránit výrobcům, aby ustoupili koalici, protože to by byla slabost a nikoliv opatrnost, aby se zabránilo prolévání krve“. A Thiers se chce zde ujistit: „Koalice nemá dostatečnou jednotu, aby vydržela 8 dnů. Dělníci mají své paže, podnikatelé svůj kapitál. Pokud dělníci zneužijí své síly, dají podnikatelům právo, aby ti použili síly své. To znamená, že si nechají své peníze a odmítnou podpořit ty, kteří odmítnou práci. Podnikatel může čekat, protože má kapitál. Je proto nutné to nechat vyhnít, aby se udržel směr.

Je to obtížné udržitelný postoj, protože po únorových potyčkách se skryté stávkové hnutí zvedne v červenci. Thiers se tentokrát rozčiluje pro „slabost továrníků, která umožnila vítězství dělnických požadavků nebo spíše pletich těch, kteří je popouzejí a uzavírají, že je třeba dát továrníkům „odvahu k vyčkávání“. Nyní je na vládě, aby jim k tomu dala prostředek, protože její povinností je chránit všechny ty, kteří se neumí bránit sami. „Zkrátka mezi únorem a červencem 1833 (800 až 1000 zastavených stavů), síla kapitálu potřebuje přispění státního aparátu. Tím spíše, jestliže republikánská opozice se zřejmě ve městě posiluje a demokratické společnosti vydávají petice ve prospěch svobody tisku, která je napadána.“ Je učiněn další krok v Thiersově dopise ze dne 6. srpna 1833. Ten doporučuje v dokumentu, který sestavuje přímo u sebe, aniž by prošel přes ministerské redaktory, aby odolávali tyranii v moudré jednotě koalici. Uvádí: „Ale tento sám značně nejistý prostředek se mi nezdá být, podobně jako vám, jediným použitelným prostředkem. Je třeba jít dále. Požaduji zde veškerý Váš zápal, veškerou Vaši pozornost. Pozorná policie může zachytit mnoho činu považovaných za nepravděpodobné. Cožpak Vám šťastná náhoda nepomohla najít a podchytit Členy Mutualité, kteří chtěli zarazit práci na stavech?“ Myslím, že je třeba velmi počítat s časem, který rozdělí vůdce a který je též značně rozptýlí. Ale nelze se zcela zříci zákonných postupů. Je třeba vyvinout značnou aktivitu ve vyhledávání skutků patřících před soudy s tím, že se jich použije s příslušnou rozvahou!“ Cíl je jasně stanoven: „Mít po ruce několik vězňů, kteří jsou značně provinilí“, aby se s nimi uspořádal velký proces, kde by se projevíli jako buřiči. „Doufám, že nebudeme nikdy dohnáni k této nutnosti, doufám, že tomu nikdy nebudeme vystaveni!“ Stylová výhrada! Dát se tímto směrem znamená se tam i postavit. Dne 12. února 1834 se jedna schůzka vedoucích dílen členů Mutuality radí o základně pro stávkou. Většina je pro boj. Heslem pro zastavení práce je „14. únor“. Onoho dne se 20 000 stavu zastavilo. Pohřeb jednoho tkalce dává příležitost k demonstraci síly organizace dělnických mistrů a tovaryšů. Napětí stoupá během 8 dnů. Je pečlivě sledováno policií, která zatkne šest členů Mutualité s obviněním, že jsou „vůdci koalice“. To jsou oni „.ti tolik vinní dělníci“, které si přál Thiers. Jejich proces je stanoven na 5. dubna. Několik dní předtím je ohlášená diskuse v parlamentu, k zákonu zakazujícím sdružování, přijata jako povokace. Situace v Lyonu ovlivnila chování buržoasni monarchie. Prefekt Gasparin, posedlý myšlenkou republikánského a dělnického komplotu, navrhuje dne 2. května 1833 zavedení legislativy, vylučující jakémukoli sdružení i když jde o méně než 20 osob (případ sdružení Devoir mutuel). Během několika dnů se sešlo 2 557 podpisů na petici, která končí takto: „Mutualisté protestují proti zákonu, který pošlapává občanské svobody a zakazuje sdružování a prohlašují, že nikdy neskloní hlavu pod otupujícím jhem, ať jejich spolky nejsou vůbec zakazovány a opírají se o nejneporušitelnější právo žít a pracovat, dokáží odolávat s veškerou energií, která charakterizuje svobodné lidi, každé hrubé snaze a neustoupí před žádnou obětí na ochranu práva, které žádná lidská moc jim nemůže vzít.“ Bylo to v roce 1834, bez jednoho měsíce padesát let předtím, než byl v roce 1884 vydán zákon, který legalizoval odborové organizace. Toto provolání osvětluje hodnotu žlučovitého rozhodnutí, které nepostradatelný opěvovatel vítězné buržoasie, J. B. Monfalcon, při této příležitosti zformuloval následovně:

„Dělníci, kteří využívali svých intelektuálních schopností jen k tomu, aby postrkovali stále stejné Člunky zleva doprava a zprava doleva, diskutovali, pomlouvali dílo tří mocí a vyhledávali vzpouru. Strašné důsledky duševní zvrácenosti pracovníků může jen způsobit zneuznání a smích těch, kteří zvažují jejich protest.“ Tato nenávislná agresivita představuje skutečný dokument o atmosféře, která panovala tehdy ve vážných kruzích. Lze říci, že to byla udržovaná, vykonstruovaná atmosféra. Zahájení procesu, v sobotu dne 5 dubna, vyvolalo obrovský příval lidí kolem trestního soudu. Vyznačoval se četnými incidenty, zvláště když bylo učiněno rozhodnutí přesunout spor na středu 9. dubna a jednat za zavřenými dveřmi. V neděli 6. dubna se konal pohřeb jednoho vedoucího dílny, člena Mutualité. Byl doprovázen 8 000 dělníckými mistry a ferrandinskými tovaryši, ale také výkřiky proti Justici a tyranům“. Nikdy nebyl žádný střet tak předvídaná a připraven. Dne 9. dubna velký počet továrníků zabalil své zboží a opustil město. Tisíc pět set mužů se shromáždilo do 15 praporů a 2 čet pěchoty. Po jejich boku byly 2 eskadrony kavalérie a jeden pluk dělostřelectva, vybavený 10 bateriemi. Veškerá tato síla s naplněnými sumkami, batohy na zádech a potravinami na dva dny, je rozdělena do strategických míst města. Okolí soudu, kde se konala dělnická manifestace, bylo ponecháno dokonale volně. Dav, který se obával provokace, se rozhodne vyprázdnit náměstí Saint-Jean, které bylo zcela otevřené a přelije se do přílehlých ulic. Zde se narychlo postavily na ochranu barikády z několika materiálu, které byly na místě. Kolem 10 hodin dojde k incidentu. Četníci a četa 7. lehkého pluku začínají vyklízet ulici Saint-Jean, dělníci proudí za své ochranné úkryty. Vtom zazní výstřel. Monfalcon sám to zaznamenal takto: „Jeden policista, Faivre, smrtelně zraněn jedním vojákem v momentě, kdy se vrhal na barikádu, je odnesen k domovníkovi hotelu Chevenicres“ Částečné svědectví o provokaci je potvrzeno ze dvou pramenů. Především je to vyprávění J. L. Philippa. kronikáře Sdružení ferrandinských tovaryšů. Tento dokument, jež lze konsultovat v Domě textilních dělníků, uvádí: „Jeden agent provokatér vystřelil z pistole. Otevřely se dveře u ulice Saint-

Jcran a došlo k výstřelu. Zásahem prozřetelnosti byl jeden Člověk zabit. Kdo? Provokatér! Vypukl boj všude v městě a v jeho předměstích". Druhým svědectvím byla důvěrná sdělení učiněná prokurátorem Chega-ryem Josephu Benoitovi, autoru Vyznání proletáře." První byl zvolen stejně jako druhý do Ústavodárného shromáždění a potvrdil tuto skutečnost druhému v dvorní euforii „jaro národů". Boj pokračoval od středy do pondělí na pravém břehu Saóny na poloostrově, v Guillotiere a na Croix-Rousse. Jedna Část oddílů, která se vrátila z Alžírsku, se vyznačovala krutostí ve všech sektorech lidového Lyonu, který se stal pastí. Vrcholu násilí bylo dosaženo v sobotu 12. dubna na ulici Projeté ve Vaise. Monfalcon. který je jinak nakloněn „pořádkovým" silám, to popisuje následovně: „Vrhali se na domy, rozbíjeli jejich dveře, chápali se všeho, co se naskytlo jejich zuřivosti. Každý muž, který byl nalezen s rukama a rty začerněnými od střílného prachu, byl zastřelen. Čtyřicet sedm mrtvol dosvědčuje tuto pomstu. Z toho bylo 26 povstalců chycených se zbraní v ruce a 21 obětí (jak je strašná občanská válka!) nepatřilo k bojujícím stranám - „ bylo tam vidět děti, bezmocné starce, zasažené projektily v jejich domovech. Násilí této pečlivě připravené represe směřuje nejen na úder proti světu práce (textilním dělníkům, ale i dělníkům v jiných předměstích). Směřuje také proti nebezpečnému spojení republikánů a námezdních pracujících v průmyslu i řemesle, zpečetěnému proti zákonu zakazujícím sdužování.

Je třeba dodávat další důkaz? Tři dny po masakru ve Faise, dne 15. dubna v Paříži, na nie Transnonai, dojde k dalšímu masakru republikánských dělníků. Masakr byl zobrazen Daumierovou ořesnou a symbolickou litografií. Když Thiers poslal Gasparinovi souhlasný telegram, kde jej žádal o podrobnosti, napsal „Tekla francouzská krev. bylo to nevyhnutelné...". Nevyhnutelné nebo naprogramované? „Šest set mužů na obou stranách bylo vyřazeno z boje, z toho 300 zahynulo na bojišti nebo na bolestném loži", napsal Monfalcon. A Steyert uvádí odhad 57 mrtvých vojáků a 220 civilů, 267 raněných vojáků a 180 civilů. Tyto cifry jsou k zamyšlení. Napovídají tomu. že bitevní pole (což čtenář snadno uhodne) mělo určitý sklon skoncovat s raněnými. Ale Claude Latta napočítal 131 mrtvých v boji a 192 raněných, 190 zabitých mezi civilním obyvatelstvem a 122 raněných. Opakuje svědectví abbé Pávyho, vikáře u Saint-Bonaventure, což je kostel nacházející se uprostřed poloostrova - jedno šestnáctileté dítě zasažené osmi střelami se schovalo pod mrtvolu jednoho povstalce. který ho celý přikryl, dva mladíci ve věku 18 a 20 let byli objeveni za zpovědníci v kapli Saint Lue. Naléháme na velitele a zapřísaháme je, aby odložili ze soucitu popravu těchto nešťastníků! Všechno bylo zbytečné: „Byli chyceni se zbraní v ruce, musí se dát průchod spravedlnosti, vzdalte se" a deset výstřelů je zasáhlo téměř na dosah. „Zpovědnice byla zaplavena jejich krví..." V červnu 1834 Monfalcon, estét historie, zakončil své vyprávění slovy: „ Povstání v Lyonu bude vždy jednou z nejoriginálnějších epizod naší dlouhé Revoluce, tak plodné na mimořádné události. Zaujme od nynějška několik překrásných stran v análech našeho města a pozoruhodné historii Francouzů XIX. století. Mýlil se. Tím to neskončilo. Červen 1849 mu poskytl další zadostiučinění

Lyonské století IV.-1849-1851

Pořádné puštění žilou a též okázalý soudní proces Sněmovny pairů, sídlící u Vrchního soudního dvora, to je lék předepsaný obyvatelům města Lyonu i království. Přes protest lyoňanů, vyjádřený Eugénem Baunem, republikánským profesorem na obchodní škole, byl případ 60 lyoňanů oddělen od 163 obviněných v celonárodním měřítku. Dne 13. srpna 1835 rozdělil rozsudek tresty. Uložil 7 doživotních deportací mimo národní území, 2 uvěznění v pevnosti (Doullens) na 20 let. 3 na 15 let 9 odsoudil na 10 let a 4 na 7 let. Pět let vězení bylo uloženo v 19 případech, tři roky vězení ve 4, jeden rok vezení ve 2 případech Zproštěno viny bylo 9 obviněných, jeden obviněný zemřel během procesu.

To jest 312 let vězení nebo vazby (v průměru vic než 9 let), nepočítaje dobu deportace. Po třech letech byla ale vyhlášena amnestie u příležitosti svatby vévody Orleánského. Ludvík-Filip zamýšlel operaci spojení s režimem. Tentokrát se jednalo o dělnické a republikánské povstání, jež bylo významnější než povstání v roce 1834. V naději, že se tato společná fronta rozdělí, byli členové Společnosti za lidská práva tvrději postiženi než členové dělnických organizací z textilních továren. Ještě jednou chybné uvažování - Eugene Baune měl pravdu, když řekl na adresu svých soudců dne 10. července 1835: „Myslíte, že boj, který byl sveden, byl poslední? Naše přítomnost před vámi dosvědčuje jen porážku předvoje". Ve skutečnosti režim získal 14 let zcela relativního klidu. Tento klid mohl dodat Guizotovi iluzi trvalosti volebního práva založeného na cenzu, když se předtím stavěl proti jakékoliv reformě. Požadoval snížení hranice příjmů potřebnou pro přístup k „demokratické" volební urně, kdy magickým heslem doby bylo: „Obohacujte se!" V roce 1848 spojení hospodářské a současně zemědělské, bankovní i průmyslové krize se skandály, které zasahují vysoké sféry společnosti, vyústí ve výbušnou situaci. Na úrovni daných událostí je nyní váha dělnického světa rozhodující. V Paříži se proletářský vpád mění v revoluci, což byly jen „rozumné" manifestace, jež se daly snadno zvládnout. V Lyonu dne 25. února náhlé vymoření tajných společností Croix-Rousse kolem radnice i v ní, zcela uprostřed zdvořilých dohadování mezi „včerejšími a zítřejšími" republikány, učinilo přítrž vyčkávacím projevům. Neo-babouvistický tkadlec Joseph Benoit uvádí: „Silná kolona, která scházela z Croix-Rousse zmařila všechny jejich projekty a přesvědčila je o zbytečnosti odporu. Večer lid velel jako pán na radnici a organizoval revoluční výbor."

Bez jakéhokoliv očekávání tajná společnost des Voraces (která se skrývala pod formou svobodných pijáků) uvažovala, že podnikne bourání pevnůstek. Tyto byly postaveny po roce 1831 na plošině v místech navštívených Soultlem krátce po zpětném dobytí města. Jejich střílny směřovaly na vzpurné předměstí. Komisař Republiky Emmanuel Arago, který přišel do Lyonu dne 28. února, byl přijat chladně. Odpoledne, dne 5. března, musel přijmout pokyn na zbourání „opevněných zdí postavených monarchií mezi Lyonem a Croix-Rousse v době, kdy monarchie promýšlela, jak zničit republikánské pracovníky." V obci, kterou historik G. Perreux neváhá kvalifikovat v této chvíli jako „první republikánské město Francie" . Návrat Republiky nachází svůj

předvoj v neo-babouvistických aktivistech v Lyonu, kteří se svou tajnou „Společností květů“, napojenou na bývalou Pařížskou společnost rodin, sní o zřízení majetkových společenství současně s Republikou“. Lyonské manifestace zjara 1848 skýtají zvláštní zbarvení. Četná vysazování stromů Svobody na sebe berou originální ceremoniál. Po ceremonii průvod úzčat, zdobených květinovými věnci a vracejících se domů, zahájil pochod. Po jejich boku je „muž z lidu“, mající na hlavě rudý čepec. Vedle jde držitel muniční pušky umístěné na nosítkách, nesených čtyřmi muži a představující „zbožštění Revolty“, jak jízlivě poznamenává Monfalcon. 9. dubna se koná smírný pohřební obřad na počest obětí protirepublikánské represe. Koná se uprostřed města, kde došlo k intenzívním bojům v roce 1834 Přítomno je na pět tisíc osob a Monfalcon v tom vidí „ohavnou reminiscenci roku 93“. 16. dubna je zorganizována jiná demonstrace. Nikoliv již místními úřady, ale „montagnardskými“ kluby. Byla zaměřena na vztyčení sochy Svrchovaného lidu od J. P. Lepinda v Perrache, na náměstí Liberté. Představovala dělníka s odkrytou hrudí, stojícího před barikádou, s puškou v ruce. Ihned byla pokřtěna hlasem lidu na Muže z lidu. Následoval ji dlouhý průvod a byla nesena kolem poloostrova, místa odporu místní buržoasie a aristokracie. Byla zorganizována podpisová akce, aby se nabídla replika tohoto pomníku z bronzu „Pařížským bratrům jako projev obdivu a jednoty.“ V červnu 1848 se však Lyon nehýbe. Vláda promyslela odražení útoku. Předává masovou objednávku na hedvábné prapory, která zaměstná stavy a zatímco drtí vzpuru dělníků v pařížských národních loděnicích, nechá rozvinout v Lyonu okázalou bezpečnostní sestavu, která uklidňuje „muže na truhle zlata“. Zde, jak konstatoval Martin Bernard v předvečer pařížského dramatu - „měšťácký a lidový prvek je neustále přítomen s tím jediným rozdílem, že instinkty lidu jej stále přivádějí k zásadám Revoluce, zatímco zvláště, egoistické výpočty buržoasie jej stále drží a oddalují.“ Porážka Pařížanů však nikterak nenarušuje rozchodnost lyonských pracujících, právě naopak! Ve volbách v květnu 1849 do parlamentu, po odzbrojení Croix-Rousse a pak celé Národní gardy města, se okázale upevnila neoblomnost dělníků. Jedenáct kandidátů z „rudého seznamu“ bylo zvoleno s počtem hlasů 72 569 a 69 323, což bylo více, než u umírněných kandidátů (50 343 hlasů). Vláda přetvořená po červnu 1848 vyslala jako posádkového velitele maršála Bugeauda, který získal, již v Alžiru svou pověst „pacifikujícího experta“. Jasnou řečí hrubého vojáka vyjádřil v dopise Thiersovi svůj hněv: „Jaké hrubé a divoké bestie! Jak může bůh dopustit matkám, aby z nich dělaly něco takového! Ach! to jsou přece ti skuteční nepřátelé, nikoliv Rusové a Rakušáci“. Aniž by se dal zastavit svými teologickými otázkami, pospíchal připravit rozhodující krok k tomu, aby přivedl k poslušnosti vzpurný lid. Nastíněný plán jím realizován nebyl. Prostřednictvím cholery „Bůh“ povolal jeho, Thomase Roberta Bugeauda, markýze de la Piconnerie a hraběte z Isly (Alžírsko), dne 10. června 1849.

K provokačnímu chování civilních i vojenských orgánů se vyjádřil dne 4. června 1849 Le Republicain. Jak napsal, řešením je zde „Diktatura proletariátu ničí buržoasii tak, jak buržoasie vypudila aristokracii, jak království pohřbilo feudalismus.“ Takže pojem „diktatura proletariátu“ nebyl vytvořen ani Marxem, ani Leninem, ale právě vojenským terorismem buržoasie, která odmítla sociální demokracii! Dne 14. června se rozšířila po městě falešná zpráva o vítězném pařížském povstání, zatímco manifestace, zorganizovaná poslanci z klubu Montagne, zakrátko skončila. Jak to vysvětlil Karel Marx: „Jedině v Lyonu se dospělo k tvrdošíjnému a krvavému konfliktu. V tomto městě, kde buržoasie a průmyslový proletariát se nacházejí přímo tvář v tvář, kde dělnické hnutí není jak v Paříži obklopeno a určováno celkovým hnutím.“ Události se odehrávaly jako na cvičení proti textilním dělníkům v Croix-Rousse, Dělníci byli rychle izolováni od ostatního města, které bylo drženo pod dohledem po čtyřicet osm hodin, S pomocí děl bylo udušeno poslední povstání. Barikády na úbočích byly smety, pak i na Grande Rue a v ulici du Mail. Oficiálně se udával počet 150 mrtvých povstalců. Hospody byly uzavřeny, opoziční deníky byly zastaveny. Rozšiřování tiskovin bylo zakázáno, z 1500 zatčených bylo 1 200 projednáno válečnými soudy. Stav obležení byl předejrou manévřům, jež vyústily v otevřenou cestu k císařské diktatuře.

Podívejme se na svědectví onoho dobrého J. B. Monfalcona, redaktora oficiálních historických ročenek města. Když píše svůj komentář v ročence napsané pro rok 1852 (před státním převratem dne 2. prosince 1851, kdy již byl text hotov), uvádí k roku 1849: „Je nepochybné, že kdyby vzpouza vydržela, získala by mocnou podporu od socialistů v okolí. Překážky všeho druhu, na něž narážely oddíly, když pochodovaly na Lyon, jsou důkazem ducha sousedního obyvatelstva. Lyon byl zřejmě vybrán za

středisko socialistické Jacquerie“ (podle selských povstání ve 14. století). A jaké by se daly vypočítat šance, jestliže by existovala Národní garda? Ta by dodala povstání nejméně 10 000 mužů.“ Je zřejmé, že je zde přítomen ohlas kampaně, připravující státní převrat a snažící se představit rok 1852 Volby do parlamentu měly být strašidlem, se skrytou hrozbou zaměřenou proti vlastnickému právu. Vezmeme pak ročenku 1853. kdy buržoasie přijala, že „raději ztratí svou korunu, aby zachránila svou peněženku“ (Marx). Monfalcon „žehná revoluci, která tentokrát přišla shora a nikoliv z bahna dlažeb, jako všechny ostatní“, neboť bez státního převratu „bylo dělení upraveno předem, každému dle jeho schopností, každé schopnosti podle jejího díla, tomu ministerstvo, tomu jinému pokladnu. sluhům oblek jejich pána, nádeníkovi dům. který postavil. venkovanu statek, který využívá, zvrhlíkovi počestnou ženu, nevědomci veřejné vzdělání, ateistovi kult, vrahovi spravedlnost“. A tak bezpochyby patří Monfalconovi palma apokalyptického „vítězství“! To ale není jisté, protože propagandistická prohlášení té doby se překonávají, A Druhé císařství jak víme bylo signálem ke „svátku zisku“, který otevřel čilým skokem cestu pro francouzský kapitalismus. Co zůstává ve městě, kterým prochází turista, z tohoto prvního století zrození francouzského kapitalismu? Rádi Vám ukáží v muzeu tkanin obdivuhodné látky vyrobené elitní pracovní silou: „faconné“ - vzorovanou tkaninu, u níž bylo zapotřebí umu i dovednosti Jediné místo, kde se snaží ukázat ty, kteří vytvořili bohatství Továrny Cooptiss, je Dům textilních dělníků (canuts) a ulice Ivry, která dosud neobdržela veřejnou pomoc, kterou by za normálních okolností měla dostat. O těchto dělnících podává publicita zkreslený obraz vytvořený deformujícím folklórem, z něhož byly po dlouhou dobu boje vyloučeny. Všechno jsou jen skotačivé popěvky, rčení a gastronomické recepty chudých zalévané vínem Beaujolaist Bylo nutné počkat až na padesátá léta

tohoto století, aby jedna hlavní třída v Croix-Rousse odpovídající svému „správně lyonskému“ názvu „express wav“, dostala jméno „Boulevard des canuts“ a do prefekturální správy musel přijít historik Fernand Rudé, aby se na radnici okresu instalovala pamětní deska připomínající boje z let 1831 - 1834. Jinak ulice města mlčí nad touto minulostí a Revolucí 1789. Jakmile je vyslovena otázka o dělnických bojovnících nebo revolucionářích, naprosto chybí jakákoliv zmínka o Denisi Monnetovi, Bertrandovi, jakobínském starostovi, nebo o Josephu Chaherovi

Naproti tomu otevření odpůrci dělníku jsou ctěni. Například Prunelle, zástupce starosty (1831-1835), který prohlásil odpovědnost saint-simomstů za vzpouru v roce 1831 nebo poslanec Fulchiron, zvaný dělníky „Fichurond“. Ten tvrdil o dělnících, že žijí v hojnosti. Stejně řeči vedl i nenápadný Christophe Martin (1835-1840) a Terme (1840-1847). Významní Bugeaud a Gasparran. Jejich ulice ústí do centra na náměstí Belecour, které za Revoluce bylo, což je přirozené, vojenským shromaždištěm. Naproti tomu Bouvier du Molard není příliš, pro svou nadměrnou toleranci znám. Je ale vyvážen Vaissem, za císařství prefektem silné ruky, a lyoňanem Haussmannem - přítelem bankéřů. To vše je spojeno s 81 pojmenováními ulic nesoucích jména světců nebo světic. Pamětní desky ulic oslavují řád, který je nastolen železem a krví ve městě výtečného hedvábí.

Maurice Moissonnier

Maurice Moissonnier je historik

1871 - třídní zrada a krvavý týden

První příznak. Bankrot politických a vojenských vedoucích kruhu. Dne 19. července 1870 Druhé císařství „s lehkým srdcem“ vypovídá válku Prusku. O to s lehkým srdcem, když podle ministra války nechýbí armádě „ani knoflík na kamaš“. Po šesti týdnech Napoleon III. kapituluje žalostně u Sedanu a 4. září je vyhlášena Republika Nová vláda mluví o „Národní obraně“ a ve skutečnosti jde o „národní zradu“. Skládá se z umírněných republikánů, kteří „nadměru vraští obočí nad otázkou pořádku a vlastnictví“. Vládě předsedá a zároveň vojenským guvernérem Paříže, je generál Trochu, kterého ironizuje Viktor Hugo pro jeho jméno, jež znamená „příliš upadnuvší“ (trop chu).

V pruském obklíčení od 19. září se Paříž rozhodla přes těžkou situaci, že bude bojovat do krajností (Lissagaray). Lidová Paříž ve zbrani (včetně děl zakoupených z lidové sbírky) se organizuje. Jako nikdy předtím se vzedme strach z „nebezpečných tříd“. 19. září 1870 poznamenává Francisque Sarcey, nadměru reakční novinář, s cynismem a jasnozřivostí: „Buržoasie se viděla ne bez určité melancholie mezi Prusy, kteří jí šlápli na krk, a těmi, které nazývala rudými a jež viděla vyzbrojeny jen dýkami Nevím, kdo jí naháněl větší hrůzu. Více nenáviděla cizince, ale víc se obávala těchzBellevillc.“... Téhož 19. září se Jules Favre tajně setkává ve Ferrieres s Bismarckem, aby se u něj dotázal na podmínky příměří. Trochuho důvěrně sdělil jeho příteli, konzervativnímu spisovateli Maximuá du Camp: „Národní garda bude souhlasit s mírem až po ztrátě 10 000 mužů.

Vzejde z toho výpad v Buzenvaiu, dne 19. ledna 1871 a smrtí končí 4000 vojínů a důstojníků. Tento strach společně s bobí vyústí ve zradu. Volba mezi Prusy a těmi z Belleville je rychlá Gustave Flaubert píše 30. dubna 1971 George Sandové: „Ach, díky bohu, Prusové jsou tu!“ Tak zní všeobecný pokřik měšťáků. Potvrzuje to i Francisquc Sarcey: „Ty si nedovedeš představit způsob, jakým bylo vysloveno ono JA. Zdálo se, že toto JA bylo hlubší než německá holba piva. Ano, ubohý Francouzi, jsme zde, nic se neboj. Jsi zrozen ve svobodné zemi - JA; v přátelské zemi -JA; pod ochranou bavorských bajonetů - JA, JA, JA. Nemohl jsem se ubránit, abych neopakoval i já toto JA a nepokoušel se podchytit správnou intonaci.“ Příměří je podepsáno dne 28. ledna a Prusku je přenecháno Al-sasko a část Lotrinska. Již 3. ledna 1871 Le Figaro troubí halali: „Armáda dobra proti armádě zla... pořádek proti anarchii, boj nebude ani dlouhý, ani obtížný! To bude spíš naháňka než bitva...“ Křížová výprava civilizace proti barbarství. Dne 18. března se Thiers podvoluje. Vysílá armádu záhy zrána, aby se zmocnila děl Národní gardy. Tento provokační doutnák zapálí sud prachu. Ústřední výbor Národní gardy vyhláší dne 21. března: „Proletáři hlavního města pochopili uprostřed úpadku a zrady vládnoucích tříd, že přišla hodina, aby oni zachránili situaci a vzali do rukou řízení věcí veřejných. Buržoasie, jež je starší, dosáhla své emancipace před více než tři čtvrtě stoletím a která je předešla na cestě revoluce, nechápe, že dnes je na řadě proletariát, aby se emancipoval "Svým zrodem, svou krátkou existencí (72 dní) a především svým hojným dílem Komuna, první světová dělnická revoluce, se dopouští zločinu. Zločinu urážky veličenstva, urážky kapitalismu a urážky morálního řádu - vláda lidu lidem a pro lid, zvolených zástupců na základě daného a zároveň odvolatelného mandátu. Jde o opravdovou mobilizaci občanů, s předpoklady samosprávy (uvedené do chodu sdruženými dělníky z dílen opuštěných jejich majiteli). o první kroky k emancipaci žen, úloha cizinců (jeden přistěhovalý maďarský žid Leo Fankel, ministr práce)... Do krvavého týdne (21-28. května 1871)se versailleská armáda zapojila s rozkoší. Tato armáda a především její vyšší důstojníci se vycvičila během dobývání Alžírsko (masakry v jeskyni Dahra v roce 1845), v Mexiku (Gallifetovi blanca) a proti stávkujícím (27 zabitých v Aubinu a v La Ricamarie). Generál Vinoy stál dlouho na čele této armády a sám se hodnotil jako „muž, který vždy viděl pořádek jako první povinnost celé společnosti“. Tato armáda je zvětšena Bismarckem, který propouští válečné zajatce. Třídní internacionalismus. Přiměřeně k nenávisti a strachuje Paříž přeměněna v jatka. Mezi četnými svědky je Henri Dunant, zakladatel Červeného kříže „Tato neúprosná represe... skončila strašnými scénami vraždění, jež učinily z Paříže lidské mrchoviště. Zabíjelo se pro zabíjení... Skutečná vyhlazovací válka se všemi svými hrůzami, je to nutné říci, protože je to pravda a ti, co to nařídili se tím chlubí a chválí - mysleli, že splnili svou svatou povinnost. Všichni ti, co patřili ke Komuně, nebo s ní sympatizovali,

museli být zastřeleni." Hromadné popravy jsou bezpočetné. Kasárna, vězení (1 900 zastřelených via Roquette dne 28. května), zahrady a náměstí (Luxembourg, Pare Monceau, Jardin de Plantes). hřbitovy (Pere-Lachaise, Mont-pamasse), jsou plné mrtvol. Kasematy pevností nacpané mrtvolami slouží jako spalovací pece, A na dovršení krutosti - Komunardi jsou pochováváni zaživa, zvláště na náměstí Saint-Jacques. Britský deník Evning Standard informuje: „Je pochybné, zda se někdy dovíme přesnou cifru těchto pokračujících jatek. I pro autory těchto poprav muselo být zcela nemožné říci, kolik mrtvol nadělali/" Šlo přibližně o 20 000 - 30 000 mrtvých. Tato zvěrstva vyvolávají nadšený potlesk. Le Gauois z 31. května píše: „Choromyslní tohoto druhu a v tak velkém počtu, kteří si všichni společně rozuměli, tvoří pro společnost, k níž náleží, tak strašlivé nebezpečí, že není jiného možného potrestání, než radikální potlačení" O několik dnů později je přetrumfne Le Figaro: „Panu Thiersovi zbývá významný úkol - vyčistit Paříž... Nikdy se nenaskytne podobná příležitost na ozdravení Paříže z morální sněti, která zde již dvacet let hlodá... Dnes by shovívavost byla šílenstvím... Co je republikán? Divoká zvěř... Nuže čestní lidé! Snažte se skoncovat s touto demokratickou a sociální havětí." Alexandre Dumas mladší, autor Dámy s kaméliemi, se snížil k následujícímu výroku: „Neřekneme nic o jejich samicích z úcty ke všem ženám, jimž se podobají, když jsou mrtvé". Obava z epidemii zastavuje masakr. Autor úspěšných divadelních her, Emile de Girardin, doporučuje provádět masové pohřbívání na předměstích: „Tam se nemusíme nic bát mrtvolného zápachu, nečistá krev napojí a zúrodní brázdu oráče" „Bílý teror, chladná honba za kořistí", říká Louise Michlová, „následuje krvavou lázeň. 43 522 vězňů je odvedeno do sklepů zámku ve Versailles, na pole Satory (poblíž Versailles sloužící vojenským účelům), na vyražené válečné lodě (Brest, Cherbourg...). Jejich dlouhý pochod je popsán versailleskym novinářem, Leonem Dupontem: ..Míjí před našima očima lidské vyzábělé stádo v cárech, celé v hadrech, směsice statných mužů, dosud pevných starců, shrbených ubožáků, kteří se bolestivě vlekou opírajíce se o sousedy. Jedni mají boty, jiní jen ěkr-pály, jiní jsou bosí... Dav, který vidí míjet před sebou tyto zajatce. se neumí mírnit.. Chtěl by se na ně vrhnout a roztrhat je na kusy. Viděl jsem dámy zcela mírného vzhledu, které byly na vrcholu pobouření a zapomínaly se do tc míry, že svými slunečníky tloukly ty ubožáky". Dámy z velkého světa i z podsvětí. Velký fotograf a spisovatel Nadar vypráví podobně. Válečné soudy zasedají pět tet. Versailleská „spravedlnost" vynáší 13 440 rozsudků (z toho 3 313 v nepřítomnosti odsouzeného). Tresty smrti (9 323 popravených), deportace, vězení. Značný počet Komunardů je poslán na galeje, na Novou Kaledonii, Jeden z nich. Jean Allemane, vypráví o krutém přijetí. Následuje nelidská disciplína, sadisticky prováděné tělesné tresty, hlad, izolace, zoufalství, sebevraždy... Po tomto strašlivém vraždění si Thierse hraje na proroka: „Již se o socialismu nebude mluvit a je to tak velmi dobře. Zbavili jsme se socialismu." Věštba se brzy ukázala klamnou.

Jak o tom píše Pottier:
„Zabíjeli ji ranami pušek
Ranami kulometů
A zabalili ji do jejího praporu
Do jíloví té země
A banda tučných katů
Si pevně věřila
To vše ale nezabránilo tomu
Ni co las i
Ze Komuna nezemřela!"

Claude Willard
Claude Willard je historik zaslužilý profesor na universitě v Paříži VIII a předseda sdružení přátel Komuny

Protidborové represe I.-Začátky

Jakmile byla v roce 1884 legalizována svoboda zakládání odborů, započala represe proti jejich činnosti! Často brutální a úskočná. Represivní opatření proti dělníkům existovala vždy. Protože dělníci se bouřili proti podmínkám, které jim vytvářely ti, kteří žili z jejich práce. Někdejší tovaryši podstupovali hrdinské boje, snaželi represe královských, císařských nebo republikánských „pořádkových sil" často s pozhennáním církve. Uvedme jen velkou stávkou tiskařských tovaryšů v roce 1539. Ale v průběhu staletí jich bylo mnoho!

Později byli rovněž pronásledováni členové Mezinárodního sdružení pracujících (První Internacionála). Pracující zbavení shromažďovacího práva (práva které později umožňovalo ustavovat různé obranné organizace), využívali jen povolených sdružení, které ovšem přeměňovali na ilegální společnosti odporu. A tak pod pláštěm svépomocných společností byly připravovány a vedeny velké stávky a vzpoury v Nantes (1830), v Paříži a Limoges (1831), jakož i kruté potlačené vzpoury tkalců v Lyonu (1831 a 1834).

ZAČÁTKY ODBOROVÉHO Hnutí

„ Vězení a nucené práce jsou jediným možným řešením sociální otázky.
Nutno jen doufat, že jejich používání se stane všeobecným."
Chicago Times (květen 1886)

„... Můj protivník byl, stále je a bude protivníkem mé třídy. Tím, který ji týrá hlady a pak, když ta křičí, ji postřílí...”

Panait Istrati. Verš Vautre flamme

Tak tedy v roce 1884 mladá francouzská republika nazvaná Třetí, povoluje vytváření odborů. Poměrně rychle dochází ke sblížení vytvářených organizací. Objevují se Federace odborů. Federace pracovních burs. V roce 1895 se sjednocují a dávají vzniknout Všeobecné konfederaci práce (C.G.T. - Confédération générale du travail).

Dělnické hnutí se organizuje a rozvíjí. Chystá se vést velké boje a to nejen za dílčí požadavky, ale též za zrušení mzdového systému. A také za vybudování společnosti, kde by bylo zrušeno vykořisťování člověka člověkem a v níž by vládla sociální spravedlnost. I kapitalismus se organizuje. Vlastníci podniků - s pomocí vlád - odpovídají velmi tvrdými údery vůči snahám pracujících odmítnout žít svůj bídný život. Odboráři-dělníci často drazě zaplatí, za svoji účast na bojích proti vykořisťování svou svobodou i životem. Bohužel až příliš často se ukázalo, že zaměstnavatelé se mnohem rychleji spolčovali proti pracujícím, než ti proti svým zaměstnavatelům. V roce 1885 se slavný Kovářenský výbor přeměňuje na profesionální odbory zaměstnavatelů. V roce 1886 je založen výbor kamenouhelných dolů, pak zaměstnavatelská komora hutnická, které se mění ve Svaz hutnických a důlních průmyslových odvětví, k nimž se přidružují strojírenské, elektrikářské a kovoobráběcí. Vzniká tak hrozná válečná mašinérie proti pracujícím dosud rozptýleným do několika odborových organizací, C. G. T. pokračovala tedy v boji vykořisťovaných proti jejich vykořisťovatelům. Odboráři dosáhnou v průběhu let řady vítězství, ale i porážek způsobených nejen jejich „přirozenými“ nepřáteli - zaměstnavateli a vládou, ale často bohužel také svým vlastním rozdělením. První světové válce, těmto kapitalistickým jatčím (1914-1918), se přes snahu odborových organizací a evropských socialistických stran zabránit nedalo. Předvídaná generální stávka nemohla vypuknout, neboť heslo „Proletář nemá vlast“ ustoupilo Posvátné jednotě...

Protiodborové represe II.-Stávky

V lednu 1900 vypukla v Saint-Étienne stávka. V únoru na Martiniku (9 dělníků zabito, 14 raněno). V červnu byli zabiti 3 dělníci v Chalons-sur-Saône. Mohli bychom napsat, kdybychom se neobávali banalizace těchto událostí - atd.! Zvýšení nájemného i dalších životních nákladů, nutí pracující žít v chatrčích. Velmi nízké mzdy a metody intenzifikace práce v továrnách, to vše vyvolává, v letech 1902 až 1913, silná stávková hnutí. Podílejí se na nich slévači, horníci, dokaři, stavbaři, textiláři, zemědělní dělníci, taxikáři...

Represe je nadměrně prudká. Clemenceau, Bnand (bývalí energičtí obránci dělnické třídy, kteří se stali ministři) jsou na čele protidělnické reakce, V Draveil dne 2. června 1908 četníci střílejí na manifestující. Výsledek - 2 zabiti. 9 raněných. 30. července ve Villeneuve-Saint-Georges armáda zabila 7 pracovníků a zranila 200 dalších. Odborářští vůdci jsou zatčeni. Všude je posílána armáda proti stávkujícím. Mnoho z nich bylo zatčeno, propuštěno z práce a ostouzeno, Tak například tajemník uhlířů z Le Havru, Jules Durand je odsouzen k smrti za morální podporu jedné stávky Jeho trest byl změněn na sedm let káznice a pak po intenzivní kampani v zemi byl ještě před revizí svého procesu, osvobozen. Ale co Durand zakusil, bylo hrozné. Následně se zbláznil. V roce 1918 byl zproštěn viny! Ve skutečnosti byl Durand obviněn ze zločinů na základě zmanipulovaných obvinění několika významných zaměstnavatelů a politiků. Bnand neváhal prohlásit: „Jestliže pro udržení bezpečnosti bych neměl potřebných zbraní, pokud by bylo nutno se uchýlit k nezákonnosti, neváhal bych“. Bylo mnoho politiků, policistů, zaměstnavatelů, kteří ani na okamžik neváhali spřádat machinace proti aktivním odborářským vůdcům a to ve všech zemích a za každého režimu. Když vláda odmítla železničním dělníkům právo sdružovat se do odborů, zahájili boj. Jejich stávkový výbor byl zatčen a 15 000 železničářů dostalo povolávací rozkaz do všeobecné mobilizace. Na to Jean Jaurès řekl: „Zastavení práce bylo přeměněno na vojenský trestný čin“. Předtím v roce 1909 stávkovali poštáři. Šikanování, sankce, odvolání z práce přšelo na stávkující.

Jiný renegát socialismu, ministr práce Viviani, navrhuje vládě rozpuštění C. G. T. To se nepodaří, ale byla zavřena pařížská pracovní burza. C. G. T. řídí boje, podporuje stávkující. Zapojuje se téměř se všemi odborovými organizacemi, které ji tvoří, do osmihodinového požadavku na práci - osm hodin práce, osmi hodin odpočinku, osm hodin volna. Požadavek byl vznesen v roce 1906 a uspěl až v roce 1919. Současně vede Konfederace intenzivní protivaletickou propagandu, šíří myšlenku vyhlášení generální stávky v případě války

Protiodborové represe III.-1.máje

Počínaje rokem 1905 organizuje stávky a prvomájové průvody CG T Důvodem je dosažení osmihodinového pracovního dne. Heslem bylo: „Od 1. květnem 1906 budou dělníci pracovat jen osm hodin denně!“ Onoho 1. máje 1905 je Paříž uvedena do stavu obležení. 60 000 řadových vojáků prostoupí město. Výtržnosti jsou četné. Uvádí se na 800 zatčení, stovky raněných v nemocnicích a dva mrtví. Buržoazie doznala panického strachu. Na

venkově dochází k zastavení práce, k manifestacím, incidentům, zvláště v Nice. Grenoblů. Montpullieru, Saint-Étienne, Lyonu, Rochefortu...

„A máj je aktem,
který nesmí zdegenerovat do té míry,
ahy se stal parodií buržoasních slavností
nebo slunným 1. listopadem“
Georges Dumoulin (květen 1937)

Myšlenka učinit z 1. máje den požadavků přišla ze Spojených států. V Chicagu se 1. května 1886 konala obrovská stávka a trvala do 3. a 4. května. Ony dny skončily dramaticky. Policisté stříleli do davu. Bylo pět mrtvých a mnoho zraněných. Pak vybuchla mezi policisty bomba, vržená provokatéry. Dělníci-anarchisté byli zatčeni, odsouzeni a popraveni. Oněch osm hodin bylo považováno za „splátku buržoasie na obrovský dluh, který dluží dělnické třídy“, tak to napsala Klára Zetkinová. Tím se vysvětluje dopad tohoto požadavku. Některé 1. máje byly pozoruhodné počtem stávkujících a manifestujících, ale také násilím prováděným tak zvanými pořádkovými silami, nebo tím, co symbolizovaly. A tak i 1. máj 1919, první poválečný, byl velkolepý ale vyznačoval se násilnými incidenty ve Francii i v USA, v Argentině i jinde. V roce 1920 byl 1. máj velkolepý svým počtem účastníků. V roce 1934 to byl výpad proti fašismu, a v roce 1936 se konal ve znamení opětovného sjednocení odboru jako předešlá k velkým červeným stávkám. Ve Španělsku to byla ohromná demonstrace lidových sil. Ty ale měly podstoupit neobyčejnou represi, pokud to tak můžeme vůbec říci, ale přímo občanskou válku. Válku rozpoutanou proti Frente Popular (Lidové frontě) všemi těmi (především v armádě), kteří žíznil po moci. Fašisty, katolickými duchovními (lpějíci na starých pořádkách) a zřejmě i velkými vlastníky a pány ekonomiky. Odborové konfederace jako Všeobecná unie práce socializujícího charakteru a Národní konfederace práce, mající ráz anarchosyndikalistický, byly v popředí boje. Především pak ta první (C.N.T.), která mimo boje proti fašismu pokládala všude, kde mohla, i základy nové společnosti. Španělská republika opuštěná „demokraciemi“ (Velkou Británií a Francií), podlehla frankistickým rázům, Franko měl na své straně požehnání papeže i podporu fašistické Itálie a hitlerovského Německa. Francouzská vláda přijímala španělské republikánské bojovníky, kteří se zde v roce 1939 ukrývali, div ne jako zločince. Když se 1. máj stal svátkem (neplatí to samozřejmě o všech zemích), začal postupně ztrácet svůj symbol třídního boje. V diktátorských zemích se změnil ve vojenská defilé. Jinde se stal svátkem konvalinek. Bude zřejmě zapotřebí určitého času, aby se opět stal mezinárodním dnem požadavků

Protiodborové represe IV.-Zákeřnosti

Rok 1936 byl rokem velkého dělnického vítězství. Posvátné vlastnické právo bylo zlehčeno - i když dočasně - obsazením továren. Bylo uznáno právo na placený odpočinek, jakož i právo na zastoupení odborů. Žádné jiné vítězství nedosáhlo tak podstatných vymožeností jako tohle. Nicméně od roku 1937 znovu začíná represe. Často jsou to zaměstnavatelé, kteří svými intrikami vyvolávají stávky. Jsou vytvořeny žlutácké „odborové“ organizace, jako jsou Francouzské profesionální odbory, V březnu střílí v Clichy policie na dělníky Bilance - 3 mrtví, stovky raněných. V roce 1938 volá C.G.T. ke stávce proti zákonným dekretům z 30. listopadu, protože ty ruší značnou část vymožeností z roku 1936. Stávka je špatně připravena. Zaměstnavatelé a vláda vedou společně odvetu. Aktivisté jsou zatčeni, je rozhodnuto o pracovních vylukách. Policie obsazuje „neuralgická“ místa.

Železničáři a pracovníci veřejných služeb jsou povoláni na mimořádné práce. V této atmosféře občanské války je stávka (vyjma Nantes, Saint-Nazaire, Toulouse, Clermont-Ferrand) neúspěšná. Represe jsou rozsáhlé - 500 aktivistů je odsouzeno do těžkého žaláře. 350 000 funkcionářů dostalo disciplinární tresty. Lidová fronta skončila...

HRUBÉ A ZÁKEŘNÉ REPRESY

Aby se zlomila stávka - boj dělníků, musí být represe krvavá. Aby se oslabil silná odborová organizace, musí být represe zákeřná a účinná. Jedním z těchto prostředků je rozkol. Objektivně musíme poznamenat že rozkoly nejsou nutně vyvolávány jen silami nepřátelskými odborům. Mnohdy je vyvolají samotní odboráři. Dne 9. listopadu 1940 je C.G.T. vládou ve Vichy rozpuštěna. Odbory jsou zakázány. Přeběhlci z C.G.T. - oni Belinové, Dumouhnové, Millionové, Froidevalové atd, - vstupují do Lidového souručenství a do pétainovské pracovní charty. Ta uvažuje o vytvoření stavovských profesních organizací po způsobu fašistické Itálie, které by seskupovaly zaměstnavatele i námezdně pracující. Je to organizovaná třídní spolupráce - stávka je zakázána. C. G. T. se obnovuje v hnutí odporu. Její aktivisty potkává, pokud jsou zatčeni okupanty, policií nebo vichistickou milicí, osud ostatních bojovníků odporu. C. G. T. jako člen Národní rady odporu, sestavuje její poválečný program.

I v období vyčkávání propukají stávky. I přes existující velká rizika se svolávají manifestace. Manifestace na 1. máje 1943 a 1944. Stávky v továrnách a u horníků v Grenoblů, Lyonu, Marseille, v dolech v Nord-Pas-de-

Calais, na železnici... Po osvobození se C.G.T. podílí na obnově země. Dává obnovit sociální zákony z roku 1936, bojuje za kupní sílu pracujících.

Zaměstnavatelé vzhledem ke svému „kolaborantskému“ chování vůči okupantům nemohou otevřeně ani účinně reagovat. Ale již počátkem roku 1947 opět začínají vystupovat nepřátelsky. Prudká inflace snižuje životní úroveň námezdně pracujících, která je již tak značně pod úrovní roku 1938. Propukají velké stávky - Renault, železnice, tisk. Často zasahuje policie, zkrátka obvyklý cyklus. Pro mnohé je C.G.T. příliš mocná. Je třeba ji oslabit. Tomu napomůže počátek studené války. Podivné spiknutí vyvolá rozkol v odborech, podporovaný Americkou federací práce (American Federation of Labour). Půda je připravena, vzniká Force ouvrière. Brzda dělnického hnutí je na světě. Existují čtyři odborové federace - C.G.T., F.O., C.F.T.C., Federace národního vzdělávání (F.E.N.). Poněkud později se k nim přidá Všeobecná konfederace nezávislých odborů. Během té doby se posilují i zaměstnavatelé a vytvářejí Národní radu francouzských zaměstnavatelů (C.N.P.F.) Rok 1948 je rokem mocného stávkového hnutí a tudíž i tvrdých represí. Dlouhotrvající stávky jsou tvrdé. Na stávkující v dolech, na severu Francie, posílá socialistický ministr Jules Moch motorizované roty četníků a tanky. Celou oblast uvádí do stavu obležení. A výsledek? Čtyři horníci jsou zabití, stovky jsou raněny, 2 000 je uvězněno.

Onoho roku bylo napočítáno 6 561 176 stávkujících a 13 133 313 stávkových dnů! Třebaže Francie potřebuje novou výstavbu a vlastní rozvoj, neváhají vlády IV. republiky, jež se střídají v rychlém tempu, angažovat se v kolonialistické, zničující a krvavé válce ve Vietnamu, provádět násilné represe na Madagaskaru a v Alžírsku. Vojenské výdaje v roce 1953 představují 40 % státního rozpočtu Francie! Míra vykořisťování a zbídačování dělnické třídy je na postupu. Zisky podniků doznávají rekordních výšek. Odbory vedou boj na všech frontách. Proti válce ve Vietnamu, za zlepšení kupní síly námezdních pracovníků. Zde je třeba říci, že represe působí vší silou! Dělníci zabíjí policii a zabijáky z R.P.F (gaulistického souručenství francouzského národa), svévolná propouštění z práce atd. Na XXVIII. sjezdu C.G.T. v roce 1951 se uvádí, že 3 500 pracujících bylo stíháno soudy, 1200 bylo odsouzeno do vězení, tisíce řadových aktivistů, odborových funkcionářů bylo propuštěno z práce.

V červnu a červenci 1953 Lanielova vláda předstírá, že činí opatření na podporu práv námezdních pracujících. Sociální jistoty, zvýšení mezd, snížení věku odchodu do důchodu pro funkcionáře atd. Začátkem srpna vypukla ohromná stávka, jíž se zúčastní na výzvu C. G. T, četní členové Force ouvrière (FO) a CFTC a též nečlenové odboru. Zaměstnanci PTT (post, telefonů a telegrafu), železnic, veřejných služeb, produkce plynu a elektřiny. Pařížská doprava je paralyzována, Přidávají se rovněž pracovníci bank, dokaři, námořní důstojníci, stavebníci a hutníci. Čtyři miliony stávkujících. Povolávací rozkazy zůstávají bez účinku. Tvrdá represe nemohla proti takové šíři hnutí nastoupit. To bylo oslabeno jen vnitřním rozkošem, k čemuž byli využiti vůdcové FO. Ti, v důsledku tajných jednání s vládou, vyzvali k opětovnému nastoupení do práce, Válka v Alžírsku zazvoní IV. republice umíráček. Občanská válka byla na spadnutí. C. G. T. bojovala proti válce. Horníci z uhelných a rudných dolů si dovolili luxus, poslat de Gaulla, který' je naverboval, do háje. Generál sem, generál tam. Jednoduše nebyli ochotni podřídit se rozkazu s malíčkem na švu kalhot! Přišel květen 1968. „Deset let stačilo!“ Ale deset milionů stávkujících nedosáhlo žádných převratných výsledků v sociální oblasti...

Protiodborové represe V.-Navzdory všemu

Odborářská akce a jejich represe, byly dva stálé aspekty boje dělníků proti jejich vykořisťování. Z uvedených příkladů a výsledků je to zřejmé. A to hovoříme jen o Francii. Jinde byly střety a represe často ještě horší. Když však srovnáme životní podmínky pracujících dnes ve Francii s těmi, v nichž žili jejich předkové v minulém století, pak zjistíme, že jejich akce nebyly marné. Uváděli jsme, v tomto značně neúplném shrnutí dělnické boje a represí vůči nim, jen data a události jako příklad. Můžeme přihlédnout k tomu, že represe vlád a zaměstnavatelů byly vždy vůči lidu tvrdé. Dokonce kruté - červen 1830, 1848. Komuna - abychom uvedli jen zločiny nejznámější. Ale akce proti sociální nespravedlnosti se dají počítat na desítky tisíc. Každodenně dělníci, zaměstnanci, námezdně pracující bojují a každodenně jsou v podnicích, v kancelářích utlačováni. Bezejmenná, úporná práce bez jakékoliv stavby, ale odvážná a nad míru potřebná!

„Co je výrobce?

Nic.

Co má být?

Všechno.

Co je kapitalista?

Všechno.

Co má být?

Nic.”

Pierre-Joseph Proudhon

Liberální, ultraliberální, totalitní kapitalismus se opírá o rychlý pokrok výrobních prostředků, techniky, o mimořádnou informatizaci komunikace. Mohl tak vytvořit takový rozsah nezaměstnanosti, kterému je možné čelit v celé jeho šíři, bez velkých obtíží. Je tomu tak právě i vzhledem k velkým sociálním vymoženostem dosaženým s velkým úsilím pracujících. Globalizace světové ekonomiky je dokonce předkládána kapitalismem a jeho horlivými služebníky jako konečná fáze historie. Jako její konečná nadřazenost nad jakýmkoliv jiným

možným ekonomickým systémem Tato představa pronikla do mnoha myslí. Dokonce i těch, jejichž vyznáním je obrana dělnické třídy. Odborové hnutí je rozbito. Všechny konfederace zakoušejí snahy o rozkol. Počet organizací neustále roste, i když počet odborově organizovaných se neustále snižuje. Odborové hnutí zasáhly tvrdé rány. Kymácí se, je na scestí, ale není mrtvé. Aby znovu získalo svou sílu, musí mít na zřeteli slova Pierre-Joseph Proudhona, která uvedl ve své Filozofii bídy: „Kdokoliv se při organizaci práce odvolává k moci a ke kapitálu, lže, protože organizace práce musí znamenat svržení kapitálu a moci.“

André Devriendt

André Devriendt je ředitelem vydavatelství Monde Libertaire. Zastával četné odborové funkce (tajemník odborové organizace korektorů CGT, Člen národní rady a byra Federálního svazu důchodců knižního a papírenského průmyslu CGT, generální tajemník a náměstek předsedy národního podpůrného sdružení pracovníků tisku a knižního průmyslu atd.)

Stručný přehled použité literatury:

Jean Bruhat a Marc Piolot, Esquiss d'une histoire de la C. G. T. Editions delaX.GT.. 1966

Maurice Dommanget. Histoire du Premier Mai. Editions Archives et documents" 1972.

Fernand Rude. LES Révoltes des canuts. 1831-1834, Petite Collection Maspero.

Institut C. G. T. d'histoire sociale. C G. T, Approches historiques.

Lmilc Pouget. La Confédération générale du travail et Le Parti du travail. Editions C. N. T., 33. nic des Vignoles, Paris, XXe, 1997

Georges Lefrane. červen 36, L'Explosion populaire, Editions Julliard, 1966

Gérard Adam, Histoire des greves, Editions Bordas, collection „Voir histoire", 1981.

Jean-Pierre Rioux, Rvolutionnaires du Front populaire, collection 10/18, 1973.

Thierry Laurent. La Mutualité irançaise et 1e monde du travail, Editions Coopérative d'information et d'édition mutualiste. 1973.

Luttcs ouvrières, Editions Floréal, 1977.

Jean Maitron (pod jeho vedením) Dictionnaire biographique du mouvement ouvrier français. Editions ouvrières.

Marcel Caille. Les Truands du patronat. Editions Sociales 1977

Ozbrojené bandy kapitálu v republikánské Francii I.-Dělníci jako policajti

Kapitalismus je přirozeně černý. Jako to uhlí, které přispělo k zbohatnutí uhelných společností již v XIX. století. Černý jako bída organizovaná ve stejném období majiteli kováren. Je nemožné zapomenout, že kapitalistické, tehdy národní systémy, nabíraly známky svého rozpínání ve světovém měřítku na bázi kolonialismu. Je to období, kdy velcí majitelé podniku vysvětlovali, že ekonomika průmyslových zemí by se dostala do velkého nebezpečí, kdyby se zakázala práce dětí pod dvanáct let a jestliže by se pracovalo méně než šedesát hodin týdně. Samozřejmě za směšně malou mzdu.

Rodící se kapitalistická společnost se mohla opřít jen o muže v černém, mající za povinnost ji bránit. Je skutečností, že již po dobu sto padesáti let byla policie jen zřídka nasazována „na ochranu osob a majetků“, i když to bylo její původní poslání. Ve skutečnosti byla využívána spíše pro zajištění bezpečnosti kapitálu. Je nekonečné dlouhý sled krvavých, represivních akcí vedených oněmi vyzbrojenými bandami rekrutovanými z řad dětí dělnické třídy a chudého rolnictva. Po pádu království, v únoru 1848, a neúspěchu národních dílen, vybízela u moci stojící buržoasie mladé dělníky, aby vstupovali do právě vytvořené pohotovostní gardy pro udržení pořádku v Paříži, za pětikrát vyšší mzdu. O několik týdnů později, za povstání pařížských dělníků v červnu 1848, jsou to právě oni synové dělnické třídy, kteří jsou poslání proti povstalcům po boku pluků, které se vrátily z dobovačné války v Alžírsku. Tito policisté nového druhu, při plnění své povinnosti, neselhali. To bylo vyjádřeno následovně; „... Kruté masakry ze strany mobilní gardy armády a národní gardy proběhly... (dne 26. června). Střílelo se v Concigerie, u radnice. Čtyřicet osm hodin po vítězství byli raněni a odzbrojení zajatci postřeleni... hrůza, hrůza, hrůza!“ „Po pěti dnech neúspěšných represí se brzy objevují přesnější informace: „Již se ví, že se buržoasie odškodnila za svou smrtelnou úzkost neslýchanou brutalitou a zmasakrovala 30 000 zajatců“. K této cifře je vhodné dodat stovky zabitých na barikádách. Aniž by se opomenulo asi 12 000 dělníků zatčených a z větší části poslaných do Alžírská nebo vyslaných na galeje. Ve skutečnosti vláda II. Republiky jednala s Pařížany stejným způsobem jako s Alžířany, kteří odmítali podrobit se koloniálnímu jhu. Několik měsíců později generál Changarnier, vykonavatel této represe společně s jinými generály, kteří se vrátili z Afriky, jako Lamoncière pod velením proslulého generála Cavaignaca, šéfa výkonné moci, mohl s největším cynismem prohlásit: „Moderní armády mají méně za funkci bojovat proti vnějšímu nepříteli, než ochranu pořádku proti vzbouřencům.“ Tito velcí republikáni povznesou k moci Louise-Napoleona Bonaparta v prezidentských volbách v prosinci 1848. V roce 1849 jistý Henri Wallon, historik ve službách krvelačné buržoasie v knize Les Parlageux popisuje „rudého“ dělníka jako dědičného nepřítel: „...Rudý, to není člověk, to je rudý... je to zchátralá, zdegenerovaná bytost... tupé fyziognomie... pohaslých, uhýbavých očí jako jsou oči prasete... ústa nevýrazná a nemá jako huba osla...“

Povstalci z Června 1848, stejně jako ti z července 1830, na ideály z roku 1789 již jen vzpomínali. Později potřeba bránit se kolektivně a snaha postavit se proti průmyslové společnosti, která se rozvíjela tím více čím více rostl útlak dělnické třídy, přivedla ty nejjasnozřivější, k založení I. internacionály (1864). Bylo hned jasné, že útlak bude ještě tvrdší. Protože buržoasii a její ekonomickou moc již nebylo možno obejít. Naopak buržoasie nemohla přijmout závěr Komunistického manifestu sepsaného koncem roku 1847 Marxem a Engelsem: „Nechť se panující třídy třesou před komunistickou revolucí! Proletáři v ni nemají co ztratit, leda své okovy. Doby! mohou celý svět!“.

Ozbrojené bandy kapitálu v republikánské Francii II.-Masakr komunardů

Vzhledem ke zkušenostem, které znepokojená buržoasie získala z prudké reakce pařížských dělníků v červnu 1848, své represivní prostředky při rozdrčení Pařížské Komuny v květnu 1871, ještě zdokonalila. Byl to jen další důkaz odhodlání republikánských politiků zajistit klid ekonomickým bosům. A to i za cenu, že poslali na smrt ty dělníky, kteří zajišťovali kapitál i prosperitu. Armáda a policie, které se snažily Pařížskou Komunu zlikvidovat, vedli s Pařížany účinnou válku. (Válku, kterou si tak nepřály vést proti Prusům).

Ničivá zuřivost se stávala postupně v posledních dnech smrtelnou a to i poté, co padly poslední barikády: „...Všude se střílelo, na rohu ulic, v řadě domů, na zbořeništích, všude, kde se našla zeď, k níž by se dostrkaly oběti. Spodní nábrží Seiny bylo svědkem krutých masakrů. Pod mostem Pont-Neuf se střílelo plných osm dnů.“ Za vítězstvím, zajištěným pro Thierse a versailleské, byla zvůle zabíjet. Jestliže se za války zajatci nestřílejí, není tomu tak u vnitřního nepřítele. Pro něho není slitování. Maxime Wuillaume uvádí: „Tou měrou jak versailleské postupovali, všude zřizovali ony neblahé vojenské věznice, jejichž jediným úkolem bylo zabíjet. S rozsudky se nepočítalo!“

Louise Michelova popisuje ve svých vzpomínkách vstup versailleských do Paříže jako zlý sen: „zabíjelo se v ambulancích... kulometry kosily v kasárnách. Zabíjelo se jako na honu. Byla to nelidská jatka. Ti polozabití, kteří zůstali stát nebo běželi ke zdem, byli dobíjeni pro zábavu.“ Zatímco vojenské soudy nepřetržitě zasedají (více než 10 000 odsouzených k deportaci), pokračuje se v zabíjení pro zabíjení. Bez dalšího zdůvodňování Historik Komuny C. Talès to přesně vyjádřil slovy: „Bylo třeba masakrovat, aby byl klid! Nadlouho klid!“ „Tato odvěta vůči povstalecké Paříži je náležitě oslavována, Journal des Débats připomíná nedávné porážky Napoleona III, rozvíjí své zadostiučnění: „Jaká Čest! Naše armáda pomstila své pohromy neocenitelným vítězstvím!“ A ještě dodává: „Ať žije pořádek, ať žije armáda, která je jeho jedinou oporou!“ Štáb této armády zvolil bezmeznou represii: „Ti, kteří uvolnili na Paříž slepou sílu teroru, dbali na to, aby krveprolití bylo co největší.“ Rafinovanost nebyla bez zaujetí, jak o tom svědčí pomalý postup jednotek: „Aby to trvalo co nejdéle, aby se co nejdéle zabíjelo“.

„Dne 15. června 1871 se střílelo ještě v Boulogneském lesíku. Zabíjet se přestalo až ze strachu, aby nedošlo k otrávám od mrtvol.“ V kostele Madeleine bylo zastřeleno 300 komunardů, 700 až 800 na náměstí Pantheonu atd.

Talès vyprávěl po mnoha týdnech příběh malých Savojců, obyčejných pařížských kominíků, kteří byli zastřeleni jen proto, že měly špinavé ruce, mohly být pryč od střelného prachu. Vyprávěla se legenda o oněch petrolejářkách, ženách které zapalovaly v Paříži lampy: „Pak každá podezřelá žena byla prohledána. Běda té, u níž byla nalezena svíčka, zápalky, nebo nesla láhev olivového oleje, javelského louhu. To všechno mohl být petrolej. Dav jí zmlátil. Jako petrolejářka byla zastřelena jako osoba přistižená se zbraní v ruce. Takto byly zavražděny stovky žen“. Uprostřed této chladně rozhodnuté represe zaujímala vybrané místo xenofobie: „Stříleli se republikáni, protože Komuna byla republikánská. Protože, ale byla také kosmopolitní, tak se masakrovali cizinci. Věhlas Dombrowského způsobuje smrt mnoha Poláků. (...) Všichni Italové, Holanďané, Němci, byli zastřeleni, jak prohlásil jeden důstojník, který hrál v represích aktivní úlohu.“ Kdo četl britský tisk té doby, jako P. O. Lissagaray mohli uvést podrobnosti opomenuté francouzskými kronikáři. A tak 28. května 1871 se generál Galiffet, hlavní střelec v popravčí četě obrací na skupinu zajatých Komunardů: „Ať ti, kteří mají šedivé vlasy, vystoupí z řady. Viděli jste červen 1848, jste tedy více vinni než ti ostatní! A dal svrhnout mrtvolu do příkopů opevnění.“ Po skončení masakru Adolphe Thiers, hlava výkonné moci, telegrafuje prefektům: „Země je pokryta mrtvolami, tato strašlivá podívaná bude poučením“ Bilance sestavená Lissagarayem v jeho Histoire de la Commune (Dějiny Komuny) je jedna z nejpřesnějších: 20 000 Pařížanů, včetně žen a dětí, zabitých během bitvy; 3 000 mrtvých v policejních věznicích, ve vyřazených válečných lodích, ve věznicích Nové Kaledonie a v exilu; 13 700 odsouzených do vězení; 70 000 žen, dětí a starců zbavených jejich přirozeného prostředí. Následně po „krvavém týdnu“ došlo k 400 000 udáním. Jacques Rougerie, který mohl důkladně projít historický archiv pevnosti ve Vincennes, uvádí, že z 36 909 zatčených komunardů bylo víc než dvě třetiny manuálních dělníků. Je však možné je oddělit od zaměstnanců a domácích sluhu, kteří se postavili na odpor proti versailleským?“

Ozbrojené bandy kapitálu v republikánské Francii-III."Pořádek" jménem Clemenceau

Dvacet let po Pařížské komuně poteče znovu krev dělníků. Tentokrát ve Fourmies (Nord) Na 1. máje 1891 střílejí do manifestantů, bok po boku policisté, četníci a vojáci 145. řadového pluku. Výsledkem je deset

mrtvých, z toho několik dětí, a mnoho zraněných. Následující 1. máje, i když méně krvavé, se dlouho odvíjejí ve znamení represí - násilné útoky četníků na venkově a policistů v Paříži jako například v roce 1893. Četná zatýkání a propouštění, která následují po oněch dnech ukazují, že síly pořádku a zaměstnavatelů mají zně.

Když se Georges Clemenceau stal ministrem vnitra, ihned si přisvojuje přezdívku „prvního poldy ve Francii“. Na 1. máje 1906 uvádí Paříž do stavu obležení poté, když tam od poloviny dubna soustředil asi 50 000 vojáků. Ihned za úsvitu proběhnu stovky preventivních zatčení. Na Náměstí republiky projíždějí kyrysníci na koních po boku policistů v civilu. Provokace policistů a soldatesky brzy vykonají své. V lidové čtvrti se vztyčují barikády. Jakoby pořádkové síly čekaly jen na tento signál. Policisté začínají mlátit nazdařbůh hlava nehlava kolem sebe a cílem jim jsou kolemjdoucí. Den skončil 800 zatčenými, z nichž 173 bylo zadrženo. Ranění zaplňují ve velkém počtu nemocnice. Rovněž zde měli být dva mrtví. „Propuštění v Chateau-deau vycházeli večer shrbení pod ranami policistů, kteří utvořili trestající špalír“. V oněch dobách, které někteří hodnotí jako „Krásné období“, stačilo, když šéf podniku ohlásil policejnímu komisaři dané čtvrti, že jeho dělníci stávkují nebo jednoduše že neuznávají jeho autoritu, a družstvo strážníků ihned nastoupilo se vztyčenými obuškami. Postavit se na odpor zaměstnavateli, to již znamenalo uvést veřejný pořádek v nebezpečí. Mezi jinými krvavými epizodami měl Clemenceau na svých aktivech četné střelby do dělníků: - 19. června 1907 - armáda střílí na vzbouřené vinaře v Narbonne. Výsledek? Pět mrtvých a asi dvacítko raněných. - 26. července 1907 - v Raon-L'Étape ve Vosges stávkující textiláci se octli čelem proti armádě. Tři mrtví a na třicet zraněných. - 2. června 1908 - v Draveil (Seine et Oise) stávkující dělníci, házejí na četníky, kteří je přišli vypudit, kameny. Uviděli dva své soudruhy zabité a deset dalších těžce zraněných. - 30. července 1908 - ve Villeneuve-Saint-Georges vypálí vojenská jednotka na stávkující i kolemjdoucí salvu, zatímco jízdní oddíly útočí šavlemi. Čtyři mrtví a mnoho zraněných. Je paradoxní, že republikánská ústava z roku 1875, laická škola Julesse Ferrayho, tiskové zákony, spolkovací právo, odluka církve od státu atd., pranic nezměnily na nevráživosti vykonavatelů spravedlnosti jsoucích u moci. Stačí jen připomenout jak republikánská vláda, když v Paříži 6. února 1934 před Poslaneckou sněmovnou rozdrtila fašistické vzbouřence, vrhla hned své policisty proti dělníkům manifestujícím 9. února na podporu demokratických institucí. Na dlažbě zůstalo šest mrtvých, zastrelených z bezprostřední blízkosti...

Ozbrojené bandy kapitálu v republikánské Francii-IV.-Od nemyslitelného k nepojmenovanému

Je nemožné sečíst všechny činy, které od února 1939 po Frankově vítězství, sehrála francouzská policie a četnictvo v roli táborových dozorců vůči španělským republikánům a bojovníkům mezinárodních brigád. Rovněž tak nelze zapomenout na osud vyhrazený německým antifašistům a židům, kteří do Francie uprchli před nacismem. Ti se v říjnu 1939 až v květnu 1940 octli v koncentračních táborech pod bdělým dohledem stejných služebníků pořádku, kteří internovaným stejně jako v táborech v Millcs po porážce francouzských armád vysvětlovali, že budou vydáni napospas nacistické péči.

Rychle bude následovat nejhanebnější epizoda francouzských pořádkových sil - jejich úlohy za nacistické okupace v severní zóně a v tzv. svobodné zóně - ve vichistické Francii. Během čtyř let se policisté, četníci, GMR a dokonce i celníci v mnoha případech bezpodmínečně oddávají do služeb Gestapa. Oněch asi 200 000 mužů naverbovaných často v době vlády Lidové fronty a málo dbalých úkolů, které tehdy byly po nich požadovány, se najednou dychtivě a bez jakýchkoliv skrupulí vrhá na hon židů, gaullistů, komunistů, svobodných zednářů apod. Málo záleží na tom, kdo velí, důležité je splnit posláním s maximálním zápalem. Po osvobození nebyla nikdy nastolena otázka soudit jak lidi, tak instituce, které se dali, od léta 1940 do léta 1944, na zločinné počínání. Po pravdě řečeno, generál de Gaulle po návratu do Francie dával přednost používat nadále tyto síly než síly vzešlé z oboje a z řad maquistů. Výpočet do sebe zapadal - jak u magistrátů, administrace prefektur tak i na úrovni vysokých veřejných funkcí, si byl muž z Londýna vědom, že tito lidé mu budou tím věrnější, čím více hanebně selhali během minulých čtyř let. Je třeba rovněž poznamenat skutečnost, že sice bylo asi 4 000 policistů v roce 1945, dočasně „vyřazeno“ ze služby - pro poněkud větší kolaboraci než měli ti ostatní - ale všichni tito funkcionáři byli na začátku roku 1950 policejním prefektem Baylotem zařazeni zpět do služby. Jelikož tito muži ztratili několik let, byla jim vypočtena a doplacena ušlá mzda. A rychlý služební postup - rychlejší než u jejich kolegů - je postavil současně do vedoucích sfér pařížské policie

Ozbrojené bandy kapitálu v republikánské Francii-V.Republikánská policie

I když ve zcela jiném měřítku, neunikla IV. Republika vzešlá z odboje, represivním snahám. Počínaje rokem 1945 byly vytvořeny republikánské bezpečnostní rotý (RS), které se proslavily neblahým způsobem. GMR utvářené podivným slepencem, z těch kteří sloužili pod Vichy a pod Gestapem a bojovníků FFI a FTP (FFI - Forces francaises de l'Intérieur, FTP - Francs-tircurs et partisans) vzešlých z maqui nebo z městské guerilly, byly CRS dokonalou ilustrací této krátké paměti. Ta se týkala celé Francie i nových autorit. Od konce 1947, tři roky po osvobození Francie z nacistického jha a režimu ve Vichy, členové CRS - noví vojáci pořádku, neváhají střílet na stávkující dělníky. A jsou další mrtví. Tři ve Valencii a jeden v Marseille, jakož i mnoho raněných.

Vzhledem k první velké vlně stávek od války, dala vláda, která byla ještě sestavená z politiků vzešlých z odboje, odhlasovat v Národním shromáždění zákon pracovně nazvaný "republikánská obrana". Výsledkem bylo,

že Jules Moch, ministr vnitra, dostal k dispozici 80 000 mužů, kteří byli pověřeni, aby „bděli nad respektováním svobodné práce.“ V téže době jedno parlamentní shromáždění, rovněž složené po většině z bývalých odbojářů, odhlasovalo texty, v nichž se projevovala vůle zpochybnit právo na stávkou (uznané ústavou z roku 1946), odborářské právo, osobní svobody, svobodu tisku. Staré třídní konflikty nabraly na síle a policie za takových okolností sloužila jako rozhodčí. V říjnu 1948 je uvedeno do pohybu významné stávkové hnutí horníků, které se rychle rozšířilo v oblasti Nord-Pas-de-Calais v povodí Loiry a na Jihovýchodě země. Republikánská moc vyslala okamžitě vojenskou jednotku, mobilní četnictvo a policisty ve velkém počtu do okolí dolů a do hornických kolonií. Celkem několik tisíc mužů bylo nasazeno proti těmto horníkům, kteří ještě před dvěma lety byli uváděni jako hrdinové práce. Tato opravdová armáda vyslaná proti „černým hubám“ měla k dispozici bojová vozidla, obrněné i pásové transportéry, rozhlasová vozidla, dopravní i průzkumná letadla. Byla to regulérní válka. V čele této represivní síly byl Jules Moch podpořený mladým Ravmondem Marelinem. V důsledku střetů, ke kterým muselo dojít, byli tři mrtví, četní zranění a tisíce zatčených. Když odborový vůdce amerických horníků John Levvis viděl tuto divokou represii, poznamenal: „Francouzská vláda raději do těl horníků posílá americké kulky, než aby dodala chleba do jejich zcvrkých žaludků.“ Dne 12. listopadu je víc než tisíc horníků zatčeno za narušení zákona o svobodě podnikání. Tři sta z nich bylo odsouzeno do vězení 1800 horníků jen v hornické pánvi Nord-Pas-de-Calais bylo následně propuštěno z práce. Sotva se rozptýlila vzpomínka na hrozná léta okupace, tak se rozhořel sociální dialog, ale jen pod ochranou obušků a pušek jednotek CRS. Není jisté možné srovnávat současné represe s tou, kterou zažili osmačtyřicátníci a Komunardi v minulém století. Vše ale bylo podobné jako v červnu 1848 a určitým způsobem i v květnu 1871. Členové pořádkových sil vzešli povětšinou z třídy pracujících a co navíc, někteří dokonce z odboje. V hloubi země zůstali stávkující let 1947 a 1948 osamoceni. Udržení pořádku bylo možné tedy zajistit bez přílišného společenského vření. Obyvatelstvo této země, když bylo osvobozeno od tíhy nacistické okupace, se vrátilo ke svému obvyklému netečnému, ne-li sobeckému postoji. Kdo se opovážil zakřičet svoje rozhořčení, když 8. května 1945 francouzské námořnictvo bombardovalo Setif a několik měst na východu Alžírsku? Když armáda a policie společně s přistěhovalci střílely na ulicích alžírské aktivisty? Kdo chtěl znát pravdu o desítkách tisíc alžírských mrtvých, kteří zůstali ležet na pudě dosud považované za francouzskou, zatímco spořádání občané se téhož dne radovali z porážky nacistického Německa? Následovala válka v Indočíně. Bylo třeba dát Vietnamcům na srozuměnou, že demokratické svobody byly vyhrazeny jen Francouzům ve Francii. A v roce 1947 následovala krvavá represe na Madagaskaru.

Když mohla v letech 1947 a 1948 zahájit policie palbu do francouzských pracujících, tak samozřejmě nepociťovala žádnou potíže při střílení na alžírské dělníky, kteří měli tu odvahu připojit se k průvodu 14. července 1953 spolu s pařížany. „Zajisté to není poprvé, kdy jsou Alžírčané zabíjeni při manifestacích, ale nikdy se to ještě nestalo tak otevřeně, uprostřed samotné Paříže.“ Rychle se začíná rozvíjet spirála nových koloniálních válek. Alžírská jako by se obyvatelstva vůbec netýkala. Francouzi snili především o svém vlastním blahobytu. A tak bylo možné alžírský konflikt, od podzimu 1954 cudně nazvat operací za udržení pořádku. Operací „na klíč“. Se stovkami tisíc mrtvých. Byla to předzvěst zhroutení IV. Republiky zrozené z boje proti režimu ve Vichy a proti nacistickým okupantům

Ozbrojené bandy kapitálu v republikánské Francii VI.-V.republika Policejní společnost

Po 13. květnu 1958 se zdálo být zřejmým, že francouzská společnost je v duchovní shodě s autory násilného převratu v Alžírsku, který vynesl de Gaulla k moci. Když se opět stal ministrem vnitra Jules Moch, nebyl již idolem policistů, kteří měli oči upřené na události v Alžírsku: „Policie? Věděl již od 13. května, že s ní nelze počítat. Onoho večera, když vyšel z Bourbonnského paláce, viděl defilovat policisty a inspektory jak vypískali poslance. Slyšel zajisté též výkřiky „Smrt židům“. Oněch 20 000 městských strážníků v Paříži je povětšinou získáno hnutím komisaře Didesce pro autoritářský režim.

Záhy, po příchodu de Gaulla k moci, nebylo vhodné dovolávat se základních práv člověka, tím spíše práv Alžírčanů. Od podzimu 1960 jsou první velké manifestace za nezávislost Alžírsku hrubě potlačeny. Snadněji vykonávají statisíce mladých Francouzů svou vojenskou službu v alžírském pohoří Aurès, kde je jejich důstojníci učí, jak rozbíjet ony „kmeny říkavníků“ necitlivě na civilizaci. Aby se lépe zkontrolily bojovné rozmary Alžírčanů ve Francii, rozhodl se policejní prefekt Papon zavést, počínaje 5. říjnem 1961, zákaz nočního vycházení Alžírčanů, tím krutě trestal tuto, již tak oslabenou, populaci. Byla to dobře promyšlená provokace. A vskutku od 1. ledna do 31. srpna 1961 bylo zabito více než 450 Alžírčanů. Ve skutečnosti byli chladnokrevně zavražděni. V takovémto klimatu musel zákaz vycházení jen vyvolat odvetu. 17. října 1961 odpovědní činitelé francouzské federace Fronty Národního osvobození (FLNA) vyzývají Alžírčany k mírové manifestaci v Paříži. Během tohoto večera, tváří v tvář desítkám tisíc svátečně oblečených Alžírčanů, kteří přišli „důstojně“ protestovat proti podlému rozhodnutí, se policie odvážala s vražednou divokostí. Dvanáct tisíc osob bylo zatčeno a namačkáno na sportovním parku Porte de Versailles, dále v prostoru Veletržního paláce uprostřed seřadovacího nádraží ve Vincennes, ale i na samotném dvoře policejní prefektury, kde se zabíjí pod samotným dohledem prefekta Papona. V ulicích Paříže dochází k honu na Araby a z mostů jsou do mrazivého chladu noci, shazovány desítky Alžírčanů do Seiny. Tento masakr popřený prefektem Paponem a ministrem vnitra Rogerem Freyem před městským a parlamentním shromážděním, je ale zřejmý a neoddiskutovatelný. 1GS provedla průzkum a dala diskrétně na vědomí, že bylo 140 mrtvých. Ze své strany Francouzská federace FLN uvádí víc než 250 mrtvých a asi 400 zmizelých. Tato represe vešla sotva ve známost pařížského obyvatelstva, protože značný počet médií o těchto jatkách pomlčel. Naštěstí jsou vzácní svědci, kteří se odvážíli připomenout tuto událost. Odvážný fotograf Eic Kagan, brázdí Paříž v průběhu této pekelné noci a poskytuje nakonec nemilosrdné dokumenty, které tisk s výjimkou Liberation, Humanité-France-Observateur a

Témoignage Chrétien, nepoužije. Zapomnění udělá své, a veřejné mínění si uchová v paměti jen smrt osmi komunistických aktivistů zavražděných při manifestaci dne 8. února 1962 v metru Charonne. Všichni to byli Francouzi, to je pravda. Policejní stát. V Páté Republice se vyvíjí zcela přirozeně policie souběžně se SAC, kde ničemově navštěvují muže z gaullistických služeb. Můžeme vidět v neblahé aféře Ben Bárka v roce 1965, jak aktivní činovnici SDEC pracují v partnerství s muži z prostředí, jako kdyby šlo o dávný zvyk. Ve stínu těchto ničemů se nacházeli bývalí členové Carlingue (francouzské Gestapo), a dokonce prefekt Papon, který jako i jiní „kryl“ tuto ohavnou operaci. Je to opravdu v květnu a v červnu 1968, kdy francouzská policie a četnictvo rozvinou naplno svůj talent. Již 3. května 1968, po vstupu CRS na Sorbonu, se pořádkové síly rozruží a napadnou studenty, jako by šlo o opravdové nepřátele. Během šesti týdnů v průběhu manifestací jsou tisíce Pařížanů bez milosti zmláceni obuškou a napadeni bojovým plynem. V mnoha dalších městech tomu není jinak. Kdo muže dnes vědět, kolik z nich utrpělo následky, z nichž se nikdy zcela nedostali. Policie mlátila obuškou na ulicích, tloukla hochy i dívky upadlé na zem, mlátila obuškou a mučila. Často i na policejních komisařstvích. To byla válka. Od června 1968 do března 1974 žije Francie pod vrchním velením Raymonda Marcellinaje v téměř trvalém stavu obležení. Během tohoto období se opravdové středisko moci nachází na ministerstvu vnitra. Vše, co představují aktivní síly Francie za lidská práva, je podezříváno z protistátního odporu a násilně, s co největší přísností, potlačeno. Nelze již psát, veřejně se vyjadřovat, publikovat, natáčet filmy, hrát divadelní kusy nebo dokonce často i malovat bez ostražitě kontroly Raymonda Marcellina. Policie a v jejích službách pracující spravedlnost, reagují na sebemenší zahlučením v lyceích i na Universitách. Francie je ve velkém nebezpečí že se stane policejním státem. Policejní stát všechny sleduje i při sebemenším pohybu. Francie je jednou z demokratických zemí, kde jsou nepočtenější pořádkové síly. Má k dispozici: - víc než 120 000 policistů (ministerstvo vnitra), z nichž asi 18 000 jsou členy CRS - 95 000 četníků z nichž asi 15 000 mobilních četníků (ministerstvo armády) - 20 000 celníků (ministerstvo financí), kteří se příležitostně chovají jako CRS nebo mobilní četníci. Je třeba přidat k těmto klasickým pořádkovým službám 12 000 obecních policistů. Ve velkých městech jako Paříž působí stovky kontrolorů dopravy obecně velmi represivním způsobem za pomoci mužů ze Skupiny ochrany a bezpečnosti sítě (GPRS) vybavených obuškou a slzotvorným plynem. Dále nelze zapomenout, že jsou zde soukromé hlídačské společnosti často ve spojení s policií, hlídači nemovitostí a četní policejní agenti ať již placení nebo dobrovolní, jejichž počet nelze vyjádřit. Za několik let, se zmizením povinných odvodů do armády, bude mít státní moc v rukou profesionální armádu asi o 250 000 mužích, připravenou vykonat libovolné represivní posláním. A tak ještě jednou. Francie není policejním státem, dosud ne, ale francouzská společnost je citlivější na čistotu ideologií, než na četná porušování lidských práv. Aniž bychom činili narážku na schopnosti policie - potlačovat, je třeba také konstatovat nevyváženost v náboru policistů a výchově policejních funkcionářů. Rovněž kritéria výběru, jež jsou uplatňována, jsou nespolehlivá. Je tedy jisté, že již nejméně patnáct let je výběr prováděn mezi těmi, kteří se obávají nezaměstnanosti, a jsou ochotni potlačovat své současníky. Až do roku 1950 trvala výchova policisty méně než měsíc a úroveň náboru se nacházela na úrovni školního vysvědčení. Policie nebyla příliš hrubá mimo represivních posláním. Dnes trvá policejní škola jeden rok a noví policisté, všichni na úrovni maturity nebyli nikdy tak rasističtí, tak zaměřeni na sex a násilní. Policista se změnil ve vykonavatele spravedlnosti, což není jeho funkce, ale Spravedlnost je dobrou matkou úchylných policistů...

Maurice Rajsfus

Maurice Rejsfutsje autorem dvaceti dvou knih hlavně věnovaných represivním systémům. Poslední vydané tituly: Mai 68, souš les pověs, la répression (Le Cherche midi éditeur, 1998) a En gros et en détail Le Pen au quotidien (Paris-Médierranée, 1998)

Je předsedou observatoře veřejných svobod, která publikuje měsíční zpravodaj Quefatí la police"

Je jedním ze zakladatelů sítě Ras l 'Front

První světová válka-1.předehra

Dvě francouzské obce. Jedna je zvláštní tím, že jako jediná, nevztyčila na svém hlavním náměstí památník mrtvým z války 1914-1918. Všechny jejích 15 zmobilizovaných mužů se vrátilo z fronty živých. Druhou obcí je Gentioux la Creuse, která sice má památník mrtvým, ale ten nebyl nikdy oficiální odhalen. Představuje totiž žáka, který ukazuje prstem na nápis „Zlořečená budiž válka!". Všechny ostatní francouzské obce mají své památníky mrtvým. Svědectví, které lépe než strohé cifry vyjevuje rozsah masakru. V této souvislosti existuje také deska věnovaná mrtvým z války 1914-1918 v hale radnice v Bezons. Nese nápis: „Válku válce, nenávisť nenávisť". Žádná francouzská obec až na jedinou výjimku neunikla těmto obrovským jatčám. Ze 7,8 milionu zmobilizovaných mužů, což představuje asi 30 % francouzského aktivního obyvatelstva, během více než čtyřleté války, padlo na bitevních polích 1.4 milionu mrtvých. Domů se vrátilo více než jeden milion invalidů

PRVNÍ SVĚTOVÁ VÁLKA

11 500 MRTVÝCH A 13 000 RANĚNÝCH DENNĚ BĚHEM TŘÍAPŮL ROKU

„Je to tango radostných vojáků
veselých vítězů odevšad a odjinud.
Je to tango slavných válečných paličů.
Je to tango všech hrobařů.
Boris Vtan

„Máj plukovníku, to, co bych ctitel
udělat, je válka 1914-18".
Georges Brassens
„Ozbrojme se a odchod!"
Anonym

VLIV VOJENSKO-PRUMYSLOVÉHO LOBBY, MEZINÁRODNÍ KARTEL STŘELNÉHO PRACHU

Počínaje rokem 1904 se navzájem střetávají antagonismy, jitrí se národní vášně, množí a prohlubují krize ať již kvůli Maroku nebo kvůli Balkánu. Až do roku 1914. kdy atentát v Sarajevu rozpoutá obávanou katastrofu, evropskou válku Všeobecná situace a rovnováha sil se najednou v Evropě mění. Nejen francouzsko-anglickou dohodou, ale i porážkami, které v téže době utrpělo Rusko (1904-1905) na Dálném východě. Vilém II. a jeho kancléř Billov se pokoušeli vyzískat z oslabení Ruska. aby se narušila dohoda.

OTÁZKA MAROKA VYVOLÁVÁ PRUDKÝ FRANCOUZSKO-NĚMECKÝ KONFLIKT

(1905-1906)

Přes neustálý rozvoj německé síly, byl Vilém II. podobně jako Bismarck, pronásledován obavami z obklíčení. Dohoda Francie a Anglie zdvojená spojenectvím s Ruskem, dohodami s Itálií a Španělskem se mu pro plánované projekty německé expanze, zdály nebezpečné. Pod nátlakem svých poradců Bulowa a Holsteina podniká velkou diplomatickou ofenzívu se zaměřením na Francii ale i na Rusko. Na Francii Německo vykonávalo hrubý nátlak bojovného charakteru, když se postavilo proti její marocké politice. Projev císaře v Tangeru, pak demise Delcassého vyvolaly ve francouzském mínění účinek nové Fachody, symbolu národního ponížení. Vilém II. pronášel přátelské řeči k carovi roztrpčenému porážkou a revolucí. Přivedl jej takto k rozhovoru v Bjorkoe, kde byl podepsán tajný pakt německo-ruského spojenectví, předehra k velké kontinentální lize, kde by v čele bylo Německo. Tato politika nedávala výsledky, s nimiž se mohlo zodpovědně počítat. Pakt z Bjornke, neslučitelný s francouzským spojenectvím zůstal mrtvou literou. Konference v Algécirasu (1906) svolaná na žádost Německa, aby se vyřídila marocká otázka, odmítla většinu německých návrhů a svěřila střežení marockých přístavu Francii a Španělsku. Srdečná dohoda sice zdaleka nebyla zrušena, ale měla menší rozsah a mimoto se rozšířila pole, kdy Anglie a Rusko vyřídily dohodou z roku 1907 všechny své asijské spory - v Trojdohodu. V Německu rosily obavy z obklíčení. Evropská atmosféra se stávala bouřlivou. Druhá mírová konference v Haagu (1907) neuspěla v přibrzdění závodu ve zbrojení na moři ani na souši.

První světová válka-2.předehra

(1908-1909): Otázky politické nebo národnostní, které vyvstávaly na Balkáně nebo ve střední Evropě byly ještě závažnější než koloniální spory, v sázce totiž byla existence tureckého impéria, existence samotného Rakousko-Uherska a v důsledku toho i základy evropské rovnováhy. Z těchto otázek byla nejzávažnější otázka Makedonie. Provincie, jež zůstala tureckou, ale se smíšeným obyvatelstvem. Po ní dychtilo Bulharsko. Řecko i Srbsko. Dále otázka Bosny. Turecké provincie spravované Rakušany, ale obydlené Srby. Zde se začal šířit srbsky nacionalismus. Dále otázka úžin - Bosporu a Dardanel, které Rusko uzavřené v Černém moři chtělo otevřít pro svou válečnou flotilu. Po neúspěchu na Dálném východě se ruská politika pod vedením ministra Isvolského vrátila ke svým tradičním záměrům na Balkáně.

V roce 1908 tedy vypukla balkánská krize vyvolaná tureckou revolucí Mladá národní turecká strana se zmocnila vlády a přinutila Abdul-Mamida, aby přijal ústavu. (Sultán ve snaze opět se zmocnit moci byl následujícího roku odstraněn.) Aby se učinila přítrž jugoslávské agitaci, nadekretovalo Rakousko, řízené odvážným ministrem Acrcnthalcm, anexi Bosny-Hercegoviny. Rovněž Bulharsko využilo krize a prohlásilo se nezávislým. Co se týká Isvolského. přes veškeré jeho úsilí, se mu nepodařilo získat od velmoci otevření úžin. Anexe Bosny - porušení statutu stanoveného v Berlíně v roce 1878 - měla za následek evropskou krizi. Málem vypukla válka mezi Rakouskem a Srbskem, jehož národní snahy byly zaměřeny na anektované provincie. Rusko nespokojené se svým neúspěchem, podporovalo Srby až do dne, kdy hrozící intervence Německa je přinutila ustoupit, stejné jako Srbsko, a uznal daný stav (1909). Nic se nezdálo odolat německé síle.

ABY SE FRANCIE MOHLA USADIT V MAROKU, MUSELA POSTOUPIT ČÁST KONGA

(1911)

Po nových incidentech v Maroku, zásluhou Němců, kteří dezertovali z Cizinecké legie, uzavřelo Německo s Francií v roce 1909 ekonomickou dohodu. Tato dohoda ale fungovala špatně. Kdvž francouzské oddíly, aby uvolnily sultána a Evropany z obklíčení povstalců, vstoupily do Fezu (1911). Německo to prohlásilo za porušení statutu z Algécirasu a aby získalo odškodnění, vyslalo válečnou loď do Agadiru (jižní pobřeží Maroka). Narazilo tentokrát na aktivní odpor. Anglie vyslovila svůj nesouhlas s jakoukoliv přítomností Německa v Maroku. Francouzská vláda (Caillaux) ale byla stoupencem mírného řešení. Francouzsko-německá vyjednávání i když přerušované válečným povykem, dospěla k dohodě - výměnou za uvolnění Maroka, postoupila Francie Německu část francouzského Konga (1911). Místo aby dospěla k uklidnění, vyvolala tato dohoda další rozjitření vášní a

francouzsko-německé rozpory se prohloubily. Německo, aby zneklidnilo své protivníky, zvýšilo tempo vyzbrojování. Francie po mnoha otřesech již nechtěla podléhat zastrašování. Ministr Poincaré, stoupenec politiky pevné ruky, upevnil novými dohodami vazby Francie s Ruskem a Anglií (1912).

Z MAROKA SE KRIZE ROZŠÍŘILA DO TRIPOLISU A PAK NA BALKÁN

(1911-1913)

V letech 1911 až 1914 se krize střídaly a Evropa jakoby zachycená do fatálního soukolí se slepě řítí do katastrofy.

Usazení Francie a Španělska v Maroku mělo okamžitě za následek usazení Itálie v Tripolisku (1911). Ale tripoliská výprava vyvolala italsko-tureckou válku (1911-1912). V jejím průběhu Italové obsadili Rhodos a souostroví Dodekanesos. Z jedné strany vyvolala italsko-turecká válka v podstatě válku na Balkáně. Pod záštitou Ruska se vytvořilo balkánské seskupení –Srbsko, Bulharsko, Řecko a Černá hora. Oslabené Turecko bylo napadáno touto koalicí a všude bylo poráženo. Bulhaři se zastavili až 30 km od Konstantinopole před liniemi v Tchataldja (1912). Zhroucení Turecka, oživilo nakonec všechny evropské i balkánské rivály. Rakousko, pán Bosny, nechtělo za žádnou cenu Velké Srbsko, kam to značné táhlo jeho srbské poddané. Aby oddálilo Srbsko od Jaderského moře. dalo vzniknout knížectví Albánskému. Na druhé straně rozdělení Makedonie dalo vzniknout další balkánské válce (1913). Bulhaři se náhlým útokem pokusili rozdrtit Srby. Neuspěli však a byli sami poraženi koalicí Srbsko-Řecko-Rumunsko. Bukurešťská smlouva dala Silistru Rumunsku. Soluň Řecku, Monastir s velkou částí Makedonie Srbům. Turci si uchovali v Evropě jen Cařihrad a Adrinopol. Tato pacifikace nebyla trvalá. Mezi rakouskou politikou a srbskými národními požadavky nebyla možná žádná dohoda. Vztahy Ruska s Rakouskem a Německem se stále zhoršovaly. Všechny velmoci byly zneklidněny a znásobovaly své zbrojení (vojenské zákony z roku 1913 v Německu a ve Francii). Dospělo se do bodu, kdy každá z protichůdných skupin, majíc důvěru ve své síly, byla rozhodnuta neustoupit před druhou

První světová válka-3.Začátek a souvislosti

Dne 28 června 1914 byl v Bosenském Sarajevu zavražděn arcivévoda, dědic rakouského trůnu i se svou manželkou. Vrahem byl sice Bosňák, ale atentát byl připraven v Bělehradě. Později se ukázalo, že v čele komplotu stál důstojník ze srbského štábu. Plukovník Dimitrijevič, vůdce jedné mocné tajné společnosti zvané Černá ruka. Rakousko bylo již dlouho netrpělivé napadnout Srbsko, ale bylo zdržováno Německem. Tentokrát, ale získalo jeho podporu. Při tajných jednáních v Postupimi (5-6. července), i ve Vídni (7. července), bylo zvažováno a přijato riziko evropské války.

PO ATENTÁTU V SARAJEVU VYVOLÁ RAKOUSKO-SRBSKÁ VÁLKA RUSKOU INTERVENCI A VŠEOBECNOU VÁLKU

Je pravda, že Vilém II považoval válku za málo pravděpodobnou. Počítal, že car by nepodpořil kralovrahy a také s neutralitou Anglie. s níž se chystal uzavřít koloniální dohodu. Náhle, 23. července, Rakousko předložilo Srbsku ultimátum, jehož požadavky byly záměrně nepřijatelné. Přes velmi smířlivou odpověď (a výzvu k arbitráži) došlo 25. července k přerušení styků mezi Rakouskem a Srbskem a 28. července k vyhlášení války Srbsku. Ale již lokalizace konfliktu požadovaná Německem se ukázala nemožnou. Rusko rozhodnuté nenechat Srbsko rozdrtit, začalo vlastní vojenské přípravy. Marně mírumilovná anglická vláda opakovala své nabídky na zprostředkování urovnání. Německo je nejdříve odmítlo a připojilo se k nim, až se mu začala anglická neutralita zdát pochybnou (29.-30. července). Příliš pozdě. Rakouská nesmiřitelnost uváděla v činnost vojenské štáby netrpělivé jednat. Rusko se rozhodlo dne 29. července pro částečnou mobilizaci, 30. července pak pro mobilizaci všeobecnou. Německo odpovědělo dvojitým ultimátem - Rusku a Francii. Po něm následovalo 1. srpna vypovězení války Rusku a 3. srpna vypovězení války Francii. Sotva konflikt začal, rozložil se Trojspolek. Zatímco Trojdohoda se upevnila. Itálie se dovolávala čistě obranného charakteru Trojspolku, aby zůstala neutrální. Anglická vláda velmi rozporná a váhající se zavázala zpočátku jen bránit francouzské pobřeží La Manche (2. srpen). Porušení belgické neutrality německými oddíly ji pohnulo k tomu, že přerušila styky s Německem (4. srpna) a náležitě se zapojila „Nic než cár papíru!“ zvolal německý kancléř Bethman-Hollweg. (To byla narážka na smlouvy, které zaručovaly belgickou neutralitu.) Souběžně s velkými politicko-vojenskými manévry se neopomenul zorganizovat ani velký evropský průmysl. Dal tím podporu svým vládám a národům zdůvodnění pro své rozšíření. Tady nacionalismus a patriotismus neplatí. Tady se bere v úvahu jedině co cinká v zásuvce pokladny. Tak je zorganizována opravdová internacionála, která šíří své rozvětvení do všech budoucích válčících zemí.

Postačí dva příklady:

Mezinárodní organizace výrobců strefného prachu, výbušnin a munice:

- trust Nobel (Velká Británie)

filiálky: Anglie 7 Německo 5 Japonsko 1

- Rhein-Siegener (Německo) 3 továrny

- Továrna na stříelný prach Kóln Hottweiler (Německo)
- Různé německé zbrojní a muniční továrny
- Societo francaise de la dynamite (Francie)
- Societě generale pour la fabrication de la dynamite (Francie)
- Societě franco-russe de dynamite (Francie)

Hutnický průmysl:

UNITED HARVEY STEEL COMPANY

(Mnohonárodní hutnická společnost)

- Vickers & Armstrong (Velká Británie)
- Krupp & Stumm (Německo)
- Schneider-Le Creusot (Francie)
- Societ, degli alti forni Fondiere Acciane di Terni (Itálie)

Účasti prostřednictvím Kruppa a Schneidera s podílem na

- Škoda Plzeň (Rakousko)
- Putilov (Rusko, doplňková účast Vosse)

Obchodní dohody na omezení konkurence

- Le Creusol - Krupp
- Armstrong - Krupp

Prokazatelné udržují vazby s výrobcí zbraní a 10 obzvlášť:

Deutsche Waffen-und Munitionsfabriken v Berlíně
Waffenfabrik (továrna na zbraně)
Ateliers de Doellingen

pobočky:

1) Německo

Mauser: 1 985 000 M

Duren (hutnictví): 1 000 000 M

2) Belgie

Fabrique nationale d'armes de guerre d'Herstal 3 000 000 akcií

3) Francie

Societo francaise pour la fabrication de roulements, billes (Francouzská společnost na výrobu kuličkových ložisek): veškerý kapitál

FINANČNÍ SITUACE DVOU HLAVNÍCH VÁLČÍČÍCH ZEMÍ V ROCE 1914

Německo Francie

Počet obyvatel 67 milionů 39,6 milionu

Národní jmění 400 miliard 325 miliard

Národní důchod 52,5 miliard 36,5 miliard

Průměrné národní jmění na hlavu 5 970 F 8 207 F

Průměrný národní důchod na hlavu 783 F 946 F

Výroba v roce 1914 (v milionech tun)

	Uhlí.....	Ocel.....
Německo.....	191.....	18.....
Rakousko-Uhersko.....	15.....	5.....
Francie.....	41.....	4.....
Rusko.....	35.....	4.....
Velká Británie.....	292.....	9.....

Díky těmto dvěma mezinárodním spojenectvím, které jsou jen nejzřejmějším příkladem, které byly hojně využívány vojenskými zásobovací i dodavateli a napodobován konstruktéry vozidel, výrobci oděvů atd. se válka projevila jako výtečný obchod pro velký mezinárodní průmysl. Ten také využil svého vlivu k tomu, aby trvala co nejdéle. K těmto rozdmýchával - pomoci tisku, který jím byl otevřeně nebo skrytě financován - nacionalistické vášně.

První světová válka-4.Velká Jatka

Evropská válka nabyla rozměru ohromného kataklysmatu Rozšířila se na celý svět. Ve Francii ale musela německá síla nakonec kapitulovat. Koalice centrálních mocností, podpořená v říjnu 1914 i Tureckem, se zdála být méně významná než koalice, která zahrnovala Francii, ruskou a britskou říši, Belgii. Srbsko a dokonce i Japonsko. Ale Anglie měla jen malou armádu a ruská armáda, ač velmi početná, byla nevalně organizovaná. Vše záviselo na odolnosti Francie, a s čím se postaví mocné německé armádě

NĚMECKO SE POKOUŠÍ UMOŘIT FRANCII A TĚMĚŘ SE MU TO PODAŘILO

Německo mělo v plánu vrhnout se na Francii s téměř všemi svými silami. Rychle ji vyřadit z boje a pak se obrátit proti Rusku. Nedisponovalo jednoznačnou převahou jako v roce 1870, ale počítalo s převahou své techniky, se svými záložními útvary, s těžkým polním dělostřelectvem, s obléhacími děly (420) a v neposlední řadě i s momentem překvapení. Ten měl vytvořit jeho manévr přes Belgii. Francouzská armáda měla lepší vybavení v lehkém dělostřelectvu (75), ale chybělo jí téměř úplně těžké dělostřelectvo. Francouzští pěšáci v červených kalhotách představovali snadný cíl. Do krajnosti byli cvičeni v troufalé taktice útoku na bajonety. První velká bitva zvaná bitva hranic se konala od 20. do 23. srpna. Oba protivníci nastoupili do ofenzívy. Německý štáb, jemuž velel Moltke, chtěl obejít východní opevnění a obchvátit levé křídlo francouzské armády. Za tím účelem prorazil opevněný tábor u Lutychu a vrhl svou 5. armádu na 7. belgickou. Francouzský štáb, jemuž velel Joffre, chtěl rozložit nepřátelský manévr zdrcujícím útokem v Lotrinsku a v Ardenách. Ale francouzská nepřipravená ofenzíva, navíc ukvapeně podniknutá v obtížném terénu, byla v Morhange v Lotrinsku (20. srpna) a v Ardenách (22. srpna) odražena. Levé francouzsko-anglické křídlo napadnuté u Charleroi a Monsu a ohrožené obklíčením se z něho vymanilo a 23. srpna ustoupilo. Německé vítězství mělo za následek ztrátu Belgie a invazi do Francie. Němci obávající se partyzánů podnikli krutá represivní opatření (vyplenili Lovaně a Dinant).

NĚMECKÝ PLÁN ZTROSKOTÁ NA MARNĚ A PAK NA YSERE

Nicméně zamýšlený cíl - zničení francouzských sil - nebyl dosažen. Rychlým postupem se Němci snažili obklíčit křídla protivníka nebo jej přitlačit ke švýcarské hranici. Ale v Lotrinsku již 29. srpna narazili na odpor. Ostatní francouzské armády se takticky stáhly až do dne, kdy ukvapený postup pravého německého (von Kluckova) křídla, poskytl guvernér Paříže Gallienimu příležitost k bočnímu útoku (5. září). Na výzvu Joffreho nastoupili všechny francouzské armády i Angličané 6. září do ofenzívy. Po několikadenních bojích Němci ohrožení tím, že jim bude prolomeno pravé křídlo a rozděleno na dvě části, ustoupili až k Aisne, kde se zakopali. Vítězství na Marně mělo za účinek nejen ústup Němců, ale i zhroucení jejich počátečního plánu. Rovněž mělo velký morální dopad a vrátilo Francii sebedůvěru. Ve snaze se vzájemně obklíčit ze západní strany skončili tyto dva protivníci tím, že rozšířili své linie až k moři. Když Němci obsadili 9. října Antverpy, snažili se znovu o rozhodný úder s cílem zmocnit se Calais. Všechny jejich útoky ale byly, spojenými silami danými v říjnu a listopadu pod Fochovo velení, před Yprou a Yserou odraženy. A tak proti očekávání, skončilo válečné tažení roku 1914 na západě, bez rozhodného výsledku. Tak tomu bylo i na všech ostatních frontách. Na východě Rusové, kteří vnikli do východního Pruska, aby odlehčili Francii, utrpěli 29. srpna porážku u Tannenbergu, ale porazili Rakušany u Lvova a v Haliči (září). Došlo ke krvavým bezvýsledným bitvám v Polsku kolem Varšavy (listopad-prosinec). Na moři se Němci neodvážili riskovat velké námořní bitvy. Omezili se na loupežnou válku a pak na podmorskou válku Nakonec nemohli zabránit spojencům, aby dobyli jejich kolonie. Spojenectví s Tureckem jim dovolilo ukrýt se do úžin a ohrožovat Egypt

První světová válka-5.Válka zákopová

Přibližně stejně vyčerpané se armády zastavují proti sobě v improvizovaných zákopech, které tvořily souvislou linii dlouhou 780 kilometrů. Od Severního moře až ke švýcarské hranici. A tak se válka změnila ve válku zákopovou. Na obou stranách se pracovalo na neustálém posilování obrany sítě ostnatého drátu, kryty vyhloubené v zemi a vybetonované, sled linií do hloubky, palebné přehrad, krytí boku kulometry apod. Na trh i do praxe se uvedly zbraně, které vyhovovaly boji z blízka granáty a vrhače bomb, obranné zbraně opuštěné od středověku, ocelové přilby.

Zároveň se na obou stranách pracovalo na zdokonalování útočných prostředků k prolomení linií protivníka. Především těžké dělostřelectvo a letectvo se rozvíjely v kolosálních rozměrech. Usilovně se přemýšlelo o nových

a nových zbraních schopných vytvořit zdrcující účinek momentu překvapení. Němci začali používat v roce 1915 zápalné kapaliny a dusivé plyny. Francouzi a Angličané konstruovali od roku 1916 útočná vozidla neboli tanky namontované na ocelových housenkových pásech. Aby se vyrobil všechen tenlo ohromný válečný materiál, bylo nutné rozšířit válečný průmysl. Válka postupně nabývala vědecký a průmyslový charakter. Pak se stala též válkou hospodářskou. Anglie, vládkyně moří, zablokovala německé přístavy a narušovala zásobování Německa (především potravinami) Německo na to odpovědělo, ponorkovou blokadou (např. torpédování velkého anglického poštovního parníku Lusitania dne 7. května 1915, kde bylo víc než 1100 obětí).

VÁLKA POKRAČUJE V LETECH 1915 A 1916 BEZ ROZHODNÝCH VÝSLEDKŮ

Rok od roku se válka prodlužovala, rozšiřovala, nabývala na intenzitě, aniž by dospěla k rozhodnějším výsledkům než na svém počátku v roce 1914. Spojenci měli převahu vojáků, ale vzhledem k chybějící přípravě, metodě a především jednotnému velení nedokázali z toho hned od počátku vytěžit výhodu. (Anglie např. zavedla povinnou vojenskou službu až v roce 1916.) Rok 1915 byl poznamenán vstupem Itálie do války proti Rakousku. Bulharska proti Srbsku a spojencům. Byl to rok především orientálních zvratů. Zatímco Anglo-Francouzi neuspěli ve svých snahách napadnout Dardanely od moře a ze země. Rakušáci a Němci uspěli v prolomení ruské fronty u Haliče. Odrazili ruské armády a obsadili Polsko, Litvu a Kuronsko. Pak, posílení Bulhary, rozdrtili srbskou armádu a dobyli Srbsko (říjen-prosinec). Výprava spojenecké armády na pomoc Srbsku se vylodila v Soluni příliš pozdě. Přes odpor krále Konstantina tam ale zůstala a sjednotila zbytky srbské armády. Na západní frontě skončily četné francouzské ofenzívy (Vauquois, les Epargnes, bitvy v Champagni a u Artois) jen zdecimováním stavu armád (400 000 mužů zabitých nebo zajatých). Italská armáda se ustálila na linii u Trisonza na cestě do Terstu. Rok 1916 byl poznamenán vstupem Portugalska a Rumunska do války po boku spojenců. Byl to především rok Verdunu, největší bitvy svým trváním a urputností. Vycházející bitvy z svých plánů z roku 1914 se Němci (Falkenhayn) snažili zasadit rozhodující úder svému hlavnímu protivníkovi - francouzské armádě. Zaútočili před Verdunem (21. února), ale jejich zuřivé úsilí trvajících pět měsíců narazilo na urputný odpor Francouzů, jimž velel generál Pétain. Vojenská převaha jakoby přecházela na spojence, kteří ze své síry zahájili ofenzívu na Sommě a v Haliči. Německo jsoucí v úzkých předalo vrchní velení vítězi nad Rusy, Hindenburgovi a jeho pobočníkovi Ludendorffovi. Těm se podařilo zastavit spojeneckou ofenzívu a dobýt téměř celé Rumunsko. Na moři se 31. května 1916 střetla anglická a německá flotila ve velké bitvě u Jutlandu, ale s nerozhodným výsledkem.

První světová válka-6.Ruská revoluce

Přes své výboje bylo Německo vyčerpáno blokadou. Aby vnutilo spojencům mír, uteklo se k zoufalým prostředkům, jako byla do krajnosti vedená podmořská válka (leden 1917). Nová podmořská válka, zbavující neutrální země práva na volnou plavbu po moři, měla téměř okamžitý účinek - Spojené státy vstoupily 6. dubna 1917 na výzvu prezidenta Wilsona do války proti Německu. Spojené státy severoamerické měly ale jen malou armádu a jejich intervence v Evropě se zdála obtížná, ne-li nemožná.

PODMOŘSKÁ VÁLKA A RUSKÁ REVOLUCE OHROŽÍ VĚC SPOJENCŮ

1917

Ostatně Německo se vidělo zachráněno ruskou revolucí. Špatné vedení války vedlo k diskreditaci carismu. 11. března 1917 vypukla náhle v Rusku revoluce a car Mikuláš II. byl donucen 15. března abdikovat. Ruská revoluce brzy nabyla charakter revoluce sociální. S podporou sovětů, výborů delegátů dělníků a vojáků, se bolševici chopili 7. listopadu moci. Celá východní Evropa byla ponořena do anarchie. Poté když marně navrhovali bolševici všeobecné příměří, uzavřeli s Německem příměří v Brest-Litevsku (prosinec) a zahájili jednání o míru. Německo zřejmě na východě vyhrálo. Na západě se německá armáda nejprve držela v defenzívě a pak, pod vedením Hindenburga, si pozice upevnila. Na nich se rozvinula nová francouzská ofenzíva, která byla troufalejší než ty předchozí. (Bitva u Aisne, 16 dubna.) S jednotkami přivedenými z východu mohli Rakušáci a Němci prolomit italskou frontu u Caporetto (říjen) a vniknout do Venecie až po Piavu. U všech válčících stran se projevují známky únavy. (Tajná jednání, vzpoury, poraženectví.) Ale ve Francii příchod Clémenceaua k moci oživil energii a skoncoval s politikou kompromisů. Nový velitel armády Pétain dovedl vyvolat důvěru a zabránit zbytečnému zabíjení.

VELKÁ BITVA FRANCIE KONČÍ PORÁŽKOU NĚMECKA

1918

V březnu 1918 vnutilo Německo Rusku smlouvy z Brest-Litevska a z Bukuresti Rumunsku. A pak potřeť se rozhodlo soustředit všechny své živé síly na západ a napadnout spojence rozhodným úderem, dřív než Američané nastoupí do linie. Německá ofenzíva započatá dne 21. března trvala až do 18. července. Řízená Ludendorffem dosáhla velké taktické úspěchy, ale nikoliv rozhodující vítězství. Díky nové metodě - naprosté utajení příprav, intenzivní a krátká příprava, masové použití toxických granátů - rozhodl Ludendorff problém průlomů Anglická a francouzská fronta byla natříkrát prolomena. V Pikardii (21 března), ve Flandrech (9 dubna) a na Aisne (27. května). Němci se přiblížili k Amiens, Calais, Paříži, kterou bombardovali bez ustání letadly a dalekonosnými děly (120 km). Situace byla pro spojence kritická. Rozhodli se tedy svěřit jednotné velení

francouzskému generálu Fochovi (26. března). Spojené státy spěchaly v červnu s odesláním svých jednotek (asi 10 000 mužů denně). Pétain uplatnil nové útočné i obranné metody - útoky bez dělostřelecké přípravy, masové použití lehkých útočných vozidel a letadel. Již v červnu byla čtvrtá německá ofenzíva v Compiègne rychle zastavena.

Zvrat v bitvě se udal mezi 15. a 18. červencem - bylo to druhé vítězství na Marně, rozhodující obrat ve válce. Němci na rázné zastavení své ofenzívy v Champagni a pak náhlé napadení z boku, museli reagovat jako v roce 1914 - ustoupením od Marny na Aisne. Vítězství na Marně znamenalo začátek velké spojenecké ofenzívy. Foch nedal zmatenému nepříteli čas, aby se vzpamatoval a uspořádal své zálohy. Metodickým rozšířením bitvy znásobil své útoky na všech bodech fronty. Němci byli neustále nuceni ustupovat pod hrozbou obklíčení. Postupně všechny obranné pozice, samotná ohromná Hindenburgova linie, byly proráženy (září-říjen). Spojenci vstoupili do Saint-Quentinu, do Lyonu, do Lilie. V téže době v Makedonii (15. září) a v Palestině (18. září) přinutila rozhodující vítězství složit zbraně Bulharsko (29. září) a Turecko (30. října). Rakousko-Uhersko se rozpadlo a když bylo poraženo Italy u Vittorio-Veneto (27. - 30. října), opustilo, 3. listopadu, boj. Aby Německo zabránilo úplné zkáze, přijalo uprostřed revoluce všechny podmínky uložené příměřím z 11. listopadu.

Devátého listopadu Vilém II. uprchl do Holandska. To je jen viditelná stránka operací, touha rozhodovat o vývoji, žízeň po zisku. Tajné cíle války a zákulisní machinace to charakterizovaly. Ale za velkým vlasteneckým nadšením se skrývá nejodpornější realita urputné obrany soukromých zájmu. Jeden příklad z mnoha, který umožňuje tuto odpornou skutečnost znázornit - osud pánve Briey-Thionville

První světová válka-7.Svatyně mezinárodního kapitálu

Obchodníci s děly, z nichž hlavní byli Schneider ve Francii a Krupp v Německu, byli úzce spojeni do určitého druhu mezinárodního trustu. Jeho tajným cílem bylo zvyšování obrovského majetku jeho členů zvyšováním válečné výroby na obou stranách hranice. K tomuto účelu disponují mocnými prostředky na šíření paniky mezi obyvatelstvem obou zemí. Bylo potřeba v každé z nich vyvolat přesvědčení, že ta druhá má jediný cíl - napadnout ji. Četní novináři, členové parlamentu byli jimi tučně odměněni za plnění této úlohy. Například de Wendel, jeden významný francouzský vojenský dodavatel a navíc poslanec, mel za bratrance jiného vojenského dodavatele, německého, sídlícího v Říšském sněmu. Byli v prvních lóžích každý ve své zemi při vykupování svědomí a když vydávali svůj pokřik vlasteneckého poplachu.

SVATYNĚ MEZINÁRODNÍHO KAPITÁLU: PÁNEV BRIEY-THIONVILLE

Celý tento pěkný svět - obchodníci s děly, novináři, členové parlamentu - snadno dosáhl toho, že vrhl oba národy do bláznivého závodu ve zbrojení, který nemohl nikdo jiný zastavit, než válka. Příslušné hlavy státu se je zdaleka nesnažily brzdit. Naopak, ještě je vybízely. A zvláště náš prezident republiky, Raymond Poincaré - Lotrinčan. Vychovaný v myšlence odvety a připravený k jakémukoliv zločinu, aby opět dobyl Alsasko a Lotrinsko. A tak především pro tyto důvody se němečtí a francouzští vojáci vzájemně vraždili. Naučili se vzájemně nenávidět, zatímco vojenští dodavatelé a štáby bratrsky spojené sledovali s uspokojením z pozadí vývoj dramatu, které společně vyvolali. Aby se dále prohloubil tento nezměrný klam a aby se ukázalo, že vlastenectví a obrana území jsou jen prázdná slova sloužící jen za skrytí těch nejohavnějších machinací je vhodné uvést příběh pánve Briey. Je charakteristický a příznačný a sám o sobě by mohl odradit lid, aby vzal do rukou zbraň. Doly na železnou rudu Briey-Thionville byly rozkročmo přes hranice Lucemburska a Francie i Německa. Vlastnila je francouzsko-německá rodina Wendelů. Tato pánev měla vrcholný význam pro průběh války. Pan Engerand v jednom projevu předneseném v Poslanecké sněmovně po skončení konfliktu dne 31. ledna 1919, řekl: „V roce 1914 samotná oblast Briey představovala 90 % veškeré naší produkce železné rudy.“ Poincaré při jiné příležitosti napsal: „Obsazení pánve Briey Němci by byla pohromou. Dávala by do jejich rukou nesrovnatelně hutní a důlní bohatství, jehož užitečnost může být ohromná pro tu bojující stranu, která je má v moci. Došlo ale k mimořádné události: Již 6. srpna 1914 byla tato pánev, bez velkého odporu, obsazena Němci. A ještě navíc - divizní generál pověřený obranou tohoto regionu, generál Verraux, později uvedl, že jeho příkaz (obsazený v obálce, která se měla otevřít v případě mobilizace) mu předpisoval zcela výslovně opustit Briey bez boje. Pravda poznaná dlouho poté byla následující - mezi některými členy štábu a francouzskými vojenskými dodavateli byla uzavřena dohoda, aby se předala pánev do rukou Němců, aby se tím válka prodloužila (Němci by ji nemohli vést bez železné rudy) a aby se zisky obchodníků s děly zvýšily. Ať tedy žije legitimní obrana, jejímž jménem si lidé párali břicha na každém bitevním poli!

Ale tato historie -jakkoli povznášející - nekončí. Během celého konfliktu nedošlo k žádné francouzské ofenzívě proti Briey! A to nebylo proto, že by chyběla varování. Ve skutečnosti uprostřed války ředitel dolu zaslal následující zprávu senátoru Bérengeru; „Pokud by oblast Thionville (Briey) byla obsazena našimi jednotkami, Německo by bylo omezeno na nějakých 7 milionů tun méně kvalitní rudy, kterou odebírá z Pruska a z nižších jiných státu. Veškerá jeho výroba by se zastavila. Zdá se tedy, že lze potvrdit, že obsazení oblasti Thionville by okamžitě ukončilo válku, protože by to zbavilo Německo téměř veškerého kovu potřebného pro jeho vyzbrojení.“

Francouzský štáb i prezident republiky byli o těchto skutečnostech obsáhle uvědoměni. Úplné svazky k této záležitosti byly dokonce dodány Poincarému poslancem Engerandem Poincaré odmítl zasáhnout, štáb odmítl jakoukoliv ofenzívu po linii Briey. Ale i v případě neprovedení ofenzívy, neobsazení území, bylo možno Briey bombardovat, aby se tamní zařízení alespoň stalo nepoužitelným. Naproti tomu byly uzavřeny tajné dohody

mezi francouzskými a německými štáby - vlaky naplněné rudou a směřující do Německa, nebyly v žádném případě bombardovány. Mimoděk lze říci, že samozřejmě stejné Štáby rozhodly o tom, že rovněž nebudou ničit své příslušné hlavní stany. Tyto dvě bandy gangsterů zůstávaly po celou dobu „v klidu“. Francouzští letci však příkazy, které dostali neuposlechli a svrhli na zařízení v Briey několik bomb. Byli přísně potrestáni.

Jakým prostřednictvím byly vydány zakazy bombardovat? Prostřednictvím jistého poručíka Lejeune – všemocného i když jen poručíka - který byl v civilu před válkou inženýrem přiděleným do dolu Jocuf a byl zaměstnancem pana Wendela. Galtier-Boissière: „Aby se nepoškodili velmi mocné soukromé zájmy a aby se zabránilo porušení tajných dohod uzavřených mezi francouzskými a německými „metalurgy“, byly obětovány v neúčinných vojenských akcích stovky tisíc lidských životů. S výjimkou jednoho bodu Briey-Thionville, z něhož Německo po čtyři roky zcela klidně získávalo prostředky pro pokračování v boji.“ A francouzsko-německá rodina Wendelů vydělávala!

To je jen jeden z mnoha příkladů spiknutí vojenských dodavatelů a vlád válčících zemí. A člověk? Bilance byla tragická.

LIDSKÁ BILANCE I. SVĚTOVÉ VÁLKY 1914-1918

Mobilizováno 62 110 000
 Mrtvých 8 345 000
 Raněných 20 000 000
 Mrtvých civilistů 10 000 000

Mobilizovaných - mrtvých:

Rusko	12 000 000	-	1 700 000
Francie	8 400 000	-	1 350 000
Britské impérium	8 900 000	-	900 000
Itálie	5 600 000	-	650 000
USA	4 350 000	-	115 000
Rumunsko		-	335 000
Německo	11 000 000	-	1 770 000
Rakousko-Uhersko	7 800 000	-	1 200 000
Turecko	2 850 000	-	325 000
Bulharsko	1 200 000	-	

Celkem 62 110 000 - 8 345 000

Tyto cifry se obejdou bez dalších komentářů.

Představují více než 5000 mrtvých denně na všech frontách během celé doby trvání války.

První světová válka-8.po válce

Příměří z 11. listopadu se rovnalo kapitulaci Německa. Muselo vydat svou flotilu, část svého válečného vybavení a vyklidit levý břeh Rýna, který obsadili spojenci. Francouzi byli nadšeně vítáni v Alsasku-Lotrinsku. Mír byl upraven mezispojeneckou konferencí v Paříži zahájenou 18. ledna 1919 za předsednictví Clemenceaua. Bylo zde zastoupeno 27 států. Ve skutečnosti všechna významná rozhodnutí byla učiněna v malém výboru prezidentem USA Wilsonem, anglickým ministerským předsedou Lloyd Georgem a Clemenceauem.

Již 8. ledna prezident Wilson sestavil ve 14 bodech svůj program zavedení nového mezinárodního pořádku založeného na právu národů, aby rozhodovaly samy o sobě a vzájemně přes všeobecnou společnost národů. Ale jestliže masy byly takovým programem nadšené, jednotliví představitelé a diplomati byli skeptičtí. Pro Clemenceau hlavním problémem bylo zlomit německou sílu. Po obtížných vyjednáváních byla Versailleská smlouva, vnučená Německu, 28. června 1919 podepsána. Smlouva zřizovala Společnost národů otevřenou nejprve spojencům a neutrálním zemím a byla pověřena řešením konfliktů arbitráží. Německo muselo vrátit Alsasko-Lotrinsko Francii, Poznaňsko Polsku (s koridorem umožňujícím přístup k Baltickému moři) a přijmout, aby osud Šlesvicka, polského Pruska, Horního Slezska byl upraven plebiscitem. Mimoto se zřeklo všech svých kolonií. Zavázalo se uhradit všechny škody způsobené Francii a spojencům. Francie, jejíž území bylo zpustošeno, dostala v náhradu za své zničené doly na severu země vlastnictví dolů v Sársku. (Samo toto území bylo dáno na patnáct let pod mezinárodní kontrolu.)

Jako záruku proti Německu dále obdržela:

1. zmenšení německé armády na 100 000 mužů;
- 2, dočasné obsazení levého břehu Rýna spojeneckými silami na dobu od pěti do patnácti let; příslib anglo-americké pomoci v případě agrese (tento příslib byl později anulován opozicí v americkém senátu).

Po návratu do USA nemohl dosáhnout prezident Wilson ratifikaci této smlouvy. USA odmítly vstoupit do Společnosti národů a uzavřely s Německem, v roce 1921, separátní smlouvu.

RAKOUSKO-UHERSKO A TURECKÁ ŘÍŠE SE ROZPADLY

Versailleská smlouva byla doplněna smlouvami ze Saint-Germainu s Rakouskem, Neuilly s Bulharskem Trianonu s Maďarskem, Sévres s Tureckem. Tyto smlouvy utvrdily rozdělení Rakousko-Uherska a turecké říše a značně pozměnily územní statut střední Evropy a Blízkého východu. Rakousko a Maďarsko vzájemně rozdělené se staly malými státy. Jeden omezený jen na své německé provincie, druhý pak na území s maďarským obyvatelstvem. Jejich slovanské provincie se rozdělily mezi vzkříšené Polsko, nový československý stát a Srbsko přeměněné ve sjednocené království Srbů, Chorvatů a Slovinců - neboli Jugoslávii. Sedmihradsko bylo předáno Rumunsku, které se stalo velkým státem o 500 000 km². Itálie dostala Istrii s Terstem a Trentinem, a přela se nadále s Jugoslávci o vlastnictví Rijeky a dalmatského pobřeží. Bulharsko ztratilo přístup k moři. Řecko získalo Trácii s Andromopolem a v Asii přístav Smyrnu. Turecko bylo zmenšeno na území kolem Cařihradu v Evropě a na Malou Asii neboli Anatólii. Průlivy přešly pod mezinárodní kontrolu. Egypt pod anglický protektorát. Ostatní turecké provincie v Asii se měly zorganizovat v svobodné sáty a dány dočasně pod dohled mandátové mocnosti - Společnosti národů. Všechny tyto smlouvy se obtížně uplatňovaly, zvláště pokud šlo o vytyčení nových hranic. Mohlo se předvídat, že pacifikace bude dlouhodobá, obtížná a přerušovaná novými krizemi. Svět ale vkládal svou naději do Společnosti národů. Víme ale, k čemu pak došlo...

Jean-Pierre Flécharde

Kontrarevoluce a zahraniční intervence v Rusku 1917-1921-I.

Dne 31. května 1920 Marcel Cachin v doprovodu Frossardově odjel do Ruska. Zůstal tam sedmdesát jeden den a procestoval tisíce kilometrů městy i venkovem. Na mysli mu tanula vzpomínka na Rok II, když napsal: „Již tři roky dělníci a rolníci byli pány země. Nazítří po uchopení moci měli v úmyslu věnovat se dílu rekonstrukce. Bránila jim ale v tom kontrarevoluce a občanské i zahraniční války, které spojenecké mocnosti podněcovaly od konce roku 1917 na ruské půdě. Trosky tří let občanské války vnucené revolučnímu národu se připojily k troskám způsobeným samotnou imperialistickou válkou. Bylo snadné si představit, v jakém stavu se nacházela po šesti letech bojů hospodářská situace země“.

Na jiném místě hovoří Marcel Cachin o vojácích dobrovolnících, které viděl a s nimiž se bavil: „Byli to opravdu synové a bratři těch z Roku II, kteří zvítězili nad Prusy u Valmy, a Marseillaisy.“ Je bezpochyby vždy jednostranné srovnávat vzájemně velmi vzdálené situace jak v geografii tak v historii. Přesto však je pravda, že ruští revolucionáři poznali své Coblence a Vendées, jimž museli čelit, neřku-li spolčeným králům, nebo aspoň státům, jež se postavily proti novému rádu, který oni chtěli zavést. Na bílý teror rozpoutaný proti nim odpověděli terorem rudým. A učinili to v zemi, o níž Lenin říkal, že zde není nic v evropském měřítku srovnatelného po stránce kulturní zaostalosti. Tato zaostalost musí být objektivně vzata v úvahu. První světová válka stála Rusko dva a půl milionu mrtvých. Občanská válka a zahraniční intervence způsobily půldruhého milionu dalších obětí. Devět milionů osob bylo zabito, zraněno nebo zmizelo v důsledku bídy a epidemií. Průmyslová výroba se v roce 1921 rovnala výrobě z roku 1913. Produkovalo se o polovinu méně obilí než v předvečer války. Ale kdo za to může, když ne kapitalismus? Lenin věřil v mírový vývoj Revoluce. Mýlil se. Již několik dní po dobytí Zimního paláce, 9. listopadu 1917 prohlašuje: „Jakmile je jednou moc v rukou Sovětů, ty by ještě nyní - což je zřejmě jejich poslední příležitost - měly zajistit klidný vývoj revoluce, klidně volby poslanců lidu, klidný boj stran uvnitř Sovětů, dát vyzkoušet v praxi program různých stran, klidně předání moc: jednou stranou straně druhé.“ Dobyť Zimního paláce stálo jen šest mrtvých. Salvy křížníku Aurora byly vystřeleny naslepo. Již 26. října (8. listopadu) zrušil II. Sjezd Sovětů trest smrti. Důstojníci aspiranti zapletení do obsazení telefonní centrály v Petrohradě, kterou chtěli chránit před revolucionáři, byli propuštěni na příslib, že se budou chovat klidně. Neučinili tak a připojili se k bílým povstalcům na jihu země. Generál Krasnov přísahal, že nikdy nebude bojovat proti bolševikům. Později se postavil do čela kontrarevoluční kozácké armády. Koncem listopadu byla nastolena nová moc téměř všude a vesměs byla souhlasně přijímána. Uprostřed února 1918 mohla Revoluce přejít k tomu, co Marcel Cachin nazval „dílem přestavby“. Ale to by se nesmělo počítat se zuřivostí svržených tříd a s podporou, které ony dostávaly ze zahraničí.

Kontrarevoluce a zahraniční intervence v Rusku (1917-1921)-II.

John Reed ve své světově známé reportážní knize Deset dní, které otřásly světem uvádí, co mu řekl ruský „Rockefeller“ Rodzianko: „Revoluce je nemoc. Dříve nebo později budou muset zahraniční mocnosti zasáhnout tak, jak se zasahuje u nemocného dítěte, když se učí chodit.“ Jiný ruský miliardář Rjabušinski prohlásil, že jediným řešením bylo „zmocnit se falešných přátel národa, Sovětů a demokratických výborů a pověsit je“. Šéf britské Intelligence Service Sir Samuel Hoare, který se vrátil do Londýna ještě před dobytím Zimního paláce doporučoval zřízení vojenské diktatury buď pod admirálem Kolčakem nebo generálem Kornilovem. Londýn si vybral toho druhého a Paříž jej následovala.

Dne 8. září táhl Kornilov na Petrohrad, ale byl poražen. Bolševici vyhráli, protože lid je ve svém celku podporoval.

Jednoduchá chronologie událostí, které půjdou po sobě, dobře ukazuje, že původ toho, co sami bolševici nazývali rudým terorem (stejně jako francouzští revolucionáři, když na konci XVIII. století hovořili o Teroru), ukazuje, že šlo o sled skutků, na jejichž začátku byla kontrarevoluce podporovaná zahraničím. Dne 11. března se sovětská vláda usadila v Moskvě. Ve stejném momentě se anglofrancouzské jednotky vylodily na severu. 4. dubna se vylodují japonské jednotky ve Vladivostoku, zatímco ataman Semjonov řídí povstání v Zabajkalsku. Dne 29. dubna nastolují Němci na Ukrajině Skoropadského diktaturu. V květnu povstává československý armádní sbor na Sibiři a v oblasti Donu, Děnikin, Kornilov, Alexejev rozpoutávají teroristická povstání. Angličané se zatím připravují v Iránu přepadnout s jednotkami bílých kozáků Baku. Turecko hrozí ve stejné oblasti. Koncem května jsou tři čtvrtiny sovětského území v rukou kontrarevoluce a interventů. Dne 3. srpna se ve Vladivostoku vylodují další britské jednotky současně s japonskými posilami. 30. srpna je Lenin těžce zraněn při atentátu, který spáchala F. Kaplanová. Dne 2. září ústřední výkonný výbor Sovětů vyhláší rudý teror proti kontrarevoluci. V srpnu a září začíná sovětská protiofenzíva na všech frontách. Dne 20. září popravují bílí, na rozkaz Britů, 26 komisařů v Baku. V říjnu se revolucionáři vybavují jako skutečná armáda.

1919

Dne 2. března je francouzskými interventy a bělogvardějci v Oděse zavražděna francouzská revolucionářka Jeanne Labourbová. Dne 28. dubna začíná ofenzíva proti admirálu Kolčakovi na Uralu. Téhož dne Francouzi ukončí svou evakuaci Oděsy, ale vrátí se 23. srpna, aby podpořili Denikina. V témže měsíci je Kolčak definitivně poražen.

Dne 24. října je poražen Denikin u Voroněže a u Caricynu (Stalingradu).

1920

Mezi lednem a březnem sovětské jednotky všude vítězí. Kolčak je poražen na Sibiři, prchá, je zatčen v Irkutsku a zastřelen. Denikin je nucen opustit Oděsu, kde končí francouzská intervence. Přístavy v Murmansku a Archangelsku jsou osvobozeny. Sovětská moc, která právě zavedla plán GOELRO na elektrifikaci Ruska, se domnívá, že si bude moci oddechnout. Ale 25. dubna napadnou Poláci, za pomoci bělogvardějců generála Wrangela, kterého podporuje především Francie, Rudou armádu. I. jezdecká armáda generála Budonného přechází 5. června do protiútoků a v listopadu vítězí. Wrangel zahnaný na Krym je definitivně poražen. Gruzie, Arménie a Azcrbájdžán přecházejí pod revoluční moc. Boj pokračuje ještě na Dálném východě proti bandám Semjonova a barona von Ungerna, které podporují Japonci. Bylo fakticky nutné údobí pěti let, až do října 1922, aby se skončovalo se zahraniční intervencí na území, které se následně, 30. prosince, stalo územím Svazu Sovětských Socialistických Republik (SSSR). Není bezpochyby špatné si připomenout těchto několik nepopíratelných historických faktů, jestliže chceme hovořit o zločinech v této části světa v oné době. Pierre Durand Pierre Durand, žurnalista a historik, předseda výboru bývalých vězňů z Buchenwaldu-Dory, je odborník na druhou světovou válku. Je autorem Les Sans-culottes du bout du monde - 1917-1921} -Contre-révolution et inervention étrangère en Russie. Editions du Progres, 1977 (NDLR) a v Temps des Cerises, Jeunes pour la Li-berťé; Louise Michel: Joseph et les hommes de l'ombre

II.světová válka 1.-Úvod

Ze zabíjení v první světové válce byl v očích mnoha lidí viněn kapitalismus. A to jak úlohou finančních zájmů v genesi tohoto konfliktu, tak i horlivostí průmyslu v dodávkách prostředků k vraždění, jež exponenciálně narůstaly. Radikální popření kapitalismu známé pod jménem komunismus je ostatně jedním z hlavních plodů tohoto střetu. Využil na svém počátku do značné míry hrůzu, kterou kapitalistický válečný konflikt vyvolal. Co se týká druhé světové války, je zde obraz svým způsobem složitější. Místo ekonomicko-politického režimu, kde stojí čelem k sobě dva bloky mocností, nacházíme na začátku kataklysmatu jednu agresivní zemi - Německo. Jeho nacistický režim je zajisté kapitalistický, ale zcela zvláštního typu. Je příbuzný s jinými režimy, s nimiž se podílí aspoň občas na válce, to jest s režimy v Itálii, Japonsku, Maďarsku, Španělsku.

Celý tento soubor se snadno seskupuje pod koncepci fašismu. Tyto země mají společné živelné nepřátelství vůči komunismu, jehož, často ne nevýznamné zárodky, doma vykořenily a jehož ozbrojeným silám musely čelit ve

válce, ať už v SSSR nebo v Číně a též v hnutí národního odporu často živeném komunistickými stranami v obsazených zemích. Ale fašismu se nestaví o nic lépe k liberální demokracii, to jest proti nefašistickému kapitalismu. Ten se však, v letech 1944-45, jeví jako hlavní vítěz svým rozsahem a bohatstvím území obsazených předtím fašisty. Zdá se tedy, jakoby se kapitalismus ve svém demokratickém záškrbu vykoupil z hříchů první světové války, které dává podobu překážek při postupu k cíli. Druhá válka je tedy jen faktem vyvolaným extrémisty, kteří byli ponecháni příliš dlouho volnými v jejich pohybu. Komunisté tu údajně mají část odpovědnosti, protože existovali před fašismem a vyvolali jej jako sebeobranu zemi, které se cítily být ohroženy Sovětským svazem nebo jeho idejemi. Někdy se uvažuje o „příbuznosti“ obou systémů a o tajném spiknutí, které je zčásti sdružil do rámce německo-sovětského paktu v době od 23. srpna 1939 do 22. června 1941. Copak nesnili oba v podstatě, že dobudou planetu válkou a neuvažovali dlouhodobě a vážně o tom, že spojí své osudy v tomto úsilí? Studie, kterou budeme číst, slučuje klasické úvahy o nedokonalosti smluv z roku 1919 a nedávné výzkumy týkající se nacismu a začátku druhé světové války. Ukazuje, že Hitler od roku 1933 do roku 1940 narýsoval inteligentně svou cestu, když nechával mocnosti věřit, že Německo sílí, aniž by narušilo jejich zájmy. Západní mocnosti nebyly vůči Hitlerovi jen naivní, ale přijaly i jeho manévry a je velmi nespravedlivé, přisuzovat samotnému SSSR snahu využít německou agresivnost proti jeho vlastním nepřítelům.

Jestliže se připojí, že v roce 1914 kapitalismus tím, že vrhl národy proti sobě, ukázal meze své civilizační schopnosti, stává se obtížným uvěřit, že v období mezi oběma válkami by tato forma ekonomické organizace jednoduše přispěla k míru mezi národy

II.světová válka 2.1919-1929:Odmítnutí kolektivní bezpečnosti

Podle zvyku a obyčejů XIX. století, měly by dvě velmoci - Francie a Anglie - z vítězství z roku 1918, něco vytěžit. Sázely na vyloučení německého konkurenta ze světové scény a velmi logicky si rozdělili koloniální kořist. Ale XX. století přineslo jednu novinku - roztržku mezi politickou a ekonomickou mocí. Úspory uložené v anglických a francouzských viněných punčochách by nestačily porazit Německo a mladá Amerika dosud okrajová na světové scéně vložila veškerou svou váhu do financování válečného úsilí, když se stala věřitelkou obou evropsko-západních mocností. Byla však velmi rozmrzelá nad jejich dravým chováním na mírové konferenci, když dobře věděla, že rozšíření již tak rozsáhlého koloniálního panství na úkor Německa a jeho tureckého spojence vytvoří nové překážky pro obchod s USA.

Ostatně Německo to dobře 11. listopadu 1918 pochopilo, když podepsalo příměří na základě oněch „čtrnácti bodů“ prezidenta Wilsona. Ty tím, že se dovolávaly svobody směny a práva národů, se podobaly manifestu slabých proti požadavkům francouzsko-britským nenasytů Německo se k nim mohlo jen připojit jsa v krajní nouzi a tak se již rýsovala tajná dohoda mezi ním a Spojenými státy. Ty omezily územní amputaci poraženého a dovolily mu zvláště si uchovat Porýní, jehož odnětí Francie z bezpečnostních důvodů nárokovala Německo-americká tajná dohoda ještě lépe vynikla, když Wilson hrdý na to, že omezil francouzsko-anglický triumf, byl doma špatně přijat a když USA odmítly dohody. Občané USA vyslovili nesouhlas se svým prezidentem a jeho demokratickou stranou. Popřeli i samotnou legitimitu jejich vstupu do války v roce 1917 s tím, že jejich podpora byla vyvolána, výzvou výjimečně proti kultu kapitalismu. a ne. aby se dali na stranu „obchodníků s děly“. Jelikož to byla americká intervence, která převážila na váze, jaké lepší povzbuzení německého ducha odvety bylo možno očekávat? Co se však Francie týče, jestliže její obava z návratu německé hole byla důvodná, výzkum prokázal choutky jejich představitelů. Ti se zkrátka a dobře snažili využít okolností k tomu, aby ovládli své německé rivaly na evropském trhu zvláště v oblasti hutnictví. Společnost národu, jejímž prvním apoštolem byl Wilson a která, když seskupila všechny zmíněné národy, mohla účinně zapůsobit ve prospěch míru, se s americkým odmítnutím Versailleske smlouvy a v důsledku Ruské revoluce, se zredukovala na francouzsko-anglický klub. Paříž a Londýn, které zdaleka nebyly ve všem ve shodě, se tam tvrdě svářily, což urychlilo rozklad. Hlavní otázky byly nadále řešeny, podobně jako v minulých stoletích, na kongresech svolaných ad hoc. Ty během několika dní přijímaly rozhodnutí, nad jejichž uplatněním nedohlížel žádný trvalý orgán.

II.světová válka 3.1929-1933: Každý sám za sebe tváří ke krizi

Není jisté, zda současná krize pomůže pochopit krizi zvanou „1929“, která řádila na konci třicátých let. Hlavním společným bodem je nezaměstnanost. Ale dnes neustále roste mezinárodní směna, zatímco v roce 1933 poklesla o dvě třetiny oproti roku 1929. Země, které disponovaly koloniální říší byly zřejmě nadmíru favorizovány, protože si mohly lépe než jiné země, zachovat svá odbytiště. Německo a Spojené státy měly mezi velmocemi největší stupeň nezaměstnanosti. To snad nebylo hlavně proto, že neměly kolonie, ale v každém případě jejich názor byl takový.

Odtud pramení narůstající zatrpkllost za Atlantickým oceánem vůči Francii a Anglii. Frankhn Roosevelt zvolený aby se pokusil učinit přítrž krizi, na tom nebyl jinak. Bývalý podtajemník námořnictva během Wilsonova prezidentování neučinil nikdy nic proti tomu, aby se bojovalo s představou, na niž kladli důraz jeho republikánští předchůdci, že účast země v první světové válce byl omyl. Spojené státní vyzývané Londýnem a

Paříží, aby se zapojily do společné hospodářské a finanční politiky vůči krizi se proti tomu, na konferenci v Londýně v červenci 1933, příkře postavily.

II.světová válka 4.-1933-1939:Iluze o Hitlerově slabosti

Hitler se 30. ledna 1933 chápe moci. V zemi s oslabeným hospodářstvím a s neexistující podporou ze zahraničí. Jeho program, vyjádřený před osmi roky v knize Mein Kampf, by mu sotva napomohl najít spojence. Neboť v ní tak jasně označil své nejroztodivnější a největší nepřátele. Marxismus, ale též křesťanskou charitu, komunismus i kapitalismus. Francouze i Rusy, svobodu všeho druhu. A k tomu navíc označil Židy za viníky za všechna zla vůbec. On použije podivný, ale účinný recept. Ten vychází ze dvou zásad. Předstírat své slabosti a postavů proti sobě své odpůrce.

Hitler se zpočátku nechápe moci sám, ale uvnitř vlády ovládané početně konzervativní pravicí. Její nejvýraznější šéf, Franz von Papen, se během jednoho a půl roku jeví jako člověk schopný Hitlerovu touhu po moci v každém momentě vyloučit. Až do oné „noci dlouhých nožů“ (30. června 1934), kdy Vůdce nechává bezrestně povraždit nejbližší spolupracovníky Papena. Ale pak pod záminkou, že vyřizuje též některé velitele SA (Sturmabteilungen), kteří údajně ohrožovali armádu. SA je v této epizodě vydávána za skutečného vítěze. A tak až do samotné války Hitler pěstoval zdání podmíněného diktátora oslabovaného mocnou vnitřní opozicí a též jeho rozděleným okolím, což muselo nejednou vyvolat bláznivé úsměvy u svých zástupců, jimž přiděloval úlohy. Tato hra nebyla zdaleka správně pochopena. A to ani dnes, historikem Hans Mommsenem, když hovoří o „slabém diktátorovi“. Dosahuje rozporupných názorů, ale daří se mu, že je brán vážně. Ale pravda postupuje dál a navádí otázku: Proč v té době téměř nikdo nepostavil domněnku, že byl Hitler velmi rafinovaný stratég? Odpověď nás přivádí k námětu této knihy. Protože na tom nikdo neměl zájem. Alespoň ne pod úhlem, pod kterým Hitler projevoval své zájmy. Mnozí si mysleli, že s Hitlerem manipulují. (Zatímco opak byl pravdou - on manipuloval s nimi.) Potřebovali věřit, že tento muž je křehký a že jakmile jim pomůže dosáhnout jejich cílů, mohou ho kdykoliv, pokud by začal překážet, odstranit. Dodnes platí, že jestliže se v očích světového mínění některá země zhostila během třicátých let dobře své úlohy, pak to byla Anglie. Nicméně její úloha byla nadmíru osudná pro mír i demokracii. Neville Chamberlain byl od roku 1933 jedním z hlavních inspirátorů a počínaje rokem 1937 prvním odpovědným činitelem Anglie za její smířliveckou politiku vůči Hitlerovi. Platil za správného muže, který se povznesl nad krutost politického světa a přitom věděl, co chce. Ale v tom nebylo nic andělského. Chtěl především zabránit Francii, aby se chopila iniciativy inspirované jejím protiněmeckým atavismem a zde se mu to obdivuhodně podařilo. Měl s Hitlerem jen korektní vztahy, ale pěstoval naproti tomu oklikou přes Foreign Office určité důvěrné vztahy s německými konzervativci. Co tedy sledoval? Nebylo to dělení naznačené v Mein Kampfu - Anglii moře, Německu východní Evropu včetně Ukrajiny, ale určité fair deal (čestné jednání) s německým kapitálem při uspokojování jeho směrem na východ. Odtud pochází i jeho pocit vítězství z Mnichova - když obětoval Sudety. Myslel si, že dal, s přispěním svých generálů, kteří neskrývali své obavy z války proti Anglii, průchod německým východním snahám. Odtud pochází i jeho srdcervoucí výkřik druhý den po invazi Němců do Československa 15. března 1939, kterou porušili mnichovskou dohodu: „Pan Hitler není gentleman!“ Tím nechtěl říci, že jej za něj považuje, ale že věřil, že jej sešněroval do oné bavorské dohody. Chamberlain snad nikdy neublížil ani mouše. Jeho zločin je především intelektuální. Myslel, že Hitlera chytit do pastí a že omezil Německé ambice. Jednal, jako by to bylo jisté, zatímco tento cíl neustále unikal. Během oné doby se ztrácejí možnosti zastavit nacismus a možní spojenci jsou pohlcováni Říší, nebo se vzdávají.

II.světová válka 5.-Kdo je zodpovědný za německo-sovětský pakt?

S podivem lze občas říci, že před rokem 1939 Stalin doufal, že se s Hitlerem dohodne. Jak je to následně naznačeno, ideologické ohledy v tomto směru tuto naději netlumily. Ale ke sňatku je třeba dvou a Hitlerův postoj sotva zde vyvolával nějaké naděje. Ne proto, že by byl agresivní. Až do konce roku 1938 pěstoval představu o sobě jako člověku míru, který hledá velikost Německa jen v jeho dálných hranicích. Snad s výjimkou občasného začlenění některých přilehlých zemí s německým obyvatelstvem. Ale Rusko nechával v klidu. Na jedné straně nevynechal žádnou příležitost, aby hanobil komunismus, na druhé si po krůčcích razil cestu na východ. To by zneklidnilo kteréhokoliv carova dědice. Všechno tedy začíná v lednu 1939, když Hitler přijímal blahopřání diplomatického sboru a stiskl ruku velvyslanci Sovětu s nápadnou vřelostí. Vyplývala z toho sice diskrétní, ale jen obchodní jednání.

Stalin nemaje na vybranou vědomě pěstoval přátelství se Západem. Nicméně nehonil se za přeludy. Byl zajisté napálen mnichovskými dohodami. Ale jakmile invaze do Československa hodila mnichovskou dohodu do koše, zaujímá jasné stanovisko a navrhuje zemím, které Německo obklopovaly, obrannou protiněmeckou velkou alianci. I nyní Anglie zareaguje chladně a zabráni Francii, aby pokročila víc než ona. Jeden faktor jednání s Anglií a Francií komplikuje. Je to zeměpisná poloha. Německo totiž nemá společnou hranici se SSSR a ten, aby se podílel na válce proti němu, by musel projít Litvou, Polskem nebo Rumunskem a pokud možno všemi třemi najednou. Litvinov, lidový komisař zahraničních věcí a pak Molotov, který po něm 3. května nastoupil, chápou, že dohoda v tomto směru musí mít přesná ustanovení. Je to hra, při které britská diplomacie prodlužuje do nekonečna rozhovory. Přitom francouzsko-anglická propaganda později tvrdila, že po každém dohodnutém bodu

Sověti předložili "nové požadavky" To prý naznačovalo, že již dávno předtím zvolili Sověti dohodu s Hitlerem. A tak se dospělo k měsíci srpnu. Molotov, ve snaze přimět jednatelů strany, aby vyložil své karty, žádal a nakonec dosáhl toho, aby se jednalo o vojenskou dohodu. Ta měla obsahovat ujednání, co kdo a kde udělá a s kterými jednotkami. Západní vojenští představitelé přijíždějí do Moskvy. Střetávají se, bez instrukcí svých vlád, s předběžným požadavkem sovětského vojenského velitele Vorošilova Ten, vzhledem k ohrožení Polska německým útokem, požadoval zaujmout předběžně pozici na určité části jeho hranice s Německem. Stalin ponechal ještě čas francouzským a britským vojenským delegacím, aby se spojily se svými vládami. Aby se i ty mohly dohodnout s vládou ve Varšavě. Ale jedině Francie využije této lhůty, ale ani její předseda vlády Daladier, ani její velvyslanec ve Varšavě Leon Noel, neučinili nic pro to, aby přiměli Poláky, kteří byli ochotni zavolat Rudou armádu až po napadení, aby si mohli učinit objektivnější představu o strategických potřebách. Jedině francouzský vyjednávač v Moskvě generál Doumenc se chápe iniciativy pro uvolnění situace. Vyšle dokonce jednoho člena své mise do Varšavy. Daladier ze své strany dokonce zkorigoval své vlastní záznamy v roce 1946, aby učinil zdání, že když 21. srpna přijal polského velvyslance, ten mu hrozil "revizí spojenectví", jestliže jeho země nepřijme sovětskou žádost. Ve skutečnosti se jednalo o 23. srpna a žádná hrozba nebyla vyslovena. A tak 21. srpna večer, byla doručena depeše o tom, že mezi Německem a SSSR byla podepsána obchodní dohoda a především, že německý ministr Ribbentrop odjel do Moskvy, aby podepsal pakt o neútočení. Dnes známé dokumenty jasně naznačují, že Německo bylo značně zneklidněno těmito vojenskými vyjednáváním v Moskvě a naléhalo na sovětskou stranu, aby podepsala dohodu s četnými ústupky. Stalinova volba se projevila nebo aspoň byla zřejmá až několik dní před podpisem. Pokud by nedošlo k dohodě s Německem, utrpěl by SSSR úder jeho ozbrojených divízií v návaznosti na jejich obsazení Polska. Nehybnost "podivné války" napovídá tomu, že ti na západě by učinili jen málo pro to, aby ustálili německé síly ze své strany. Kdo by v dobré víře zastával názor, že Stalin se neměl čeho obávat od antisovětských vlád v Paříži a v Londýně, jež se od doby Mnichova nezměnily, a že to byla z jeho strany čistá paranoia o obavě z míru dohodnutého za jeho zády po té, když se předstírala válka? Po tomto výkopu zahajujícím konflikt, který zabije padesát milionů osob a s počáteční výhodou, kterou využilo Německo zvláště díky tomuto německo-sovětskému paktu, je Chamberlainova odpovědnost úplná a Daladierova sotva menší. Ale ani Stalinova není nulová. Je možné postavit problém i podle Trockého - když dělal Stalin z Ruska mocnost hodnou k návštěvě, když přibrzdil boje, zvláště pak Lidové fronty ve Francii, měl takto zeslabit revoluční ostrůvky, které jedině mohlo přinutit fašismus k ústupu. Jen aby! Bylo možno k tomu dospět klasickou dohodou mezi státy, obklíčit a odradit eventuálního agresora. K tomu směřoval Churchill a nelze mu upřít v této věci veškerou patřičnost. Je zřejmé, že francouzští komunisté neúnavně jednali v rukavičkách a až do konce srpna 1939 reagovali co nejmírněji. Nedbali ani na své voliče, když Daladier svaloval vinu na sociální vymoženosti Lidové fronty, aby nenarušili národní mobilizaci, ani diplomatická úsilí velkého sovětského bratra. Stalinovu odpověď bych spíše situoval do ...stalinismu. Velké čistky, hlavně ta z roku 1937 v armádních kádrech, vyvolávaly pochybnosti na Západě, zda zůstal SSSR významným vojenským faktorem. Ve francouzské armádě byla po roce 1933 velmi živá diskuse o sovětském spojenectví a velký počet kádrů reagujících spíše profesionálním než politickým způsobem se přikláněl k tomu, aby se o ně usilovalo. Nicméně když v roce 1935 Gamelin nastoupil po Weygandovi, nabyly vrchu politické úvahy. Gamelin byl v této otázce bližší k antisovětskému Daladierovi (u něhož nutno připomenout, že než se stal ministerským předsedou v roce 1938, byl ministrem války a zůstal jím bez přerušení od června 1936 do května 1940). Vražda Tučačevského a několika set generálů v roce 1937 byla záminkou pro daladierizující a fašizující francouzské důstojníky, aby zásadně odmítli společnou akci se SSSR. Ti byli předtím bezpochyby v menšině. Rovněž veřejné mínění ve Francii i v Anglii bylo po čistce v roce 1937 méně nakloněno přání posílit naději na vojenskou smlouvu. Přesto veškeré vyprávění generála Doumenc ukazuje, že Daladier, když mu vysvětloval své jednání, ospravedlňoval je tím, že je třeba vyčkat mínění, které by bylo možné pochopit. Dokud se až do detailu neprozkoumají všechny možnosti dohody se SSSR. Vypráví rovněž o manifestacích, které při vylodění mise potvrdily takové očekávání. Jaké by nabyly síly, pokud by obraz SSSR nebyl poskvřen čistkami! Vcelku k tomu, abychom se dověděli, zda první mrtví druhé světové války 1. září 1939 a všichni ti, jejichž smrt z toho vyplývá, vzhledem k síle, jež byla Německu umožněna dosáhnout, jsou nebo nejsou "mrtvými kapitalismu", je třeba vzít především v úvahu antikomunismus a způsob, jakým nacismus s kartou antikomunismu dovedl hrát. Když se nechal slyšet, že všechno jeho úsilí je zaměřeno na východní Evropu a že jeho uspokojení by oslobodilo planetu od nežádoucího režimu, získal značné sympatie ve vedoucích kruzích západních velmocí. Nicméně neotevřely by širokou cestu expanzi německého konkurenta, kdyby se mu nepodařilo přesvědčit je, že je slabý, rozdělený a neschopný vytěžit cokoli z vítězství nad říší zla. Cesta, kterou tyto země ponechaly Německu, a neslýchaný růst jeho moci v letech 1939-1941, nejsou však pouhými produkty nenávisti zaměstnavatelů vůči dělnickému hnutí. Jsou také účinky naivnosti před obzvláště talentovanou inscenací. Představitelé kapitalistických velmocí mimo Německa si nechali namluvit to, co jim jejich třídní zájmy našeptávaly. Uvěřili i přes daná fakta, že Hitler je nikoliv politik velkého stylu, ale ztřeštěný rváč, který se dá po použití odhodit.

II.světová válka 6.-Podivná válka,tak správně nazvaná

Jestliže je literatura o Mnichovu poměrně hojná a kvalitní, Podivná Válka zde zůstává chudou příbuznou historií XX. století. A přesto zde nebylo důležitějšího období. Ale především. Kdo se zajímá o Mnichov, měl by zahořet pro Podivnou Válku, která byla svědkem, jak velké liberální demokracie roztrhaly ještě více své zásady, než když prodaly Sudety Německu za misku šošovice. Posuďme jen: Válka je nyní vyhlášena a dáme přednost tomu, že řekneme, že jsme ji špatně vedli (když byly živeny iluze o účinnosti blokády Německa a o možnosti je porazit vyčerpáním), než abychom uznali, že byl učiněn opak války, to jest mír, nebo že jsme o něj neúnavně usilovali.

A zde nastupují na scénu Spojené státy. Protože u tohoto míru jsou ony prvními zprostředkovateli i když se následně před ním dobře schovali. Je jisté, že Roosevelt, když na začátku srpna vyhlásil neutralitu své země, uvedl zasvěceným tónem, že "myšlenky nejsou neutrální", což se rovná odsouzení, i když minimálnímu, německého agresora. To se přesněji projeví v listopadu v dodatku „cash and carry“ k zákonu o neutralitě,

Ten byl před několika lety s požehnáním prezidenta odhlasován Kongresem. Pozměnění tohoto zákona, který zakazoval prodej válečného materiálu válčícím stranám, spočívalo v tom, že jej bude možné prodávat, ale jen těm, kdo bude chtít dobře zaplatit a dopravit. To favorizovalo protivníky Německa, pány moří.

Co to znamenalo? Antinacismus? Snad. Ale v každém případě kapitalismus. Americký průmysl opět postižený nezaměstnaností se nemůže zbavit možnosti prodávat lidem, kteří chtějí nakupovat. A americký imperialismus si ani nesmí nechat ujít novou příležitost, jak finančně oslabit své protivníky. Ale v téže době podivní emisaři brázdí Evropou. Joseph Kennedy, otec Johna Fitzgeralda, který jej ostatně doprovází, je velvyslancem v Londýně a rád navštěvuje kontinent. Je vyhlášený obdivovatel nacistické efektivnosti. Sumner Welles, státní podtajemník, blízký prezidentovi. Tráví několik týdnů na cestách mezi Paříží, Římem, Londýnem a Berlínem. Lze citovat rovněž kontrakty, které majitelé továren, zvláště General Motors, získali. Wellesova mise začíná tedy v době, kdy válka po 30. listopadu 1939 zuří mezi sovětským agresorem a jeho finskou obětí. Stalinská brutalita, která se dosud projevovala jen v rámci starých hranic carské říše a zpočátku se zaměřovala jen na pohraniční pútky, se snadno mění v neomezenou chuť výboje, podobnou té, která se přisuzuje Hitlerovi. Živí napříč planetou nesčetné deníky, myšlenka na vojenskou pomoc Finsku se rovná vypovězení války Německu. Jestliže Welles přinášel mír a svornost nebo jestliže výsledky jeho mise umožnily okázalou iniciativu prezidenta, to by bylo značně špatné znamení pro Sověty, který byl jedinou mocností nenavštívenou podtajemníkem. Je pravda, že před sovětsko-finskou válkou prezident nebyl neutrální, ani ve svých projevech. (Wellesova mise zůstává málo známá. 1 vzpomínky tohoto cestovatele vydané v New Yorku v roce 1944 pod názvem The Time for Decision, se odvolávají na válečný stav, aby vyprávěly o rozhovorech selektivním způsobem. Nicméně v roce 1959 americké ministerstvo zveřejnilo způsobem označovaným za vyčerpávající hlášení zaslaná Wellesem své vládě "Diplomatic Papers, 1940. sv P'. Velmi omezené byly tyto dokumenty použity v Churchill et les Francois.)

A tak se dostáváme k masakru, který spáchali Sověti na polských elitách, které padly do jejich moci, což se nejčastěji označuje jako kostnice, kde byla nalezena v roce 1943 část obětí v Katyni. Rozkaz Stalinův zabít 20 000 Poláků hlavně důstojníků, který byl objeven Borisem Jelcinem v roce 1992, má datum 5. března 1940 - když tyto osoby byly internovány předchozího září. Jelikož nikdo si toto datum nepoznamenal a neměl snahu to vysvětlit, považoval jsem za povinnost tak mimochodem učinit v knize z roku 1993 a pokud vím, dosud nebylo nic jiného navrženo. Dne 5. března požádalo Finsko o mír a Stalin je ochoten jednat. Je vhodné se tedy zeptat, zda se neobával, aby tento mír neměl stejný účinek jako u jeho polských zajatců, zvláště důstojníků, který by mohl být nebezpečný. Tak by tomu mohlo být, kdyby sovětsko-finský mír vyvolal smíření kapitalistických mocností, to jest mír mezi Německem a jeho sousedy. Aby jim zachránil tvář, Hitler by měl strpět povstání na kousku polského státu rozděleného v srpnu 1939 mezi ním a Stalinem. Prvním gestem této trosky státu by pravděpodobně byl požadavek na propuštění válečných zajatců. Bylo by tedy obtížné je pozabíjet a nebezpečné dát jim svobodu, neboť nové Polsko, když by získalo zpět území obsazené Německem by mělo snahu požadovat totéž od sovětské strany. Třeba i válkou. Dodejme jen, že Sumner Welles byl v Berlíně ve dnech 1. až 6. března. Byl tam tedy v době, kdy Stalin podepisuje onen osudný rozkaz. Jeho přítomnost je pro sovětskou vládu pravděpodobně velmi nepříjemná. Dnes po předložení nových průzkumů vztahujících se zvláště na předpoklady pro německo-sovětské střetnutí v roce 1941 (srv. níže), kladou někteří novou otázku. Nebyl tento masakr (samozřejmě za předpokladu, že byl odhalen Hitlerovi, nebo byla snaha tak učinit) určen k tomu, aby Hitlera přesvědčil, že Sověti jsou definitivně po jeho boku? Že Sověti spálili za sebou všechny mosty se Západem tak, aby to Němce odradilo se s nimi smířit? V tomto případě vražedné gesto bylo zaměřeno méně na posílení ochrany země z hlediska možné sovětsko-polské války vyvolané polsko-německým mírem, a více na únik za každou cenu z této nebezpečné situace s tím, že by se spojil definitivně jejich osud s nacismem.

I když by se tyto úvahy ukázaly nepřesnými, je zde dvojí zjištění. Na jedné straně Stalin ztratil hlavu (mohl přece přemístit zajatce na východ, aby vyčkali vývoj situace: nesprávné se domníval, že již není čas). Na druhé straně šlo zajisté o zločin proti lidskosti. Určitě byly ušetřeny ženy a děti a i chudáci. Ale tento masakr národa přes jeho elity má zajisté charakter genocidy. Oficiálně jsou kontakty navázané v Evropě americkými emisary během Podivné války průzkumné. Spojené státy neprováděly žádné zprostředkování, jen se informovali o záměrech jedněch i druhých. Ale neříká se to náhodou tehdy, jestliže zprostředkování selhalo? V Berlíně byl Welles přivítán nejchladněji. To proto, že Hitler si již vybral. Již nechce mír. Chce spustit svou ofenzívu na západě, aby tak dal rozhodující ránu morálce svých protivníků, jakož i francouzské armádě a její prestiži.

A tak v této především podivné pseudovále, která oplývá pacifistickými hesly všeho druhu se stává podceňování Hitlera obzvláště zločinným. Oslepuje vůči blesku, který se pomalu akumuluje a počítá své účinky na milimetry a pak náhle - 10. května - udeří.

II.světová válka 7.-Pád Francie a všeobecné poraženectví

V hodině, kdy se německé armády daly do pohybu směrem na západ, za onoho jarního úsvitu, se anglický ministerský předseda jmenoval Chamberlain. Před čtyřmi dny sdělil Goring Dahlerusovi, polooficiálnímu švédskému diplomatovi, který měl otevřené dveře do Londýna, že Německo asi brzy učiní velkomyšlnou nabídku míru, jakmile jeho jednotky dosáhnou Calais". Dahlcus pak jednal v úzkém spojení s Raoulem Nordlingem. generálním konsulem Švédska v Paříži dobře uvedeným do francouzských vládních kruhů. Halifax a Revnaud, anglický a francouzský ministr zahraničí - Revnaud byl rovněž šéfem vlády - když se dověděli o nabídce Góringově. Nejprve ji brali jako chvástání nebo dokonce za jedno z oněch bezpočetných známek

slabosti, které nacistické Německo od svých začátků zřejmě ukazovalo. Němci před Calais, to byla nepříjemná eventualita, v žádném případě ale katastrofální. Tím by se řeklo jen to, že spojeneckým armádám, které vstoupily do Belgie, aby se s nimi utkaly, se nepodařilo je zastavit a stáhly se v pořádku k francouzské hranici. Není proč se unáhlivat s podepsáním míru za německých podmínek.

Ale již po třech dnech se ukázalo, že hlavní osa ofenzívy nesměřovala na belgické pláne, ale v sektoru Sedanu - na Francii. Zde byla obrana rozprášena hlavním nápořem obrněných divizí. Velmi rychle se ukázalo, že francouzské území je otevřeno invazi. Pak se ukázalo, že Paříž měla být zatím ušetřena a že útok zůstal omezen na sever od Sommy. Ale nakonec se ukázalo, že úsilí směřovalo na Calais od jihu, nikoliv od severu, kde měla být mimochodem obklíčena celá profesionální francouzská i britská armáda. Dostí rychle lord Gort, který velel expedičnímu sboru jeho Výsosti zvolil ústup směrem k přístavům s následným naloděním, k čemuž našel v Londýně ochotné uši zvláště u Halifaxe. Ale ministerský předseda se po 10. květnu změnil a byl jmenován Churchill. Ten měl brzy jen jedinou myšlenku - zachovat válečný stav jakýmkoliv způsobem. Pro začátek přiměl Gorta, aby odmítl ústup, který by se příliš podobal předešlému k příměří. S tím Francouzi nesouhlasili. Oni se chtěli bit... nebo podepsat příměří, ale v žádném případě se nenalodovat. Žili tedy v představě a dvojakosti Weygandova plánu". Ten převzal velení armády po odstaveném Gamelinovi. Plán sestával ze snahy proniknout ze severu a z jihu německou obrněnou kolonou... ale především neobsahoval, žádná rozhodnutí. A pak se Hitler zastavil ve dnech 24. až 27. května před branami Dúnkirchenu, posledního přístavu jsoucího k dispozici pro nalodění. Záhada! Aby se vyřešila, stačilo vzít vážně předpověď učiněnou Göringem: Hitler se zastaví, protože chce svůj "velkomyslný mír". Ponechat Francii i Anglii jejich území i jejich kolonie. Přičemž by se jim jen odebraly jejich moderní zbraně zabavené v Belgii, Ale také jejich bojovnost a jejich pověst. Je pochopitelné, že rozhodnutí zabere určitý čas a tak se Němci zastavili. Dali Paříži i Londýnu možnost, dát dohromady své odpovědné instance. V Paříži válečná rada dne 25. května neviděla jiné východisko než příměří s následnou mírovou smlouvou. Ale Reynaud nevyložil před tímto dosti početným a rozmanitým shromážděním nabídku předanou Nordlingem. Nejdůležitějším rozhodnutím tohoto výboru inspirovaným Weygandem bylo vyslat Reynauda již na druhý den do Londýna aby, jak říká zdrženlivě protokol - "vyložil naše potíže". A ty Churchill předložil při zahájení zasedání válečného kabinetu ráno 26. května následovně: "Právě nám oznámil, že Francie bude kapitulovat". Ale nepředbíhejme. I v Anglii panovalo naplno poraženectví. Již 25. ráno Halifax informuje kabinet o rozhovorech navázaných druhořadými anglickými a italskými diplomaty o ústupcích, které by mohly odradit Itálii, aby vstoupila do války. Dostal povolení, aby pokračoval v těchto kontaktech. Odpoledne, když nekonečně překročil svůj mandát, přijímá dokonce sám velvyslanec Bastianiho, osobnost blízkou Mussolinimu, a žádá jej, aby Duce vystoupil na podporu celkového evropského uspořádání vedoucího k trvalému míru". To všechno jménem vlády, to jest i Churchilla, kterého nikdy neuváděl. Není to lež, spíše jen předjímka. Halifax byl totiž přesvědčen, že je Winston jen šašek, jehož dobrodružnost zkrachovala. Považoval jej za zanedbatelnou veličinu a jednal již jako by byl ministerským předsedou. Největším překvapením je, že na druhý den podává srdečně nebo téměř srdečně hlášení kabinetu (připisuje na účet Bastianiho úvod týkající se celkového uspořádání") a že Churchill neprotestuje. Ten když pak potká Reynauda mezi čtyřma očima, mluví nejdříve o Itálii a pak se jej náhle táže, zda dostal mírové návrhy. Reynaud odpovídá, že nikoliv, ale že Francouzi vědí, že "mohou dostat nabídku, pokud si to přejí". Ale pak Churchill obrátí rozhovor i návštěvu Reynaudovu tak, že se diskuse zaměří na přípravu nalodění v Dúnkirchenu. Přiklonil se totiž k tomuto řešení již večer předtím. A i když Francouzi vždy nesouhlasí, dává to výbornou příležitost k tomu, aby se hovořilo o bojových akcích místo o zastavení palby a jednáních. Mír ale do Dúnkirchenu nevstoupil. Hitler obnovil boj bez přílišného smutku. Dal by raději přednost tomuto okamžitému a málo krvavému míru, aby mohl brzy po Stalinovi požadovat Ukrajinu. Ale zvažoval zde i možnost neúspěchu a tak bez výčitek zvrátil sled programu. Jelikož Francie se stále bláznivě přimyká k churchillovské svéhlavosti a vystavuje se bez obrany jeho úderům, využije toho k jejímu rozbití. Zajisté neuvažuje o tom, že jí dá podepsat pouhé příměří a že jí na čtyři roky obsadí. Bezpochyby počítá s tím, že toto rozdrčení dá vyvrát sklíčenosti na druhé straně La Manche a urychlí pád Churchillův. Na konci června a na začátku července obnoví pro každý případ své nabídky míru lákavě pro všechny druhy kanálů a Halifax bude znova připraven k převzetí moci.

II.světová válka 8.-Nacistický zvrat vůči SSSR

Zločinná hloupost sestávající z podceňování Hitlera nekončí však ani jeho skvělými vítězstvími z jara 1940. Z tohoto hlediska jsou přísluhovači francouzského kapitalismu, a jejich nový hrdina Pétain nejen odpovědní, že usnadnili dávno dopředu odvoz židů podle statutu vyhlášeného dne 18. října. Když se zaměstnávali od chvíle, kdy převzali své funkce, a to s obratností hodné lepšího případu, tím, že připisovali porážku stávkujícím z roku 1936, kteří spis pomýšleli na "radovánky" než na děláni dětí a dohnali zradu tak daleko, že si poskytli dva týdny odpočinku ročně, ztrácejí tito lidé opět příležitost analyzovat nacismus jako jed předepisovaný v malých dávkách geniálním bláznem. Právě naopak, poslouchají jej na slovo a to mnohem dříve, než si na podzim zapsali velkými písmeny slovo "kolaborace" na průčelí své politiky. Porážka je obratem ruky přijata jako porážka demokracie a lidských práv smíchaných do nenuceného zmatku.

Údajní lidé pořádku popírají nejen to, že Republika zde vládla po nižných záchvatech XIX. století tak, že dovolila takovému Pétainovi, synu drobného rolníka, stát se maršálem, ale zavírají oči před nepořádkem, který nutně způsobuje cizí a nadto nacistická přítomnost. Nevidí v Hitlerovi maniaka diktatury, který se uklidní, jestliže se kopíruje jeho režim. Neptají se vůbec na jeho cíle. Jejich politika se zakládá ne na analýze, ale na sázce, která je předem ztracena. Po anglické agresi u Mers el-Kébir (3. Července) navrhují vojenskou spolupráci a jestli ta

se nekonkretizuje, příčinu toho nutno hledat v Berlíně, nikoliv ve Vichy. Ale bohužel je málo těch, kteří s nimi chtějí utkat, mimo de Gaulle a hrstky jeho počátečních stoupenců.

Když francouzští komunisté upadli do bludů svých německých soudruhů z roku 1933, kteří viděli v nacismu především příhodnou destrukci starých nadvlád, začali praktikovat vyčkávací pozici. Ta mohla vést, především zpočátku, až ke snaze o mírovou koexistenci s okupantem. Mohlo by se zde hovořit o chvilkovém rozmaru kolaborace, pokud by toto slovo nebylo tak zatíženo a nevyvolávalo nucené štvanci na židy a na odbojáře praktikovanou později vládou ve Vichy. Komunistická strana Francie nejde dál, než za žádost o opětovné legální vydávání Humanité a za velmi nerozumné opětovné vystoupení svých zvolených členů radnic na obsazeném území, což mělo na podzim za následek zbytečná zatčení.

Komunisté se zajisté staví na odpor již od počátku vůči Pétainovi. To jim umožní při procházení archivy objevit rané bojovné citace. Ale i když pranýřují francouzského otroka dávajícího přednost německému pánovi, vytvářejí zdání, že mu nabízejí své služby. Mimo toho, že se takto snížili na stejnou morální úroveň, nepodávají důkaz žádné intelektuální nadřazenosti. Vkládají všechno do hry s Hitlerem, který odmítl každou nabízenou nebo uvažovanou spolupráci. Snaží se jen rozdělit Francouze do soupeřících frakcí a udržovat každou z nich svými sliby v napětí.

Je vhodné upřesnit ve světle posledních výzkumů, " že ze strany francouzských komunistů, jestliže vyčkávací pozice trvala několik měsíců, tento chvilkový rozmar s dohodou trval jen několik týdnů. Vyplýval, pokud lze tak usuzovat, z iniciativy Jacquese Ducloux. Jeho šéf Maurice Thorez poslal z Moskvy velice brzy svůj nesouhlas i nesouhlas Kominterny. Na druhé straně komunisté přítomní ve Francii nebyli zdaleka jednotní a nikdo nepopírá okamžitě provedené činy odporu ve jménu strany jistým Charlesem Tillonem. Ale velel zde Ducloux a ten přestal v měsíci srpnu s jakýmkoliv jednáním s okupantem. Je ale nutné v předchozích kontaktech vidět i vliv stalinského oportunismu vzdáleného od veškeré antifašistické nebo národní přisnosti. Ten se projevil u vůdce z první linie, jehož životopis oplývá prvky vlastenectví, v důsledku směrnic přicházejících v září 1939 z Moskvy. Zde se válka podobná jako u té předcházející považuje za "válku imperialistickou", na níž se komunisté nemohou podílet.

Pro Hitlera bylo velkým rokem období od 22. června 1940, kdy bylo podepsáno příměří s Francií, až do 22. června 1941, kdy provedl invazi do SSSR. Jeho plány narušila neústupnost Churchillova. Tomu se podařilo vyhrát sázku na udržení své země, jako jediný mezi velmocemi, ve válce proti Německu. To neutralizovalo všechny ostatní a dalo nyní německému šampionovi příležitost, aby plně rozvinul veškerý svůj talent. Jednoduchým způsobem dostal Francii, když jí nechal uvěřit, že chtěl vpadnout jen do Belgie.

Nyní okázale klame planetu, když dělá dojem, že chce napadnout Anglii, a pak hledat půtky v oblasti Středozemního moře a na Balkáně. Ve skutečnosti je to jen moment zvratu, který mu nakonec umožní, aby až po zuby ozbrojený, stanul na sovětské 3 000 km dlouhé hranici.

Zde je třeba posoudit Stalinovu odpovědnost. Obrana jeho země byla zcela překvapena. Proto tolik mrtvých v boji, které mohla trocha bdělosti zachránit a pak zde byly miliony zajatců vydaných na smrt podvýživou. Hitler byl totiž rasista a mezi jiným i antislovánista. Proto byla úmrtnost nekonečně a neočekávaně vyšší mezi ruskými, srbskými nebo polskými zajatci ve srovnání s francouzskými nebo anglickými. Nedávno se rozšířila zajímavá teze: Stalin vyklidil svou obranu jako hráč stolní kopané, aby mohl lépe zaútočit. Jeho plány byly jediné účinné a Hitler jej měl předejít.

Ponechme tuto omlétou frázi nacistických ospravedlňování z té doby a podívejme se na fakta.

V říjnu 1940 Hitler vede svou největší diplomatickou ofenzívu pravděpodobně určenou především americkým voličům povoláním dne 5. listopadu k urnám. Šlo o to, aby se jim ukázalo, že Vůdce má situaci pevně v rukou a že je lepší volit Wilkieho než Roosevelta, který tím, že podporuje Churchilla vyhledává zcela marné spory s nepopíratelným vítězem v evropské válce. Setkává se s Pétainem, Frankem a Mussolinim. Ukázalo se, že Molotov byl pozván do Berlína ve stejném období, ale opozdil se a přijel až 12. listopadu. Tím zčásti pokazil účinek snahy německého šéfa. Ten věděl, co se mělo přihodit nejen v americkém klání, ale i ve stále trvajícím utkání Churchilla a britských pacifistů, kdyby tak mohl po svých setkáních v Montoire, Hendaye a Florencii vystavit Stalina svému triumfu.

Navrhl SSSR spojení proti Anglii a oblast pro expanzi v Indii Molotov odmítne. Protokoly z těchto jednání jsou kruté pro kapitalistické diktátory. Lidový komisař se jeví nekonečně více hoden své úlohy než Pétain a Franco.

Nicméně důstojnost není jistotou proti vraždám vyvolaným bestii. Pochopil to Molotov lépe než ti druzí? Nikoliv, Dokazují to jeho důvěrná sdělení učiněná v jeho stáří Felixi Cujevovi. Věřil, že Hitler chtěl opravdu vpadnout do Anglie a tak, když odmítl jeho spojení, získal SSSR čas. Přitom ale vlastně dával trumfy svému vlastnímu dobyvateli. A aby se ospravedlnila agrese, musel Hitler stále říkat, že navrhoval dohodu, která mu byla odmítnuta. Ale v každém případě byla léčba dokonalá. Jestliže by Stalin přijal smlouvu, reaktivoval by nedůvěru

vztahovanou na jeho zemi v důsledku německo-sovětského paktu, což by bránilo komukoliv, kdo by chtěl přijít na pomoc v případě nevyhnutelného útoku.

V prvním pololetí 1941 kočka nadále baví myš. Stalin dobře pochopil, že je snaha jej napadnout. Pokud nedbá na Churchillova varování v tomto směru, stejně jako Richarda Sorgia, není to z hlouposti. Je to proto, že si stanovil velmi skromný cíl - aby k útoku nedošlo ještě v témže roce, 1941. Bude hrát tedy na prohru a dělat dojem nepřipraveného na svých hranicích, aby ukázal Hitlerovi, že nic neriskuje tím když posune své pěšce proti Anglii. Tento postoj bude každodenně zdůrazňovat i po započetí útoku. Goebbels, aby lépe oklamal celý svět, dal rozšířit na začátku června zprávu o brzkém německém vylovení v Anglii a též zprávu o brzké cestě Stalinově do Berlína, kterou následně TASS dementovala. A najednou, 21. června večer, dává Stalin hrubě na vědomí, že souhlasí se svou cestou do Berlína! Ještě na druhý den, kdy již vpád začal, dává příkaz neodporovat mu. Doufal, že jde jen o iniciativu určité části německých generálů, aby přinutili jednat svou vládu. Nyní je to ale on sám, který se v zoufalé situaci připojuje k teorii "Hitlera jako slabého diktátora".

Ve všem tom mohou komunisté najít jen jedinou útěchu. Skutečnost, že SSSR dostal ránu a zůstal stát, za to mohou vděčit reakci svých mas, ale v žádném případě ne svým představitelům

II.světová válka 9.-Americká hra

USA překvapené pádem Francie si daly v rekordním čase dohromady prostředky, aby mohli reagovat a čelit novým odpovědnostem jak světovým, tak i kapitalistickým. Bylo na čase, aby skončily malicherné hádky, kdy jedni říkají, že Sověti odvedli hlavní práci proti Hitlerovi a druzí, že ti vydrželi jen díky americkým dodávkám. Ve skutečnosti tyto dvě velké země si zasloužily své pojmenování pro své dodatečné kvality. Lidská a ekonomická mobilizace lidu bojujícího za přežití pod železnou metlou na jedné straně, dobovačný dynamismus národa formujícího se za pomocí techniky druhého, rozdrtily Hitlera. Ten tím nebyl zcela překvapen. ale podceňoval jeden i druhý jev a především doufal, že bude moci zlikvidovat jeden, než se plně postaví tváří v tvář druhému. Když jsem podtrhl váhu antikomunismu v rozhodování, která vedla k tak dlouhému ponechání volného pole Hitlerovi, chtěl bych nyní ukázat, že západní vítězi dali zpáteční páni a ustoupili ne bez zásluhy od svého odporu vůči SSSR.

Je to zřejmé a dost známé v případě Churchillově. kterého Lenin označil titulem "největší odpůrce ruské revoluce" a který nalil vody do svého vína již v roce 1935, když začal říkat, že hitlerovské nebezpečí je hrozivější než nebezpečí komunismu a tlačil svou zemi v roce 1938, aby se snažila o spojení s Moskvou. To byla naděje, kterou nemohli nikdy popřít žádné tajné německo-sovětské jednání. A aniž by znásilnil svou povahu, sestavuje 22. Června svůj mimořádný projev, který pronese téhož večera. V něm, aniž by popřel své předchozí odhady, přijímá s otevřenou náručí spojence, kterého mu Hitler naservíroval na talíři.

U Roosevelta je tento jev diskrétnější On naopak 22. června i následující dny mlčí Tento pragmatik bezpochyby myslí, že povzbuzování nic okamžitě nezmění na válečné štěstěně a že jestliže se sovětský svaz zhroutí jak domeček z karet, bylo by škoda se za něj zasazovat jen slovy. Jedná však a jelikož jen málo Američanů a málo Sovětů si k této akci snad z důvodu ideologických zábran dopřálo, je na čase to osvětlit.

Mimo USA zůstává mimo válku jediná velmoc. Japonsko. Jen zlomyslník by tehdy mohl říci, že do ní vstoupí, protože ani ona sama to nevěděla A především nevěděla proti komu. Víc než fašismem je japonský režim imperialismem, který dává velký prostor armádě. Když nabrat, krátce po USA, svůj rozmach v devadesátých letech minulého století, pronikl téměř všude, ale se značným zpožděním po USA. Ty se usadily na Filipínách a na Havajských ostrovech. Často musel před nimi zlostně ustupovat. Jeho šéfové jsou ale příliš dobře informováni, než aby pomýšleli na to, že moment čelního nárazu přišel. Dávají přednost zaměření na menší protivníky a hlavně evropské mocnosti, které byly již poraženy Německem. jako Francie, zranitelná v Indočíně, nebo Holandsko, jež jen obtížně může bránit Nizozemskou Indii. Zvažuje též možnost střetu s Velkou Británií, která vyklizuje svoji obranu v Hongkongu a v Singapuru, aby soustředila své síly proti Říši. Je možná i jiná volba -roztáhnout se po Sibiři na úkor SSSR, Tato volba byla velmi oblíbená v třicátých letech, neboť dovozovala skloubení japonského podnikání vůči východním provinciím Číny. Oficiálně proto, aby se zamezil postup komunismu.

Studenou sprchou byl německo-sovětský pakt uzavřený přesně ve chvíli, kdy japonské a sovětské armády měřily své síly v pohraničních střetech. A tak Tokio zklamané Berlínem podepíše ze své strany v dubnu 1941 pakt o neútočení s Moskvou. Hitler, který připravoval tentokrát svou agresi proti SSSR, učinil všechno, aby odradil Japonsko učinit toto gesto, Japonsko, které mimo své pomsty za pohrdání nacisty pro jeho zájmy v roce 1939, také doufá že je obrátí směrem na západ a že podnítl Berlín, aby ukončil svou válku proti Anglii, než tam vypukne další. Je pravděpodobné, že Matsuoka, japonský ministr zahraničních věcí, který navštívil v březnu-dubnu 1941 Moskvu, Berlín a Řím. mohl být považován za dosti zlomyslného na to, aby tlačil Hitlera do invaze do Velké Británie. To by umožnilo Japonsku obsadit bez velké námahy její asijské kolonie.

Zbývalo jen přesvědčit USA, aby daly věcem volný průchod. Přitom se počítalo s jejich malým smyslem pro evropské koloniální mocnosti. Úspěch byl sporný a Matsuoka to věděl. Proto jakmile 22. června 1941 zjistil, že jeho úsilí se zhroutilo a že Hitler nezvratně zvolil expanzi na úkor SSSR, předsedal a hájil ve vládě útok proti Sibiři.

A v tento moment zasáhl Roosevelt. Dal, 4. července, japonské vládě na vědomí, že USA by byly nadmíru pohněvány, kdyby Japonsko napadlo SSSR. Měly k dispozici široké nátlakové prostředky. Ty byly formou politiky vystupňovaných ekonomických sankcí, které se zatím netýkaly ropy, uplatňovány již po dva roky proti japonskému zasahování v Asii.

Obával se japonský ministerský předseda Konoye embargo u této strategické suroviny? Nevíme. Jisté však je, že 16. července obětoval Matsuoku a veškerou představu protisovětské agrese. Klid na sibiřské frontě, který zprávy Sorgeho umožnily považovat za trvalý, umožnil Stalinovi převelet generála Žukova i s jeho nejlepšími pluky. Ti se ve velmi dobrém světic projeví za pohraničních bojů v roce 1939. Byli umístěni přímo na místě v oblasti Moskvy, kde se vítězně střetnou s Němci v příštím prosinci. Roosevelt značně přispěl k tomu, aby zachránil Stalina a tak přivolal hrom na sebe.

Aby Konoye vyhověl tvrdým útokům členů svého kabinetu, musel přijít s iniciativou. A ta spočívala v invazi koncem července do Indočíny. Pokud chtěl uspět, musel jednat rychle. To byl Pearl Harbor

II.světová válka 10.- Pearl Harbour: proč a jak?

Přívál bomb a torpéd se snesl 7. prosince 1941 na jednu spící základnu. V momentě je tu víc než dva tisíce obětí. Pak se v Pacifiku rozhoří požár, který způsobuje milionové ztráty a končí dvojitým jaderným výbuchem. Pokud se oddáme tradiční vidině, pak tito mrtví byli zabiti méně díky kapitalismu, ve větší míře díky feudalismu a primitivnímu divošství. Bylo to samurajské Japonsko, které využívalo moderní průmysl jen jako prostředek ve službách staleté snahy vládnout. které zrádně přepadlo Pearl Harbour. Důkladnější analýza tohoto jevu nutí, jak bylo výše poznamenáno, abychom se vrátili ke zrodu japonského imperialismu v XIX. století a k jeho pozdnímu zapojení do hry velmocí. Tento nadaný žák nejenže si osvojil technické lekce kapitalismu ale též a to velice rychle geopolitické lekce. Zkoušel si vybudovat koloniální panství. Nejprve na úkor Číny, kde využíval vzdálenost evropských mocností a jejich rivalitu.

Jeho vedoucí kruhy jsou od začátku rozděleny po stránce podílu, který se má vymezit pro modernu a pro tradici. Ale k diferenciaci dochází též v hlavách. Jako všichni vedoucí činitelé mimo Evropu: kteří nejsou pouhými výtvoři Západu, se japonská elita neustále a úzkostlivě ptá. Kde vést hranici mezi dovozem západních hodnot potřebných pro rozvoj i pro pouhou existenci a zachováním národních zvláštností. Odtud pochází ona diferenciaci s málo výraznými obrysy mezi modernistickou buržoasií dbalou zachování míru s velmocemi a především Spojenými státy a ostatní buržoasií, přičemž se rozvíjí xenofobní nacionalismus. V roce 1941 se ministerský předseda Konoye, agresivnější v roce 1937, umoudří a chtěl zemi dostat mimo světovou válku. Jelikož je Japonsko již zapojeno do místní války v Číně, musí ji co nejrychleji zlikvidovat kompromisem, za který by převzaly záruku USA.

Konoye narazí přímo ve svém kabinetu na válečnickou snahu, která se přiklání k vojenskému řešení. Požadují zbavit Čínu vnější podpory. Ta pocházela jak ze sovětské Sibiře, tak i z anglické Barmy. Proto válečníci považují za nutnou válku aspoň proti jedné z těchto dvou mocností. V naději, což bylo všeobecné přání, že se Spojené státy do toho nebudou míchat. Politická různost rozdělí i vojenské velení. Armáda se zdráhá vyklidit čínské území, zatímco námořnictvo více přihlíželo k duševnímu stavu i ke zdrojům získávaným ze Severní Ameriky, a zůstává skeptické k možnosti války proti Anglii nebo Rusku bez intervence Spojených států. Ale poněkud banální partie pokeru započala začátkem roku 1941. Nejprestižnější z admirálů Yamamoto uplatnil svůj názor, že je nemožno udržet Spojené státy mimo válku a pokud zájmy Japonska to budou vyžadovat, pak musí válka začít překvapujícím útokem proti flotile v Pearl Harboru, její zničení uvolní pole pro japonskou ofenzívu. Pravděpodobně ke svému údivu, dostal rozkaz prostudovat plány takového útoku. To se ví již dávno. Ale Yamamoto je představován jako muž rozpolcený mezi svým pacifistickým přesvědčením a jeho vášní bojovat. Nedávno zveřejněné japonské dokumenty ale naznačují, že přijal řízení operace místo jejího sabotování.

Svědkiem toho jsou poslední rozkazy předané útočné flotile. Tato eskadra, nejsilnější v historii námořnictva, musela učinit půlobrat. aniž by cokoliv dokonce konsultovala se štábem. Ani, jestli nebyla odhalena při své plavbě po dobu jedenácti dní mezi Kurilami a Havaji. Více než 24 hodiny před útokem. V opačném případě měla zahájit útok. Bylo však obtížné si představit že žádný letecký průzkum nezaznamenal za deset dní tak velké válečné loďstvo. Nemluvě o náhodných setkáních s loděmi nebo s letadly. Válečníci ze sebe udělali hlupáky a pacifisté zřejmě přistoupili na hru. kde nic neriskovali. Za překvapující nedostatek leteckého průzkumu z Havaje mají Spojené státy svůj podíl odpovědnosti. Nebo to byla jen směla.

Odpověď je méně snadná, než si myslí někteří odpůrci Roosevelta, kteří mají za to, že prezident sledoval stopu postupu útočných lodí a že je nechal konat, aby podrobil psychologickému šoku dosud pacifistické veřejné

mínění v zemi. Skutečnost je asi jiná. Dal by všechno za to, kdyby věděl, co se chystá. Odhalení útočné námořní síly, která tajně pluje v době, kdy se ve Washingtonu sledovala mise zvláštních velvyslanců Nomury a Kurusua, by mu umožnilo zvýšit hlas vůči Japonsku a dosáhnout v Tokiu vytvoření rozhodně pacifistické vlády. Jeho cíl byl v podstatě stejný jako Yamamotův.

Základna v Pearl Harbouru, jako všechny základny Spojených států v Pacifiku byla sice uvedena do stavu pohotovosti vrchním velitelem armád generálem Marshalllem, ale v nevhodnou dobu. V říjnu, na druhý den po demisi Konoyeho a jeho nahrazení generálem Tojo považovaným za válečtivého a pak 27. listopadu, den po přečtení Nomurových vyjednávání, jež se zdálo konečné. Ale v obou případech se nic nestalo. Poprvé přišli Japonci k vyjednávacímu stolu s novými návrhy. Roosevelt tedy, poté co se obával útoku ke konci listopadu, nabyl opět důvěru na začátku prosince a sám obnovil některé kontakty. Co ale nevěděl, že již je v tomto druhém případě Japonsko rozhodnuté zaútočit nebo zahrát na havajské námořní cestě hazardní hru, která, jak bylo řečeno potřebovala onu lhůtu jedenácti dnu, aby uvedlo do chodu své síly. Ostatně v období tak silného mezinárodního napětí si nikdo nepředstavoval překvapující útok proti cíli tak vzdálenému od Japonska, jako je Hawaj. Aspoň ne tak značnými vojenskými prostředky. Očekávalo se to spíše na Filipínách. A americká armáda právě převážela materiál z jednoho na druhé souostroví. Čímž se i vysvětluje koncentrace průzkumných prostředků mezi nimi se základnou na Hawaji.

Americká odpovědnost za úder na Pearl Harbor se muze shrnout do jednoho slova - rasismus. Američtí představitelé to zajisté nezakoušejí vůči svým japonským protějškům jako Hitler vůči Židům. Jde o pouhý pocit nadřazenosti. Jak morální, tak intelektuální či technické. Bílý dům si nepředstavoval, že tato země s opožděným vývojem by mohla být schopna takové opovržlivosti a dovednosti Roosevelt a Marshall věřili, že to udrží a zvládnou vojensky i diplomaticky. Rozšířování "purpurového" kódu, jímž se vyměňovaly ty nejtajnější zprávy mezi Tojo a "Nomurou přispělo k pocitu nadřazenosti a bezpečnosti.

II.světová válka 11.-závěr

Geneze druhé světové války a vytváření táborů v průběhu jejích prvních dvou let ukazují, že kapitalismus v roce 1919 neztratil zázračně své možnosti a že si zachoval dostatečné zdroje, aby zkorigoval a vymazal za pomoci sovětské negace, svou ohybnou nacistickou variantu. Soupeření velmocí zatížených, postranními ekonomickými představami, nejprve zruinovalo myšlenku kolektivní bezpečnosti. A to ještě dřív, než Hitler začal zacházet s komunismem jako s pláštíkem toreadora. V samotném momentě, kdy již Sovětský svaz diplomaticky vypěl a oddával se plně hrozné domácí represi, se již nezdálo tak hrozivým. Německá útočnost je nepochybná a nemohla si v třicátých letech brát za záminku ani v nejmenším rozpínavost Sovětského svazu v Evropě.

Hitler ale dokázal, když hrál na nenávisť buržoasie vůči této zemi a když se k ní naoko dočasně přiklonil, jak zabránit spojení svých potencionálních nepřátel, aby je pak mohl jednotlivě napadnout. V kritickém momentě v květnu až červnu 1940, vše spočívalo v nikou jednoho člověka, Churchilla. Přisel krátce před tím k moci, když využil soupeření ve vedení konzervativní strany. Mohl se s využitím směsice vůle a lsti postavit proti logice britského kapitalismu, který směřoval k rezignaci před Hitlerovým triumfem a opět uvést do funkce činnosti hlavního města.

Churchill dovedl dodat postupně důvěru Rooseveltovi a přivést jej k tomu, aby dal do služeb protinacistického boje zdroje kontinentu, který se zotavoval z krize v roce 1929 a byl nadopován zisky, které vzešly z válečného střetu. Tady vidíme a pochopíme, jak je hazardní připisovat oběti z konfliktu, některému z přítomných politických systémů. A také, že četná úmrtí jsou vhodnější než život v porobě. Bez Churchilla by v letech 1940 až 1945 bylo mnohem méně mrtvých. Hitler by totiž na dlouhou dobu zkonsolidoval svou moc a zničil by bezpochyby komunismus v jeho stalinské verzi dávno před rokem 1991 (a možná i bez války, protože Stalin by mohl rezignovat a postoupit mu Ukrajinu vzhledem k danému poměru sil, jak to učinil Lenin v Brest-Litevsku). Nezabil by dokonce v daném momente ani tolik Židů, protože jak ukázaly nedávné studie,131 o svém „konečném řešení“ rozhodl až v roce 1941 s ohledem na pomalý postup na Ruské frontě, který mu dal nahlédnout i na možnost jeho porážky. Vítězné Německo poté, když by dosáhlo rezignace ostatních mocností, by nechalo, vzhledem k pohodlnému rozšíření jeho hranic na východě, žít své Slovany uvržené do otroctví. Dokončilo by vypuzení Židů ze svého "prostoru" bezpochyby s fatální brutalitou. ale bez systematické genocidy.

Představitelé kapitalistických velmocí, zaslepení aktivitou antikomunismu, uvolnili cestu nejzločinnějšímu rasistickému podniku. Co se týká stalinského komunismu, ten se jen neobratně pokoušel zajišťovat zájmy dělnického hnutí ztotožněné se zájmy sovětského státu. Občas byl, ve vztahu k vlastní zemi, vůči záměrům Hitlera značně naivní. Pokračující trvání války po roce 1945 na periferii rozvinutého světa před i po zrušení SSSR ukazuje, že lekce posloužila jen zčásti Jestliže bylo možno zabránit obnovení konfliktu mezi velmocemi, tak jedině tím, že se poražení z druhé světové války vzdali použití síly ve svých vztazích k rozvojovým zemím Od Indočíny po Čínu přes Suez, Afghánistán, Malvíny, Irák. Oni "čtyři vítězi" nad Osou vesele hovořili prostřednictvím střelného prachu. Přitom rádi ve své propagandě pacifikovali protivníkovy představitele i když patřili k etnikům, které autor Mein Kampf hodnotil jako umírněné. Včera Násir, dnes Saddám jsou novými Hitleri, s nimiž jakákoliv dohoda by byla Mnichovem.

Tak vytrubuje prezident Clinton do světa a pokud jej nedávno, jeho partneři z Rady bezpečnosti, přivedli k rozumu, tak je to vzhledem k válečné pohnutce, kterou chtěl učinit a nikoliv ze zásady, podle níž každý stát, ať je jakkoliv mocný", se musí podříditi společnému řádu. Na konci tohoto století se kapitalismus stále marně namáhá nastolit na základě rovnoprávných vztahů mezi národy, mírumilovný řád, který chce nechat vládnout v právních státech.

Francois Delpla

Francois Delpla je historik odborník na druhou světovou válku, autor Aubrae, les faits et la calomnie, Le Temps de Cerises

O původu válek a jedné formě kapitalismu

Rádo se dnes zapomíná citovat Jeana Jaurése, který tvrdil, že kapitalismus s sebou přináší válku jako mrak přináší bouři. A bylo by možné dodat, že tato pravda je ještě zjevnější, jakmile kapitalismus vzal na sebe formu fašismu. Abychom zůstali u druhé světové války a u jejích předzvěstí, je nepopíratelné, že na začátku zde byl - fašistický kapitalismus. Mussolini napadl Etiopii a Albánii. Hitler se zmocnil Rakouska a Československa. militaristické Japonsko se utkalo s Čínou a Sovětským svazem, Franco za pomoci Německa a Itálie nastolil svůj režim proti Republice, V poslední etapě Hitler rozpoutal světovou válku tím, že zaútočil na Polsko.

Nikdy asi bezpochyby nezjistíme matematicky přesné údaje o mrtvých, které způsobilo toto světové zabíjení. Bezpochyby z padesáti milionu mrtvých v Asii, Evropě a Africe je nějakých dvacet milionů patřících civilním i vojenským občanům Sovětského svazu, a ti mohou být sotva přičtení jako klad kapitalistické zodpovědnosti.

V celkovém rámci této světové války se objevil nejsurovější výraz pro nejničivější kapitalistické vykořisťování. Ten, jehož předmětem byla pracovní síla v nacistických koncentračních táborech, v hitlerovských „KZ“ (koncentracích). Zpočátku měly za cíl odloučit od zbytku německého obyvatelstva politické odpůrce. S nimi se tak tvrdě zacházelo, že jich velký počet zemřel v letech 1933 -1940.

Časem začaly jednotky SS, které byly strážci táborů, využívat svých vězňů k tomu, aby vydělávaly nějaké peníze. Nechaly je pracovat v podnicích, které jim patřily, především v kamenolomech

Počínaje rokem 1942 velké německé trusty válečného průmyslu požadovaly, aby se jim vyrovnala ztráta v důsledku mobilizace jejich tradičních pracovních sil intenzivním využíváním koncentrační pracovní síly. Uprostřed samotných táborů se objevily různé zbrojní továrny. Koncentrační pracovní síly pracovaly v „komandech“ i mimo lágry, ale kde způsob života a smrti nezaostával v ničem za koncentráky, na nichž závisely. Někdy to bylo ještě horší. Na nich byly závislé podniky všech odvětví velkého průmyslu: letectví, chemikálie, slévárství, důlní těžba atd. Vězni zde pracovali ve dne v noci. Byli to robotou povinní otroci vydaní na milost a nemilost. Jejich život patřil SS bez omezení ani hranic

Ale jak to však napsal jeden historik - "... neupadněme do léčky, Nacistické koncentráky a jejich "komanda" nevzkřišovaly antické hospodářství. Výrobci V2, pušek a letadel, kteří zaměstnávali vězně po stovkách tisíc nepatřili světu cizímu pohybu kapitálů, burze cenných papírů a konsolidovaným bilancím."

Velký mistr v průmyslovém vykořisťování vězňů z koncentráků je přímý pobočník Himlerův, šéf SS a veškeré policie, generál SS Oswald Pohl. Je zároveň šéfem vrcholného úřadu SS pro ekonomickou správu WVHA, který 1 února 1942 vytvořil. Vycházejí z Pohlových směrnic bylo vytvořeno to, co Hitlerův ministr spravedlnosti Otto Thierak nazval "zničení prací". (Vyhubení židů a cikánů v plynových komorách zaznamenává jinou logiku. Je však třeba poznamenat, že určitý počet těch, která pocházeli z těchto kategorií, byl využíván jako pracovní síla v Osvětimi a v jiných táborech tohoto druhu, od konce roku 1942)

Princip toho je poměrně jednoduchý. Pracovní síla z koncentráků musí dodat nadhodnotu takovou, které pokryje její údržbu ze strany SS a zajistí největší možné zisky firem, jež ji využívají. Jdou od těch největších (Krupp, Siemens, IG-Farben Industrie, Messerschmidt atd.) až po ty nejmenší - řemeslnického typu Aby se uspokojily požadavky průmyslu, SS mu pronajímá vězně za cenu mzdy, které je značně pod mzdou svobodné pracovní síly. A aby i SS vydělaly, je třeba snížit na maximum náklady na udržování vězňů (potrava, ošacení, ubytování). Pohl dává do práce své experty. Ti odhalují, že práh rentability odpovídá průměrné životnosti vězňů v délce osmi měsíců. Stačí je pak nahradit pod různými záminkami živými, jejichž počet nechybí na dobytých územích.

Je zajímavé srovnat tyto teoretické výpočty s realitou. Zjistíme, že v letech 1942-1945 (což je poměrně krátké období) průměrná životnost vězňů z koncentračních tábora je asi 8 až 9 měsíců.

Nebudeme se zdržovat obecně známou otázkou nacistického zlata ukradeného Židům v Evropě a procházejícího zvláště Švýcarskem. aby bylo "očistěno" a aby posloužilo na nákup válečného materiálu pro Wehrmacht I zde jde o kšeftování prováděné podle nejpřísnějších kapitalistických pravidel.

Méně je znám podíl firem pro německou ekonomiku během války, které byly povazovány za počestné.

Britský deník The Guardian zveřejnil v prosinci 1997 studii vědce. specializovaného na studii židovské genocidy. Jmenuje se David Cesarani. Když studoval, co se stalo v Maďarsku během války, dospěl až ke jménu Wallenberg. Je známo, že Raoulu Wallenbergovi se podařilo zachránit četné maďarské židy před smrtí a že záhadně po válce zmizel. Zřejmě v SSSR.

Cesarani se odvolává na práce skupiny nizozemských výzkumníků, kteří se zaměřili na Wallenbergův případ. Učinili zajímavé objevy. Bratři Wallenbergovi byli Švédští bankéři a průmyslníci, kteří vytvořili mezi oběma válkami s německými průmyslníky kartel. Ten kontroloval evropský trh s kuličkovými ložisky dodávanými firmou SKF. Banka bratru Jakoba a Marcuse Wallenbergových. ENSKILDA BANK ve Stockholmu, pracovala v úzkém spojení s SKF. Ta. po celou dobu války, nadále obchodovala s nacistickým Německem. V roce 1943 SKF dokonce zvýšila o 300 % svůj export do Německa. V roce 1944 dodávala 70 % všech ložisek potřebných pro válečný průmysl Říše. Generál Spaatz, americký odpovědný činitel za bombardování, si stěžoval, že veškeré letecké akce (proti německým továrnám) se staly neúčinnými.

Švédské banky v téže době měly "očistit" zlato uloupené nacisty v hodnotě 26 milion dolarů. Banka ENSKILDA měla nakoupit v Německu 5 až 10 % z celkové sumy 350 až 500 milionů guldenů z cenných papírů uloupených nizozemským Židům. Tato kolaborace s hitlerovským Německem byla ozřejmena hned po válce a jmění Wallenbergů bylo zmraženo ve Spojených státech. SKF mající stále vazbu na Wallenbergy se obrátila na SSSR, který velmi potřeboval kuličková ložiska a poskytla mu značné úvěry. Jelikož se rozvíjela "studená válka", USA zastavily Sovětům jakoukoliv pomoc a pohrozily zveřejněním spolupráce švédských bank a průmyslu s nacisty.

Cesarani z toho učiní závěr, že Raoul Wallenberg byl bezpochyby obětí těchto temných intrik, které tím, že umožnily dodávky strategického materiálu Hitlerovi, nechaly téci, v letech 1939 až 1945, krev.

Pierre Durand

Pierre Durand, bývalý odbojář deportovaný do Buchenwaldu, je specialistou na deportace. Je autorem zvláště Résistance des Francois, Buchwald et, Dora, 2. vydání, 1991, v prodeji u Temps des Cerises

Imperialismy, sionismus, Palestina I.

V současné historii osud palestinského národa představuje opravdový anachronismus v době, kdy téměř všechny národy dobyly svou nezávislost. Abychom pochopili tuto situaci, vnucuje se nutnost poznání určitého počtu základních geo-historicko-politických údajů, které jsou vlastní oblasti Blízkého východu. Úloha západních zemí a sovětsko-ruského imperialismu i sionismu před vytvořením izraelského státu bude hlavně předmětem analýzy v omezeném rámci tohoto článku.

KONEC OSMANSKÉ ŘÍŠE

V srpnu 1914 vypukne první světová válka. Osmanská říše je již značně nemocná. Největší část jejích evropských držav byla osvobozena. Sever Afriky je kolonizován západními velmocemi. Jediná její celistvost po čtyři století zůstala na Blízkém východě a je udržována de facto strategickými zájmy Anglie. Ta je již od roku 1882 pánem Suezského průplavu a Egypta a zdráhá se vidět jinou imperialistickou mocnost, která by ji konkurovala na pozemní cestě do Indie.

V říjnu 1914 sultánovo Turecko vstupuje do války po boku centrálních mocností. To je jeho poslední akt!

Anglie se obává turecko-německého tlaku na Suezský kanál. Přesedlá a zvažuje nejprve „arabské“ řešení pod britskou kontrolou, které by nahradila osmanskou nadvládu.

SLIBY UČINĚNÉ ARABŮM

Od července 1915 až do začátku roku 1916 vede Anglie tajné rozhovory se šerifem Husseinem, vládcem muslimanských svatých míst, které pak byly známy pod názvem Korespondence Husseinova a Mqac

Mahonova". Byl to nový britský resident v Káhiře. Výměnou za slib osvobozeného arabského království" šerif navrhuje povstání arabských kmenů proti tureckým okupantům.

Tato naděje na nezávislost Úrodného půlměsíce", který představoval jen jednu tureckou provincii - Sýrii - není nová.

Arabský nacionalismus se objevuje od první poloviny XIX. století. Především jako znovuoživení arabského jazyka a kultury v Nahdě - díle muslimských i křesťanských osobností Egypta, Sýrie, Libanonu, Palestiny - a v boji proti kulturnímu a pak politickému imperialismu osmanského Turka

Imperialismus, sionismus, Palestina II.

Ale Anglie není sama ve válce proti Turecku, tomuto spojenci centrálních mocností Francie a carské Rusko jsou tu rovněž. Tyto dvě země budou žádat také svůj díl koláče. Především pak Francie. Cožpak její vliv nepřevažuje ve Svaté zemi již po mnoho let? Cožpak nedostala od Sultána uznání jako ochránkyně všech křesťanů v Osmanské říši v roce 1673. Cožpak nezasáhla v roce 1860, aby zachránila maronity před masakrem. Od roku 1916 probíhají tajné rozhovory v Londýně mezi diplomaty M. Sykesem a M. Picotem. Vyústí do protokolu o dohodě" na rozdělení oblasti do zón vlivu těchto dvou imperialistických velmocí. Bez jakéhokoli ohledu na arabské národní tužby a na přísliby, které jim byly učiněny Angličany.

Francii Libanon a zmenšená Sýrie. Anglii Mezopotámie (Irák), jihovýchodní Sýrie, část Palestiny, (Saint-Jean d'Acre) Jde jí o zachování "cesty do Indie" od Suezského průplavu až po Arabsko-perský záliv, ke svému prospěchu.

Velká část Palestiny je vyhrazena mezinárodní správě, jejíž formu nutno rozhodnout po konzultaci s Ruskem."

Připomeňme, že toto rozhodnutí, určené k usmíření anglo-francouzsko-ruských konkurenčních požadavků, mělo bez jakéhokoli přímého vztahu jediný argument - Svaté místo křesťanů.

SPOJENECTVÍ BRITSKÉHO IMPERIALISMU A SIONISMU

Rok 1917 byl na západní frontě dramatický a poněkud pozměnil anglo-francouzské plány na Blízkém východě. Tři hlavní události je třeba vyzvednout u tohoto obratu století: - Vstup Spojených států do války v dubnu s následujícím rozhodujícím vlivem této země jak na výsledek konfliktu, tak i na vývoj liberálně kapitalistických doktrín ve světě.

- Ruská revoluce s následným uchopením moci bolševiky v říjnu s vítězí marxisticko-leninskou doktrínou
- Balfourova deklaráce" v listopadu, neboli oficiální uznání sionistických ambic anglickou vládou.

Ty se tu ale neobjevily včera. Jestliže náboženský sionismus -"Výzva Siónu", což je jméno jednoho kopce v Jeruzalému - nikdy od zboření Chrámu Titem v roce 70 nepřestal zbožné židy pronásledovat, politický sionismus se začal projevovat teprve před třídvaceti lety

Z roku 1897 se totiž datuje zakládací charta sionistického hnutí vyhlášená na prvním sionistickém kongresu, který se sešel v Basileji. Jeden rakouský žurnalista, jinak dokonale asimilovaný žid, Th. Herzl je duší tohoto nového nacionalismu vzešlého z idejí oné doby v celé Evropě, ale hlavně ze zjištění trvalých pogromů proti židům v Rusku a v Polsku a z rozpoutání ostrého antisemitismu ve Francii v roce 1894 Dreyfusovou aférou. Jeho program je formulován takto: "Sionismus má za cíl vytvořit v Palestině vlast pro židovský lid, která by byla zaručena veřejným právem". Je třeba poznamenat, že od kongresu v Basileji až po kongres v Biltmore v New Yorku v roce 1942 sionisté a jejich přátelé nikdy neuvádějí termín Stát". Pouhý eufemismus k tomu, aby se zabránilo příliš silné opozici v některých západních kruzích včetně asimilovaných židů, jež se chovali tehdy velmi nepřátelsky. Cožpak Herzl nenapsal v roce 1896 dílo Der Judenstaat, které poznamená historii? On sám ostatně poznamenal ve svém deníku na konci basilejského kongresu: Tam jsem založil Židovský stát". Jestliže bych se to odvážil prohlásit dnes, všichni by se mi vysmáli. Do pěti let, snad. Za padesát let to určitě neunikne nikomu.

Jaká předtucha!

V roce 1905 Herzl umírá. Jeden ruský žid, brzy naturalizovaný Angličan, přebírá pochodeň. U Chayma Weizmanna na rozdíl od Herzla se židovská vlast" nechápe mimo Palestiny. Skvělý vědecký badatel vážně podporuje anglické válečné úsilí a daří se mu syntéza acetonu. To mu otevírá četné dveře zvláště k Lloyd

Georgeovi, budoucímu ministerskému předsedovi. Je již přítelem Arthura Balfoura, budoucího ministra zahraničí. Navrhuje jim vytvořit židovský nárazníkový stát v Palestině pod britskou ochranou, nejlepší způsob, jak zajistit obranu Suezského průplavu. Angličané se o to víc chápou této myšlenky, čím víc se obávají, že budou předběhnuti německými židy. Ti byli nakloněni věci utvoření této země vzhledem k nenávisti k Rusům. Umožnila by jim rovněž vyhnout se internacionalizaci Palestiny.

Vstup Spojených států do války, ruská revoluce, záruky, které je nutno dát americkým židům, aby se podíleli na válečném úsilí a četným ruským revolučním židům, je již nenechávají dále váhat. Balfour žádá po Weizmannovi a po Lordu Rothschildovi - židovském aristokratovi, který se dal na sionistickou cestu - aby mu navrhli projekt prohlášení týkajícího se Palestiny. To v upravené podobě bude základem dopisu adresovaného britským ministrem zahraničí Lordu W. Rothschildovi dne 2. listopadu 1917. Podle něho vláda jeho Veličenstva posuzuje příznivě zřízení národního domova v Palestině pro židovský lid a použije veškeré své úsilí k usnadnění realizace tohoto cíle..."

Imperialismus, sionismus, Palestina III.

Od konce 1917 arabští představitelé mají přes bolševickou vládu informaci o "Sykes-Picotových dohodách". Po několika měsících se dovídají o "Balfourově deklaraci", to jest o zřízení na půdě mimo kolonií, jež byly již po třicet let vytvořeny, nového imperialismu spojeného s britským imperialismem! Aby se uklidnili, anglická a francouzská vláda - jelikož americká vláda schválila "Deklaraci" - obnovují své sliby. V samotný předvečer příměří dne 11. listopadu 1918 uznávají národům osvobozeným od osmanské moci "právo na sebeurčení", jež bylo drahé americkému prezidentu Wilsonovi. Pouštní vzpoura" byla spojencům vskutku velmi užitečná. Když byl osvobozen Hedžás, beduínské kmeny pod vedením emíra Faizala, syna šerifa Husseina, obsadily Akabu, postoupily na východ od Ammánu a sjednotily všechny kmeny až k Eufratu. Jestliže britská Allenbyho armáda 9. prosince 1917 obsadila Jeruzalém, Faizal (slavný přítel plukovníka Lawrence) a Allenby vstoupili 1. října 1918, společně do Damašku.

V červenci 1919 se seje v Damašku generální kongres arabských nacionalistů a odhlasuje různé rezoluce odsuzující západní projekty a hlavně zřízení židovského národního domova v Palestině. To nikterak nenarušuje svolání Vrchní rady spojenců 25. dubna 1920 v San-Rému Arabské území mezi Perským zálivem a Středomořím je rozděleno na anglické a francouzské protektoráty, jež jsou potvrzeny ve formě "mandátů" novou Společností národů v roce 1922. Velká Sýrie je rozdělena na 4 kusy. Anglii připadne Palestina a území východně od Jordánu - jež se stalo v roce 1921 Zajordánskem. Francii Libanon a Sýrie. A co bylo vrchol pro Araby. Balfourova deklarace byla začleněna do podmínek britského mandátu!

Sliby učiněné Arabům jsou zcela "zapomenuty". Jsou dokonce porušeny samotné zásady charty Společnosti národů! Od té doby zůstává rok 1920 navždy v arabských textech zapsán jako "rok katastrofy" (Am Al Naqba).

ARABSKÉ REAKCE. NOVÁ BRITSKÁ POLITIKA

Od jara 1920 vypukají v Palestině krvavé arabské manifestace Opakují se v roce 1929, Vrcholu dosahují v roce 1936 s prvním všeobecným povstáním proti britským silám a jejich sionistickým spojencům. Ti organizují tajnou armádu Haganah. Anglická represe je velmi tvrdá - víc než 5000 mrtvých.

Blíží se ale válka. Angličané mají tentokrát strach z dohody mezi Německem a arabskými zeměmi. Zveřejňují tedy na jaře 1939 Bílou knihu, která potvrzuje, že není nikterak v jejich úmyslu vytvořit židovský stát. Palestina musí získat svou nezávislost do deseti let a stát se dvoj národnostním státem. Židovské přistěhovalectví je omezeno. Sionističtí vůdcové se usazují ve Spojených státech a na konferenci v Biltmore (1942) již neváhají požadovat vytvoření židovského státu v Palestině na celém území mandátu! Vzhledem k britskému odporu se nejtvrdí sionistické organizace vrhnou do velké teroristické kampaně proti, jak říkají, anglickému okupantu. Ve Spojených státech prezident Roosevelt se spíš přiklání k arabským vůdcům. Ale jeho smrt staví do popředí viceprezidenta Trumana. Ten ke svému zvolení v roce 1948 potřebuje židovské hlasy. Žádá proto po anglické vládě okamžité vpuštění 100 000 židovských uprchlíků, kteří vyvázli ze Shoah, do Palestiny. To je odmítnuto. Okamžitě se zdvojnásobují akty terorismu a 22. července 1946 je britský hlavní stan v hotelu King David vystaven dynamitovému útoku. Víc než 90 mrtvých, desítky raněných!

V únoru 1947 vzhledem k neudržitelné situaci se anglická vláda rozhoduje předložit palestinský případ OSN.

DVA NOVÉ IMPERIALISMY VSTUPUJÍ DO HRY

V březnu prezident Truman ohlašuje, že Spojené státy přebírají na svůj účet závazky Anglie ve východním Středomoří a na Blízkém východě. A již se jich nevzdají...

Ze své strany v květnu 1947 představitel SSSR v OSN Gromyko připouští nutnost "rozdělení Palestiny na dva nezávislé státy". Zklamání ze strany arabských nacionalistů. Nazvou to "sovětskou Balfourovou deklarací". Je jmenována speciální vyšetřovací komise Organizací spojených národů. Její zpráva zveřejněná v srpnu 1947 doporučuje rozdělení země na tři nezávislé části, židovský stát, arabský stát a mezinárodní statut pro křesťanská svatá místa v Jeruzalémě a Betlémě - "Corpus separatum". Valné shromáždění OSN přijímá tento návrh 29. listopadu 1947. 33 zemí hlasovalo "pro" (včetně socialistických zemí, které pak velmi pomohou židovským silám v první izraelsko-arabské válce, jež bude následovat v letech 1948-1949).

Židovské obyvatelstvo, které představuje jen třetinu obyvatelstva země (600 000 z 1 800 000) dostává 55 % území britského mandátu. A co následovalo... To už každý zná!

Maurice Buttinová

Maurice Buttinová Je advokátkou a předsedkyní sdružení Francie-Palestina

Názory:

Haló noviny | rubrika: Komentáře - názory - polemika | strana: 11

19. března 2007, autor: Václav Věrtelář

Atmosféra české politické scény dnes v mnohém připomíná polovinu 19. století, kdy v úvodu známého Manifestu komunistické strany bylo napsáno: "Evropou obchází strašidlo - strašidlo komunismu. Ke svaté štvanci na toto strašidlo se spojily všechny mocnosti staré Evropy - papež i car, Metternich i Quizot, francouzští radikálové i němečtí policajti".

Na naše současné poměry by se dalo napsat: Ke svaté štvanci proti komunismu se spojil kardinál Vlk, prezident Klaus, premiér Topolánek, senátoři Mejstřík a Štětina i ministr Langer se svým policejním aparátem.

Úsilí je zaměřeno na to, aby paměť národa byla omezena pouze na čtyřicet let socialismu u nás, kdy bylo vše "zločinné". Podle logiky antikomunistů ve světě existuje pouze jediné zlo. Komunismus. Kapitalismus snad ani nebyl a není. To slovo by se zřejmě mělo zakázat. Dnes je pouze liberalismus a maximálně tržní hospodářství. Kapitalismus je svoboda a demokracie. Jediné nejlepší zřízení na věčné časy, protože pouze ono odpovídá přirozeným potřebám člověka.

Celý výklad minulosti u nás se stává zcela neobjektivní, nepravdivý. Historie lidstva byla a je (bohužel) dodnes historií násilí a válek. Byla vydána Černá kniha komunismu, která tendenčně hromadí argumenty proti komunismu, který navíc jako společenská formace nikde neexistoval.

Méně známá je Černá kniha kapitalismu, která vznikla ve Francii v roce 1998 jako reakce na uvedený pamflet o komunismu. Jsou v ní práce tří desítek západních historiků, politologů, právníků a dalších. Odhaluje na konkrétních příkladech historii, podstatu a zřůdnost kapitalismu od jeho počátku až do dnešních dnů. Uvádí fakta o milionech mrtvých v době kolonizace, otrokářství (až do poloviny 19. století), i genocidy indiánského obyvatelstva v USA a celé Americe.

V příloze knihy je Černá tabulka masakrů a válek ve XX. století - těch, které má na svědomí kapitalismus. Je tam více než 40 položek. Uvedme některé:

Poslední protiindiánská represe v USA, v závěru genocidy započaté v 19. st. 100 000 obětí

Oběti koloniálních výbojů koncem 19. a začátkem 20. století 500 000 obětí

První světová válka (1914-1918) 8 500 000 obětí

Oběti hladomoru a epidemií v Indii, Číně, Indonésii 8 000 000 obětí

Francouzská válka v Indočíně (1946-1955) 1 200 000 obětí

Americká válka ve Vietnamu (1956-1975) 2 000 000 obětí

Válka a represe ve Východním Bengálsku, Bangladéši 3 000 000 obětí

Válka v Angole, Mozambiku 3 000 000 obětí

Jen v letech 1990 až 1995 války způsobily ve světě 5,5 milionu mrtvých, z toho tři čtvrtiny civilních osob (v Evropě 250 000, Asii 1,5 milionu, Střední a Blízký východ 200 tisíc, Afrika 3,5 milionu obětí). K tomu by bylo třeba přidat miliony obětí za dalších deset let - do dneška včetně Iráku a Afghánistánu. A samozřejmě miliony mrtvých z podvýživy.

Takový je obraz kapitalismu, o kterém se mluví. To si národ zřejmě pamatovat nemá, protože v takovém světě žije dnes.

autor: V. Věrtelář zdroj: HaNo, 19. 3. 2007

- - -

Europoslanec Miloslav Ransdorf k tomuto z obou stran tak trochu tabuizovanému tématu napsal jako člověk, který si vždy byl a je vědom historických, kulturních i politických souvislostí, v Haló novinách 12. června 2000 :

KSČM není stranou nostalgie, a proto ode mne neočekávejte duté fráze, zaklínání se principiálností všeho druhu. Spíše můj projev berte jako pozvání k přemýšlení nahlas o cestě, kterou jsme prošli, o našich možnostech, nadějích i hrozbách, kterým musíme čelit. KSČM je stranou, kde se slučuje kontinuita a diskontinuita. Je nepochybně věcí cti a odpovědného přístupu k politice přiznat se ke kontinuitě se složitou a rozpornou zkušeností KSČ. Ta občas zapomínala na tvořivou výzvu svých zakladatelů a nechávala si zvnějšku předepisovat, co je správné, či marxistické. Často se neubránila chybám a omylům a nerozpoznala včas nebezpečí plynoucí z instrumentálního chápání práva, jež mělo i pro mnoho našich spoluobčanů tragické následky.

Kontinuitu ale cítíme především s tím, co komunisté, navzdory všem tragickým zákrutám dějin, udělali dobrého pro tuto zemi. ...

...Ptají se nás, zda náš socialismus je vůbec možný. My jim můžeme odpovědět, že je víc než jenom možný. Je nutný, má-li lidstvo přežít, má-li se zabránit novému barbarství. Dnes to poznává stále více lidí po celém světě. Za všechny mohu uvést brazilského teologa osvobození Leonardo Boffa. V dubnu tohoto roku se ve švýcarském časopisu Neue Wege vyslovil, že pro něho je "socialismus cestou ke skutečně globalizované společnosti. Žijeme na planetě s omezenými zdroji. Buď tyto zdroje zesocializujeme nebo nepřežijeme".

Nedialektický postoj zaujali k traumatům let minulých mladí komunisté z KSM. Dnes, den před 17. listopadem rozeslali tiskovou zprávu, v níž se praví, že "

...na základě rozhodnutí VII. sjezdu Komunistického svazu mládeže, který se konal 5. listopadu 2005, bude symbolicky 17. listopadu 2005 zahájena činnost Odborné skupiny KSM pro dokumentaci a vyšetřování zločinů kapitalismu. Sjezd konstatoval mimo jiné růst primitivního antikomunismu a zásadní neznalost veřejnosti zločinů současného systému - kapitalismu. Proto uložil vytvořit odbornou skupinu pro dokumentaci a vyšetřování zločinů kapitalismu. Skupina se skládá z mladých historiků, filozofů a dalších zájemců, není pevně uzavřena.

Ke knihám a historickým statím, které napíší autoři sotva škode odrostlí, mám apriorní nedůvěru. Neznaje dobový kontext, nedokáží interpretovat minulost o nic lépe, než propagandisté "z druhého břehu". Nebo ti propagandisté z minulých let reálného gerontosocialismu. Mladí komunisté se také ohánějí Černou knihou kapitalismu. Autorem je francouzský spisovatel, scénárista, kritik a novinář Gilles Perrault.

www.blisty.cz

www.halonoviny.cz

www.ksm.cz